GEORGES
SIMENON

KOMISARO MEGRĖ VAGIS

UDK 840-3
Si 73

Versta iš leidinio

Georges Simenon
Le voleur de Maigret, 1967

© Žaltvykslė

Žmogaus vienatvės romanistas. ir jo komisaras

Pastoviu ne taip seniai mirusio prancūzų rašytojo Georges'o Simenono (Žoržo Simenono) romanų herojumi komisaras Megrė išbuvo gerokai daugiau nei keturiasdešimt metų. Šis sėkmingas personažas - anaiptol ne koks nors netikėtas vykęs rašytojo kūrinys. Savo herojaus charakterį ir išvaizdą Simenonas kūrė ilgai ir kruopščiai, kruopelytė po kruopelytės papildydamas jo portretą, kol jis stojo prieš skaitytojo akis toks, koks yra ir kokį daugelis mūsų pažįsta.

Simenono vaikystė ir jaunystė prabėgo Belgijoje, Lježe. Gimė jis pačioje amžiaus pradžioje kuklioje draudimo kompanijos buhalterio ir pardavėjos šeimoje. Būsimojo rašytojo dievinamas tėvas ir buvo pirmasis

asmuo, kurio bruožus vėliau atrasime žymiojo komisaro paveiksle. "Tėvas visada man buvo išmintingo požiūrio į save ir savo artimuosius pavyzdys. Jis mylėjo visus ir viską. Štai kodėl aš jį didžiai gerbiu. Kai sukūriau Megrė, kuris viską supranta, kuris kiekvieną nesąmoningai užjaučia, apdovanojau jį kai kuriais savo tėvo charakterio bruožais", - vėliau rašė Simenonas.

Nuo jaunumės Simenonas svajojo atsidėti rimtai kūrybai, tačiau tam reikėjo pinigų, ir pradėjo jis nuo populiarių ir ne itin rimtų romanų rėksmingais viršeliais, kuriuos pasirašinėjo įvairiausiais pseudonimais, tarp jų Georges'u Simu (Žoržu Simu). Rašė juos stulbinamai greitai (kartais tokiam romaniūkščiui teprireikdavo vos trijų dienų). Tačiau šita rašliava pasirodė besanti nebloga technikos mokykla - būtent čia gavo pradžią ir išsirutuliojo garsusis Simenono stilius - gebėjimas apčiuopti esmę, atmetant visus antraeilius, nereikšmingus epizodus, nereikalingus dialogus - tačiau, keista, Simenono stiliui niekaip neprikištum sausumo ar vaizdo skurdumo. Priešingai, jo kuriama atmosfera itin sodri, o lakoniškas vaizdas - kupinas turinio.

Rašytoją visą laiką traukė detektyvo žanras. Tuo metu (t. y. apie

1927 metus) visa Prancūzija ryte rijo anglų detektyvinius romanus - čia "karaliavo" A. Christie (A. Kristi), E. Wallace'as (E. Veilsas) ir kt. Rašytojas pasiryžta sukurti savitą detektyvo tipą, kitokį nei tuomet populiarios anglų literatūros. Ir imasi rimtai: studijuoja kriminalistų knygas, skaito tardytojų memuarus, amžiaus pradžioje populiaraus komisaro Masė (Masė) prisiminimus. Skaitydamas Simenono knygas, susidarai įspūdį, jog jis rašo be galo lengvai - lakoniškas aprašymas, slyste slystantis, tarsi iš gyvenimo išplėštas dialogas - tačiau tai dėl rašytojo meistrystės, o ne dėl atsainaus požiūrio į darbą. Galbūt jis viską ir daro lengvai, tačiau greta to daro rimtai.

"Daugelis rašytojų rašo romanus, tarytum neturėdami tam pašaukimo, - teigia "Prancūzų literatūros istorijos" autorius Jacques Brenner'as (Žakas Breneras). - Parašo per savo gyvenimą dvi tris knygas. Štai kodėl jie sukūrė tiek "romano problemų": nes jau kurti jiems yra problema. ...Jie užsiima intelektine, o ne instinktyvia veikla." Tikrasis romanistas, kaip sako Simenonas, "tai žmogus, kuris rašo, nes jaučia poreikį rašyti, nesvarstydamas, ar sakinys turėtų būti trijų eilučių, pusantros eilutės ar dešimties eilučių, tai žmogus, kuris pa-

prasčiausiai diena iš dienos tobulina savo plunksną."

Rašytojui Simenonui iki septyniasdešimties metų pasakoti istorijas buvo kone fizinis poreikis. Jį reguliariai apimdavo tokia būklė, kad jausdavosi it nesavas, nerasdavo sau vietos. Tuomet puldavo kurti įsivaizduotus gyvenimus, norėdamas atsikratyti šio negerumo, kaip sakė jis pats - kaip kad neurotikas kreipiasi į savo psichoanalitiką. Rašyti jam buvo tiesiog gydomoji priemonė.

Mažame Olandijos miestelyje Delfzilj'e stovi paminklas komisarui Megrė, sukurtas olandų skulptoriaus Peterio Hont'o (Pėterio Honto) ir pastatytas 1966 metais. Kodėl gi Olandijoje, kodėl būtent tame miestuke? Todėl, kas tai žymus miestelis - kaip tik čia ir "gimė" garsusis Orfevrų krantinės komisaras su savo amžina pypke dantyse. Kaip rašo pats autorius savo straipsnyje "Komisaro Megrė gimimas", parašytame paminklo atidengimo proga, buvo taip: naujasis rašytojo laivas, sustojęs Olandijoje, Delfzilj'o uoste buvo reikalingas remonto, o Simenonas, įpratęs kasdien darbuotis ir parašyti du tris knygos skyrius, vieno kanalo pakraštyje aptikęs seną baržą, "kuri, atrodė, niekam nepriklausė". Ten jis ir įsikūręs su savo rašomąja mašinėle". "Ši barža, - rašo jis, - tapo

tikruoju Megrė lopšiu" - kaip tik joje jam prieš akis "... ėmė ryškėti galinga ir rami... povyza", kuri vėliau tapo garsiuoju komisaru; laikui bėgant Simenonas pridėjo dar keletą detalių: pypkę, kietą skrybėlę, sunkų apsiaustą aksomine apykale. "O kadangi mano apleistoje baržoje buvo šalta ir drėgna, kabinete aš jam pastačiau špižinę krosnelę."

"Ir ne tik Megrė gimė Delzilj'e, bet aš jo dėka vėl atgavau savo tikrąją pavardę, kurios niekada nerašiau savo populiariausių romanų antraštėse", - rašo Simenonas.

"Megrė romanų" pasisekimas pranoko visus lūkesčius. Ir nuo to laiko storulis komisaras pergalingai keliauja iš vienos Simenono knygos puslapių į kitą.

Georges'o Simenono detektyvinis romanas iš tiesų gerokai skiriasi nuo kitų šio žanro kūrinių. Rašytojo visiškai nedomina tie žudikai - profesionalai, kurių ypač knibždėte knibžda amerikiečių detektyvinių istorijų puslapiuose. Svarbiausia jo knygose - nusikaltimo varomoji jėga. Kaip tai įvyko? Kodėl tai įvyko? Ir jo herojai - paprasti, kasdieniški žmonės, visai tokie kaip mes, vadinamieji "mažieji žmogeliai", nors ir priklausantys įvairiems socialiniams sluoksniams ir lygmenims. Daug jautraus dėmesio komisaro

Megrė asmeniu Simenonas skiria jų suluošintiems (kaip? kodėl?) likimams. Megrė niekada neliks abejingas "saviesiems" nusikaltėliams, "savosioms" aukoms, "savajam" nusikaltimui. Iš pažiūros mažakalbis, netgi , sakytum, atšiaurus, rūstokas, jis visada išgyvena dėl savo "globotinių" likimo. Simenonas taip apie jį rašė: "...Labai paprastos išvaizdos ir labai paprasto proto žmogus, vidutinio išsilavinimo, bet jis geba užuosti žmogų, užuosti žmogaus vidų."

Komisaro Megrė ciklą sudaro apie 80 romanų. Tarp jų yra įvairių - ir itin meistriškų, ir vidutiniškų. Pats rašytojas šio ciklo romanus vertina taip: komisaras Megrė - "tai malonumas, tai poilsis". Kiti jo kūriniai - romanai, kuriuos jis pats vadino "sunkiaisiais" ("romans durs") ir kurių parašė 134.

Beje, garsus prancūzų rašytojas A. Gide'as (A. Židas) Simenoną laikė vienu didžiausių mūsų epochos romanistų. Tai, žinoma, subjektyvi nuomonė, kuriai galima pritarti arba ne, tačiau į kurią verta įsiklausyti, nes tai ne eilinio vertintojo nuomonė. O už tai, kad Simenonas tapo pasauline įžymybe ir kad jo romanai išversti į daugelį pasaulio kalbų, jis daug skolingas komisaro Megrė personažui. Tad turbūt bus teisinga skaitytojams pirmiausia pateikti vieną jo "komisaro Megrė" romanų.

Georges'as Simenonas - "...ir žmogaus vienatvės romanistas, - rašo

Jacques Brenner'as. - Tačiau įvyksta paradoksas: skaitydamas jo romanus, kuriuose aprašytos jo herojų kančios, skaitytojas pamiršta savo paties vienatvę."

Vertėja

Remtasi literatūra:

Eléonore Schraiber. *Le commisaire Maigret a pris sa retraite.*

Jacque Brenner. *Histoire de la Litterature Française de 1940 à nos jours.*

I skyrius

- Atsiprašau, pone...

- Prašau...

Nuo Rišaro-Lenuaro bulvaro kampo ji mažiausiai trečią kartą susvirduliavo, užkliudė jį savo liesu petimi, įrėmusi jam į šlaunį tinklelį su maisto produktais.

Atsiprašė puse lūpų, nei sumišusi, nei susijaudinusi, po to vėl įsmeigė žvilgsnį tiesiai prieš save ramia ir ryžtinga veido išraiška.

Megrė nesupyko. Atrodo, jis net smaginosi stumdomas. Buvo šįryt nusiteikęs nieko į širdį nesidėti.

Šiandien jam sekėsi: atvažiavo autobusas su platforma - ar tai ne dingstis jaustis patenkintam. Tokių autobusų vis rečiau buvo matyti - juos po truputį šalino iš apyvartos, ir netrukus, prieš įlįsdamas į vieną tų milžiniškų šiuolaikinių autobusų, kuriuose jauteisi kaip kalėjime, jis gaus, ko gero, iškratyti savo pypkę.

Tokių pačių autobusų su platforma būta tuomet, kai jis atvyko į Paryžių, beveik prieš keturiasdešimt metų, ir iš pradžių jis su didžiausiu malonumu važinėjo Didžiaisiais bulvarais maršrutu Madlena - Bastilija. Tai buvo vienas jo pirmųjų atradimų. Kaip ir kavinių terasos. Ir kavinių terasose jis sėdėdavo su didžiausiu malonumu, pasistatęs bokalą alaus, žvilgsniu sekdamas tolydžio besikeičiantį reginį gatvėje.

Štai dar kuo jis taip pat susižavėjo pirmaisiais metais: nuo vasario pabaigos Paryžiuje galėjai vaikščioti be apsiausto. Ne

kas dieną, bet kartkartėm. O kai kuriose gatvėse, ypač Sen Žermeno bulvare, tada imdavo skleistis pumpurai.

Prisiminimai kilo gūsiais, nes ir šiemet pavasaris buvo ankstyvas ir šįryt jis išėjo iš namų be apsiausto.

Jautėsi lengvas, kaip tas žaižaruojantis oras. Krautuvėlių, maisto prekių, moterų suknelių spalvos buvo linksmos, žaismingos.

Galvoj jokių minčių. Tik viena kita nuotrupa, nesudaranti visumos. Va, dešimtą valandą žmona eis į trečiąją vairavimo pamoką.

Keista, neįtikėtina. Jis nebūtų galėjęs pasakyti, kaip jie apsisprendė. Kai Megrė dar buvo jaunas valdininkas, nė kalbos negalėjo būti apie automobilio įsigijimą. Tais laikais tatai buvo neįsivaizduojama. Vėliau jis nematė reikalo turėti automobilį. Mokytis vairuoti buvo per vėlu. Pernelyg daug dalykų kvaršino jam galvą. O jeigu jis nepastebės raudonos šviesos arba spustelės stabdį vietoj akceleratoriaus.

O vis dėlto malonu būtų sekmadienį automobiliu nuvažiuoti į Meną prie Luaros, į savo mažąjį namelį...

Ir štai dabar jie ūmai apsisprendė. Žmona juokdamasi gynėsi:

- Na ir sugalvojai... Mokytis vairuoti mano metuose...

- Esu tikras, tu puikiai vairuosi...

Dabar ji savo trečiojoje pamokoje, susijaudinusi kaip jauna mergaitė, kuri ruošiasi bakalauro egzaminui.

- Kaip tau sekasi?

- Dėstytojas labai kantrus...

Jo autobuso kaimynė tikriausiai nevairuoja. Kodėl ji važiuoja apsipirkti į Voltero bulvaro rajoną, jei gyvena kitame kvartale? Yra tokių mažučių paslapčių, į kurias kažkodėl žmogus įsikimbi. Ji su skrybėlaite, - dabar tai retas atvejis, ypač ryte. Pirkinių krepšyje viščiukas, sviestas, kiaušiniai, porai, salierai...

O apačioje gulėjo kažkas kietesnio, - kas sulig kiekvienu krustelėjimu rėmėsi jam į šlaunį, - turbūt bulvės...

Kam dangintis autobusu, toli nuo namų, dėl tokių įprastų prekių, kurių gali rasti kiekviename kvartale? Gal ji anksčiau gyveno Voltero bulvare ir, pripratus prie savo tiekėjų, liko jiems ištikima?

Nedidukas jaunuolis jam iš dešinės rūkė pypkę, kuri buvo per trumpa ir pernelyg stambia galvute, neišbalansuota, - kad neiškristų iš burnos, jis turėjo stipriai sukąsti žandikaulius. Jaunuoliai beveik visada pasirenka per trumpas ir per stambias pypkes.

Keleiviai platformoje stovėjo susigrūdę. Kokio galo ta moteriškė nenuėjo ir neatsisėdo viduje? Tik žiūrėk! Tamplio gatvės žuvų parduotuvėje yra merlangų*. Jis seniai nebuvo valgęs merlangų. Kodėl jo sąmonėje merlangai taip pat susiję su pavasariu?

Viskas buvo pavasariška, žaisminga, kaip ir jo nuotaika, - tiek tos bėdos, kad ta moteris su viščiuku spokso akis įbedusi prieš

** Merlangas - menkinė žuvis; gyvena Atlante prie Europos krantų (čia ir toliau - vertėjos pastabos)*

save, gal ją kamuoja rūpesčiai, nesuvokiami paprastiems mirtingiesiems.

- Atsiprašau...

- Prašau...

Jis nedrįso pasakyti:

- Užuot visus čia kumščiavusi, eitumėt ir atsisėstumėt į vidų su tais savo produktais...

Tą pačią mintį jis perskaitė mėlynose akyse storulio, įstrigusio tarp jo ir konduktoriaus. Jie suprato vienas kitą. Konduktorius taip pat, - jis nežymiai gūžtelėjo pečiais. Tokia savotiška vyriška bendrija. Juokinga.

Šaligatvius buvo užtvindžiusios lauke išstatytos prekės, ypač daržovių krautuvėlių. Žaliai baltas autobusas skynėsi kelią per namų šeimininkių, mašininkių, į kontoras skubančių tarnautojų minią. Gyvenimas buvo gražus.

Dar vienas krestelėjimas. Vis tas krepšys ir tas kietas daiktas jo dugne, - bulvės ar dar kas. Traukdamasis jis pats kažką už savęs stumtelėjo.

- Atsiprašau...

Burbtelėjęs šį žodį, pabandė atsisukti ir išvydo kažin ko susijaudinusį jaunyv(žmogaus veidą.

Jaunuoliui nebūtum davęs nė dvidešimt penkerių metų, jis buvo vienplaukis, tamsiais susitaršiusiais plaukais, nesiskutęs. Atrodė neišsimiegojęs, išgyvenęs sunkias ar skausmingas valandas.

Prasibrovęs laiptelių link, jis iššoko iš važiuojančio autobuso. Tuo metu jie važiavo pro Rambiuto gatvės kampą, netoli Halių, - nosį suko aštrus jų kvapas. Jaunuolis žengė

sparčiai, tolydžio atsigręždamas, tarsi kažko bijodamas, ir įsuko į Blan Manto gatvę.

Ir staiga, be jokios aiškios priežasties, Megrė čiuptelėjo už užpakalinės savo kelnių kišenės, kur paprastai nešiojosi piniginę.

Jis taip pat vos nepuolė šokti iš autobuso, nes jo piniginė buvo dingusi.

Iškaito, tačiau įstengė susivaldyti. Tik mėlynakis storulis, atrodo, suvokė, jog kažkas nutiko.

Megrė šyptelėjo su ironija, - ne tiek dėl to, kad tapo kišenvagio auka, kiek dėl to, kad neturėjo kaip jį vytis.

Dėl pavasario, dėl šito svaiginančio oro, kuriuo jis alsavo jau nuo vakar vakaro.

Ir dėl batų - dar viena tradicija, įprotis, atkeliavęs iš vaikystės. Kiekvienais metais, pirmoms gražioms dienoms nušvitus, jis perkasi batus, kiek galima lengvesnius. Tą jis padarė ir vakar.

Ir šįryt pirmąsyk juos apsiavė. Jie spaudė. Kančia buvo pereiti vien tik Rišaro - Lenuaro bulvarą, ir jis lengviau atsikvėpė, pasiekęs autobusų stotelę Voltero bulvare.

Vagį vytis jis nebūtų galėjęs. Beje, šisai jau buvo spėjęs pradingti siaurose Marė kvartalo gatvelėse.

- Atsiprašau, pone...

Ir vėl! Vėl jinai su savo produktų tinkleliu! Šįsyk jis vos netarstelėjo:

- Po šimts pypkių, liaukitės mus kankinusi su savo bulvėm!

Tačiau tik linktelėjo ir nusišypsojo.

* * *

Ir jo kabinete tvyrojo ta pirmųjų pavasario dienų šviesa su garu, kylančiu nuo Senos, - jis ne toks tirštas kaip rūkas, - milijardais šviesių dalelyčių, gyvų dalelyčių, taip būdingų Paryžiui.

- Viskas gerai, šefe? Nieko naujo?

Žanvjė vilkėjo šviesiu kostiumu, kurio Megrė dar nebuvo matęs. Jis taip pat truputėlį paankstino pavasarį - juk tebuvo penkiolikta kovo.

- Nieko. Ar greičiau taip. Mane ką tik apvogė.

- Ką nušvilpė? Laikrodį?

- Piniginę.

- Gatvėj?

- Autobuso platformoje.

- Ar daug buvo pinigų?

- Koks penkiasdešimt frankų. Retai kada daugiau turiu kišenėj.

- Ir dokumentus?

- Ne tik dokumentus, bet ir mano žetoną.

Tą įžymųjį Kriminalinės policijos žetoną, kuris buvo komisarų košmaras. Po teisybei, jie privalo visada nešiotis jį su savim, kaip įrodymą, kad jie - kriminalinės policijos pareigūnai.

Tai dailus sidabrinis, tiksliau, pasidabruotos bronzos, žetonas - ilgainiui iš po plono sidabro sluoksnio išlenda rausvas metalas.

Vienoje pusėje - Marijana su frigiečių

kepuraite*, raidės R. F.** ir žodis *Policija*, įrėmintas raudonu emaliu.

Kitoje - Paryžiaus herbas, numeris ir mažomis raidėmis išgraviruota savininko pavardė.

Megrė žetono numeris buvo 0004, pirmas numeris buvo skirtas prefektui, antras - Kriminalinės policijos viršininkui, o trečias, dėl neaiškių priežasčių, - Centrinės žvalgybos viršininkui.

Ir vieni, ir kiti, nors tokios buvo taisyklės, nelabai tenorėjo nešiotis tą žetoną, nes - laikantis tų pačių taisyklių - tas, kas jį pamesdavo, negaudavo vieno mėnesio atlyginimo.

- Ar matėt vagį?

- Kuo puikiausiai. Jaunas tipelis, liesas, išvargęs; akys ir veido spalva lyg neišsimiegojusio.

- Jūs jo nepažinote?

Tais laikais, kai Megrė dirbo Kelių valdyboje, jis pažinojo visus kišenvagius - ne tik paryžiečius, bet ir tuos, kurie atsibaladodavo iš Ispanijos ar Londono per muges ar didžiąsias liaudies šventes.

Tai gana uždara specialybė su sava hierarchija. Tūzai pasirodo tik tada, kai verta pasivarginti, - nedvejodami leidžiasi per Atlantą dėl kokios parodos arba, pavyzdžiui, Olimpinių žaidynių.

Megrė po truputį pametė juos iš akių. Dabar jis rausėsi atmintyje. Įvykis neatrodė

** ...Marijana su frigiečių kepuraite... - Prancūzijos simbolis*

*** R. F. - République Française (Prancūzijos respublika)*

tragiškas. Lengvas rytas atsiliepė jo nuotaikai, ir - kad ir kaip tai būtų paradoksalu - pyko jis ne ant vagies, o ant tos moters su produktais.

- Jei ji nebūtų visą laiką manęs stumdžiusi... Moterims reikėtų uždrausti važiuoti autobusų platforma... Juo labiau, kad ji net nerūkė...

Jautėsi greičiau užsigavęs nei piktas.

- Ar neisite dirstelėti į archyvus?

- Tą ir ruošiuosi padaryti.

Praleido ten beveik valandą, apžiūrėdamas kišenvagių nuotraukas iš priekio ir iš profilio. Kai kuriuos jų buvo suėmęs prieš dvidešimt penkerius metus - paskui dešimt penkiolika kartų jie buvo perėję per jo kabinetą, pasidarę kone bičiuliai.

- Ir vėl tu?

- Reikia gyventi. O jūs - jūs vis dar čia, šefe? Daug vandens nutekėjo, kai mes pažįstami, ar ne tiesa?

Vieni buvo gerai apsitaisę; kiti, skurdžiai, tenkinosi gelžgalių mugėmis, Sent Ueno turgumis ir metro koridoriais. Nė vienas nebuvo panašus į jaunuolį iš autobuso, ir Megrė iš anksto žinojo, kad jo paieškos liks bergždžios.

Profesionalas nebūna toks išvargęs, susirūpinęs. Jis dirba tik tuomet, kai yra įsitikinęs, jog jo rankos nevirpės. Galiausiai visi pažinojo Megrė iš veido, povyzos, buvo matę jį bent jau laikraščiuose.

Jis grįžo į savo kabinetą; vėl sutikęs Žanvję, tiktai truktelėjo pečiais.

- Neradote?

- Laiduočiau, jog tai mėgėjas. Vis svars-

tau, ar žinojo jisai, ką po minutės darys. Turbūt pastebėjo mano išsikišusią piniginę. Žmona man vis kala į galvą, kad negalima jos nešiotis toje kišenėje. Kai mus krestelėjo ir tos prakeiktos bulvės vos neišvertė manęs iš kojų, jam ir šovė į galvą mintis... - jis prabilo kitu tonu: - Kas naujo šįryt?

- Luka serga gripu. Italijos vartų vienaame bistro nužudytas senegalietis...

- Peiliu?

- Na, žinoma. Užpuoliko niekas negali aprašyti. Jis įėjo apie pirmą nakties, kai šeimininkas jau ruošėsi uždaryti bistro. Pasuko prie senegaliečio, kuris lenkė paskutinį stikliuką, ir smogė taip greitai, kad...

Banalu. Kas nors galų gale jį įduos, - gal po mėnesio, gal po dvejų metų. Megrė pasuko į viršininko kabinetą, į kasdieninį pasitarimą, ir pasistengė apie savo nuotykį neprasitarti.

Diena prasidėjo ramiai. Popieriai. Administraciniai dokumentai pasirašyti. Rutina.

Jis grįžo namo pietų ir dabar stebėjo žmoną, kuri nieko nepasakojo apie savo vairavimo pamoką. Ši jautė i taip, lyg, tokio amžiaus būdama, vėl būtų grįžusi į mokyklos suolą. Buvo kažkaip malonu, ji net savotiškai didžiavosi tuo, bet kartu ir drovėjosi.

- Ar neužšokai ant šaligatvio?

- Kodėl klausi? Įvarysi man kompleksą...

- Na, ką tu. Būsi puiki vairuotoja, ir aš nekantriai laukiu, kada nuveši mane prie Luaros...

- Tik po gero mėnesio.

- Ar dėstytojas taip sakė?

- Egzaminatoriai darosi vis priekabesni, ir geriau nesusikirsti iš pirmo karto. Šiandien važinėjom po išorinius bulvarus. Niekad nebūčiau pagalvojusi, kad ten toks judėjimas nei kad žmonės taip greitai važiuoja. Atrodo, kad...

Žiūrėk! Jie valgo viščiuką, kaip tikriausiai ir ta moteris iš autobuso.

- Apie ką galvoji?

- Apie savo vagį.

- Tu suėmei vagį?

- Ne, nesuėmiau, jis mane išvadavo nuo mano piniginės.

- Su žetonu?

Ir ji pagalvojo apie žetoną. Rimta spraga biudžete. Tiesa, jis gaus naują, nekyšos tas varis.

- Ar matei jį?

- Kaip tave.

- Senis?

- Jaunuolis. Mėgėjas. Atrodė...

Megrė mintys, kad ir prieš jo valią, vis įkyriau sukosi apie tą įvykį. Jaunuolio veidas, užuot ištirpęs sąmonėje, ryškėjo. Jis prisiminė tam tikras detales, net nežinodamas, kad jos įsirėžė atmintyje, - pavyzdžiui, vešlūs nepažįstamojo antakiai, lyg koks storas brūkšnys virš akių.

- Tu jį atpažintum?

Ši mintis nedavė jam ramybės visą popietę, kai, pakėlęs galvą, žvelgė į langą, lyg kokio rūpesčio kamuojamas. Toje istorijoje, tame veide, tame pabėgime buvo kažkas nenatūralaus, - jis pats nežinojo kas.

Kiekvienąsyk jam dingojo, kad prisimins

naują detalę, kad tuojau supras, - paskui vėl imdavosi darbo.

- Labanakt, vaikai...

Jis išėjo be penkių šešios, o tuo tarpu gretimame kabinete dar liko koks pustuzinis inspektorių.

- Labanakt, šefe...

Jiedu su žmona susiruošė į kiną. Stalčiuje jis susirado seną rudą piniginę, per didelę užpakalinei kelnių kišenei - gavo įsidėti ją į švarką.

- Jeigu būtum nešiojęs ir aną šitoj kišenėj...

Grįžo jie, kaip paprastai, už parankės; oras tebebuvo drungnas. Neerzino šįvakar net benzino kvapas. Jis taip pat priklausė prasidėjusiam pavasariui, kaip kad tirpstančio asfalto kvapas priklauso vasarai.

Iš ryto vėl švietė saulė, ir pusryčiavo jis prie atviro lango.

- Keista, - pasakė. - Kai kurios moterys pervažiuoja autobusu pusę Paryžiaus, kad apsipirktų...

- Gal klausė "Laidą vartotojams"...

Jis žvilgtelėjo į žmoną, suraukęs antakius.

- Kiekvieną vakarą televizija nurodo, kur galima pigiau apsipirkti...

Jis apie tai nepagalvojo. Viskas labai paprasta. Gaišo laiką menkai problemai, kurią žmona išsprendė akimirksniu.

- Dėkui.

- Tau tai padės?

- Nebereikės galvoti.

Imdamas skrybėlę, filosofiškai pridūrė:

- Ne visada galvoji, apie ką nori...

Ant stalo jo laukė korespondencija ir krūvelės viršuje - storas rudas vokas; jo pavardė, titulas ir Orfevrų krantinės adresas buvo užrašyti į lazdeles panašiomis raidėmis.

Dar neatplėšęs jis suprato: jam grąžinama piniginė. Ir netrukus pamatė, kad nieko netrūksta - nei žetono, nei dokumentų, nei penkiasdešimties frankų.

Daugiau nieko. Jokios žinutės. Jokio pasiaiškinimo.

Jam pasidarė pikta.

* * *

Truputį po vienuoliktos suskambo telefonas.

- Kažkas nori asmeniškai su jumis pasikalbėti, ponas komisare, bet atsisako prisistatyti. Sako, jūs laukiate šito skambučio ir supyktumėt, jei nesujungčiau. Ką daryti?

- Na, tai sujunkit...

Ir, viena ranka brėždamas degtuką, užsidegė užgesusią pypkę:

- Alio! Klausau...

Stojo ilgoka tyla, ir Megrė jau būtų pagalvojęs, kad ryšys nutrūko, jei nebūtų išgirdęs kitame laido gale kvėpuojant.

- Klausau... - pakartojo jis.

Vėl tyla, paskui pagaliau:

- Tai aš...

Balsas vyriškas, netgi žemokas, tačiau tonas tarsi vaiko, kuris nedrįsta prisipažinti nusižengęs.

- Mano piniginė?

- Taip.
- Nežinojote, kas aš toks?
- Aišku, ne. Antraip...
- Kodėl skambinate?
- Todėl, kad turiu su jumis susitikti...
- Užsukite į mano kabinetą.
- Ne. Į Orfevrų krantinę nenoriu eiti.
- Jus čia pažįsta?
- Niekad nebuvau ten kojos įkėlęs.
- Tai ko bijote?

Nes nežinomojo balse buvo baimės.

- Aš asmeniškai.
- Ką asmeniškai?
- Noriu su jumis asmeniškai susitikti. Ši mintis man atėjo į galvą, kai perskaičiau ant žetono jūsų pavardę.
- Kodėl pavogėte mano piniginę?
- Todėl, kad skubiai reikėjo pinigų.
- O dabar?
- Apsigalvojau. Dar nesu tikras. Geriau kuo greičiau ateitumėt, kol man į galvą nešovė kita mintis...

Tame pokalbyje, balse buvo kažkas nerealaus, ir vis dėlto komisarui reikalas pasirodė rimtas.

- Kur esate?
- Ar ateisite?
- Taip.
- Vienas?
- Norit, kad būčiau vienas?
- Mūsų pokalbis turi būti privatus. Prižadate?
- Tai priklauso...
- Nuo ko?
- Nuo to, ką man pasakysite.

Vėl tyla, rodos, lyg ir slogesnė nei iš pradžių.

- Norėčiau, kad paliktumėte man šansą. Įsidėmėkite - juk skambinu jums aš. Jūs manęs nepažįstate. Kaip mane surastumėt? Jei neateisit, niekad nesužinosit, kas aš toks. Tai jums iš tikrųjų verta... - jis nerado žodžio.

- Pažadėti? - pakišo žodį Megrė.

- Palaukit. Kai susitikęs baigsiu su jumis kalbėti, jei paprašysiu, turėsite duoti man penkias minutes, na, kol aš dingsiu...

- Negaliu įsipareigoti iš anksto. Esu kriminalinės policijos pareigūnas...

- Jei manim patikėsit, viskas savaime susitvarkys. Jei nepatikėsite arba abejosite, pabūsite nusisukęs lygiai tiek laiko, kad spėčiau išeiti, o paskui jau galite sukelti ant kojų savo žmones...

- Kur jūs esate?

- Sutarta?

- Pasiruošęs su jumis susitikti.

- Ir priimate mano sąlygas?

- Būsiu vienas.

- Bet nieko neprižadate?

- Ne.

Kitaip pasielgti jisai negalėjo ir kiek sunerimęs laukė, kaip reaguos pašnekovas. Šisai buvo telefono būdelėje arba kavinėje, nes ragelyje buvo girdėti triukšmas.

- Ryžtatės? - nekantraudamas tarstelėjo Megrė.

- Mano tokia padėtis, kad aš... Tai, ką apie jus rašo laikraščiai, kelia man pasitikėjimą. Ar tos istorijos - teisybė?

- Kokios istorijos?

- Kad jūs suprantate tokius dalykus, kurių policija ir teisėjai apskritai negali suprasti, ir kad kartais jūs net...

- Aš ką?

- Turbūt be reikalo tiek kalbu. Nežinau. Ar jums teko kada nors užmerkti akis?

Megrė buvo linkęs nutylėti.

- Kur jūs esat?

- Nuo Kriminalinės policijos toli. Jei išsyk pasakysiu, turėsite laiko paliepti vietos inspektoriams mane sulaikyti. Paskambinti telefonu daug laiko nereikia, o jūs turite mano aprašymą...

- Iš kur žinote, kad jus mačiau?

- Aš tada atsisukau. Mūsų žvilgsniai susitiko - jūs tai puikiai žinote. Aš labai bijojau.

- Dėl piniginės?

- Ne tiktai. Klausykite. Atvažiuokite iki "Metro" tabako krautuvėlės - bariuko, Grenelės bulvaro ir La Mot Pikė alėjos kampe. Sugaišite apie pusvalandį. Aš jums šūktelėsiu. Būsiu netoliese ir iškart prie jūsų prieisiu.

Megrė pravėrė burną, tačiau jo pašnekovas jau buvo pakabinęs ragelį. Jam buvo ir smalsu, ir pikta - pirmą kartą gyvenime nepažįstamas žmogus disponavo juo visiškai nesivaržydamas, kone begėdiškai.

Ir vis dėlto jis neturėjo už ką ant jo niršti. Viso to nerišlaus pokalbio metu jautė baisų pašnekovo nerimą, jo troškimą, kad viskas baigtųsi susitarimu, poreikį akis į akį susitikti su komisaru, kuris, nepažįstamojo akimis, buvo vienintelis įmanomas jo išgelbėtojas.

Ir visa tai todėl, kad pavogė jo piniginę, nežinodamas, kas šis per vienas!

- Žanvjė! Ar automobilis apačioje? Nuvežk mane į Grenelės kvartalą.

Žanvjė nustebo; šiuo metu tame kvartale nebuvo tiriama jokia byla.

- Privatus pasimatymas su tipu, kuris nušvilpė man piniginę.

- Jūs ją atgavote?

- Piniginę - taip, rytiniu paštu.

- O žetoną? Nustebčiau - tokius daikčiukus kiekvienas mielai pasilaiko atminimui.

- Buvo viskas: žetonas, dokumentai, pinigai...

- Pokštas?

- Ne. Priešingai, atrodo, jog tai labai rimta. Mano vagis ką tik man skambino ir pranešė, kad laukia manęs.

- Ar lydėti jus?

- Iki Grenelės bulvaro. Paskui tu dingsi, nes jis nori matyti mane vieną.

Jie važiavo krantine iki Bir Akemo tilto; Megrė tylėdamas žiūrėjo į Senos tėkmę. Visur vyko darbai - pastoliai, statybos - kaip ir tada, kai jis atvyko į Paryžių. Trumpai tariant, tai kartojosi kas dešimt penkiolika metų, kiekvienąsyk, kai Paryžius jau, rodos, uždus.

- Kur jus išleisti?

- Čia.

Jie buvo Grenelės bulvaro ir Sen Šarlio gatvės kampe.

- Ar man palaukti?

- Palauk pusvalandį. Jei negrįšiu, važiuok į biurą arba eik pietauti.

Žanvjė taip pat buvo smalsu; jis palydėjo tolstančią komisaro figūrą keistu žvilgsniu.

Saulė plieskė tiesiai į šaligatvį, kuriuo plūstelėdavo tai šiltesnis, tai vėsesnis gūsis, tarsi visas oras dar nebuvo spėjęs įgauti pavasariškos šilumos.

Priešais restoraną maža mergaitė pardavinėjo žibuokles. Megrė iš tolo pastebėjo gatvės kampe barą ir virš jo pavadinimą "Metro" - vakarais jis tikriausiai nušvisdavo. Vieta banali, nieko būdingo, viena tų tabako krautuvėlių, kur užšoki nusipirkti cigarečių, išlenkti prie baro taurelės ar prisėsti, kol išmuš pasimatymo valanda.

Jis apvedė akimis patalpą - iš abiejų baro pusių tebuvo dvidešimt stalelių, dauguma tuščių.

Aišku, jo vakarykščio vagies čia nebuvo; komisaras nuėjęs prisėdo pačiame gale, prie lango, ir užsisakė bokalą alaus.

Jo akys nejučiom sekė duris; žmonės priėję pastūmėdavo jas, žengdavo prie kasos, už kurios lentynose vėduokle buvo sudėliotos cigaretės.

Jis jau buvo bepradedąs galvoti, ar nesileido apmulkinamas, kai staiga ant šaligatvio atpažino figūrą, o paskui ir veidą. Jaunuolis į jo pusę nežiūrėjo, nėrė tiesiai prie variu dengto baro - atsirėmė į jį alkūnėmis ir užsisakė:

- Vieną romo...

Buvo susijaudinęs. Rankos nenustygo. Atsisukti nedrįso ir nekantriai laukė, kol jį aptarnaus, lyg jam nedelsiant reikėtų alkoholio.

Čiupo stikliuką ir ženklu parodė garsonui nestatyti butelio į vietą.

- Dar vieną...

Šį sykį jis atsisuko į Megrė. Dar prieš įeidamas žinojo, kur šis sėdi. Turbūt stebėjo jį iš lauko ar pro kaimyninio namo langą.

Atrodo, atsiprašinėjo, sakė, jog kitaip elgtis negalėjęs, jog kaipmat prieisiąs. Virpančiomis rankomis skaičiavo smulkias monetas, padėjo jas ant prekystalio.

Pagaliau prisiartino, stvėrė kėdę, klestelėjo ant jos.

- Turite cigarečių?

- Ne. Rūkau tik...

- Pypkę, žinau. O aš nebeturiu nei cigarečių, nei pinigų joms nusipirkti.

- Garsonai! Pakelį... Kokias jūs rūkote?

- Gališkąsias.

- Pakelį gališkųjų ir taurelę romo.

- Romo nereikia. Mane vemti verčia...

- Bokalą alaus?

- Nežinau. Nieko nevalgiau širyt nei...

- Sumuštinį?

Ant prekystalio stovėjo keletas padėklų su sumuštiniais.

- Ne dabar. Man spaudžia krūtinę. Jums sunku suprasti...

Jo apdaras buvo padorus: pilkos flanelės kelnės ir sportiškas languotas švarkas. Kaip ir daugelis jaunuolių, kaklaraiščio neryšėjo, vilkėjo aukštakakliu megztiniu.

- Nežinau, ar jūs toks, kokį jus vaizduoja...

Tačiau Megrė į veidą jisai nežiūrėjo, skubomis dėbčiojo į jį, paskui vėl įsmeigdavo akis į grindis. Buvo įkyru žiūrėti į jo nerimstančius, ilgus, laibus pirštus.

- Ar nenustebote, gavęs piniginę?

- Padirbėjus trisdešimt metų kriminalinėje policijoje, sunku benustebti.

- O radęs ten pinigus?

- Jums jų labai reikėjo, ar ne?

- Taip.

- Kiek jums liko?

- Koks dešimt frankų...

- Kur praeitą naktį miegojote?

- Aš nemiegojau. Ir nevalgiau. Gėriau už tuos dešimt frankų. Jūs matėt, kaip išleidau paskutines monetas. Nebebuvo už ką nusigerti...

- Ir vis dėlto jūs gyvenate Paryžiuje, - mestelėjo Megrė.

- Iš kur žinote?

- Ir netgi šiame kvartale.

Prie gretimų staliukų niekas nesėdėjo, ir jie galėjo kalbėtis pusbalsiu. Buvo girdėti, kaip atsidaro ir užsidaro laukujės durys - kai kas nors įeidavo nusipirkti tabako ar degtukų.

- Tačiau namo jūs negrįžote...

Jaunuolis akimirką patylėjo, kaip ir kalbėdamas telefonu. Buvo išblyškęs, išvargęs. jautei, kad beviltiškomis pastangomis mėgina susiimti, nepasitiki, bando įžvelgti jam spendžiamus spąstus.

- Taip aš ir galvojau... - galų gale sumurmėjo jis.

- Ką galvojote?

- Kad atspėsite, daugmaž teisingai pataikysite ir, kai jau pataikysite į tą mechanizmą...

- Toliau...

Staiga jis supyko, pakėlė balsą, pamiršęs, kad sėdi viešoje vietoje.

- Ir kai jau pataikysit, man jau šakės, štai!

Ir sužiuro į atsidariusias duris, o komisarui dingtelėjo, kad jis tuoj ir vėl spruks. Tikriausiai tokia pagunda jam kilo. Jo rudi vyzdžiai žybtelėjo. Paskui ištiesė ranką į bokalą ir vienu mauku jį ištuštino, stebėdamas iš už jo savo pašnekovą, tarytum vertindamas jį.

- Dabar geriau?

- Dar nežinau.

- Grįžkime prie piniginės.

- Kodėl?

- Todėl, kad dėl jos jūs nusprendėte man paskambinti.

- Šiaip ar taip, jų neužteko.

- Neužteko pinigų? Kam?

- Sprukti... Išvažiuoti nesvarbu kur, į Belgiją ar Ispaniją...

Ir vėl, to pat nepasitikėjimo pagautas, pridūrė:

- Jūs atėjote vienas?

- Aš nevairuoju. Vienas mano inspektorius mane atvežė ir laukia Sen Šarlio gatvės kampe.

Jaunuolis gyvai kilstelėjo galvą.

- Ar nustatėte mano tapatybę?

- Ne. Jūsų nuotraukos mūsų kartotekoje nėra.

- Prisipažįstate, kad ieškojote?

- Na, žinoma.

- Kodėl?

- Dėl piniginės ir, svarbiausia, dėl žetono.

- Kodėl jūs sustojote Sen Šarlio gatvės kampe?

- Todėl, kad tai už poros žingsnių ir mes pro tenai važiavome.

- Ar negavote pranešimo?

- Dėl ko?

- Ar nieko neatsitiko Sen Šarlio gatvėje?

Megrė su vargu sekė permainingą jaunuolio veido išraišką. Jam retai kada buvo tekę matyti tokį susirūpinusį, tokį išsikankinusį žmogų, atkakliai įsikibusį dievaižin kokios vilties.

Buvo akivaizdu - jis bijojo. Bijojo - ko?

- Ar komisariatas jūsų neįspėjo?

- Ne.

- Prisiekiate?

- Prisiekiu tik prieš teismą.

O ano žvilgsnis, regis, bandė perverti jį kiaurai.

- Kaip jūs manot, kodėl aš jus pasikviečiau?

- Nes jums manęs reikėjo.

- Kam man jūsų reikėjo?

- Nes pakliuvot į bėdą ir nežinote, kaip išsikapstyti.

- Netiesa.

Balsas suskambo aštriai. Nepažįstamasis pakėlė galvą, lyg jam būtų palengvėję.

- Į bėdą įklimpau ne aš ir galiu nedvejodamas prisiekti - ar prieš teismą, ar ne. Aš nekaltas, girdite?

- Ne taip garsiai...

Jis apsidairė. Jauna moteris, žiūrėdama į veidrodėlį, dažėsi lūpas, po to atsigręžė į

šaligatvį, vildamasi išvysti tą, kurio laukė. Du pusamžiai vyriškiai, palinkę ties staliuku, šnekučiavosi beveik pašnibždomis, ir iš kelių žodžių, kuriuos Megrė greičiau atspėjo negu išgirdo, jis suprato, jog kalbama apie lenktynes.

- Verčiau pasakykite, kas jūs toks ir dėl ko tvirtinate esąs nekaltas...

- Ne čia. Tuojau...

- Kur?

- Pas mane. Ar galiu užsisakyti dar alaus? Netrukus galėsiu jums atsilyginti, nebent...

- Nebent kas?

- Nebent jos rankinukas... Galų gale... Bokalą alaus?

- Garsonai! Du bokalus alaus... Ir pasakykit, kiek aš moku.

Jaunuolis nusišluostė dar apyšvare nosine.

- Jums dvidešimt ketveri? - pasiteiravo komisaras.

- Dvidešimt penkeri.

- Ar jau seniai Paryžiuje?

- Penkeri metai.

- Vedęs?..

Jis vengė pernelyg asmeniškų, pernelyg opių klausimų.

- Buvau. Kodėl klausiate?

- Jūs nemūvite vestuvinio žiedo.

- Todėl, kad tada, kai vedžiau, neturėjau tiek pinigų.

Jis užsidegė antrą cigaretę. Pirmąją surūkė giliai užsitraukdamas ir tik dabar įvertino tabako skonį.

- Iš esmės visos atsargumo priemonės, kurių griebiausi, dabar nebereikalingos.

- Kokios atsargumo priemonės?

- Dėl jūsų. Kad ir ką daryčiau, vis tiek aš jūsų rankose. Net jei bandyčiau pasprukti, dabar, kai jūs mane gerai įsidėmėjot ir žinote, kad aš iš šio kvartalo...

Jo šypsena buvo kandi, ironiška - ironija, nukreipta į save.

- Visada noriu viską labai gerai padaryti. Ar jūsų inspektorius su automobiliu vis dar Sen Šarlio gatvės kampe?

Megrė žvilgtelėjo į elektrinį laikrodį. Jis rodė be trijų minučių dvylika.

- Arba jis nuvažiavo, arba tuoj nuvažiuos, nes prašiau jo laukti pusvalandį, o paskui, jei negrįšiu, eiti pietų.

- Tai nebesvarbu, ar ne?

Megrė neatsakė ir, kai jo pašnekovas pakilo, nusekė paskui jį. Jie pasuko į Sen Šarlio gatvę, kurios kampe stovėjo gan naujas ir modernus pastatas. Perėję pėsčiųjų perėja, jie nužingsniavo gatve, bet paėjo tik kokį trisdešimt metrų.

Jaunuolis sustojo vidury šaligatvio. Pro atvirus vartus buvo galima patekti į didelio pastato Grenelės bulvare kiemą; po skliautu stovėjo keletas motorolerių ir vaikiškų automobiliukų.

- Jūs čia gyvenate?

- Klausykit, komisare...

Buvo dar labiau išblyškęs, dar nervingesnis negu pirma.

- Ar jums kada nors yra tekę kuo nors pasitikėti, nors visi įkalčiai buvo prieš jį?

- Pasitaikė.

- Ką jūs apie mane galvojate?

- Kad jūs gana sudėtinga asmenybė ir kad man daug ko trūksta, todėl dar negaliu jūsų teisti.

- Tai jūs mane teisite?

- Ne tai norėjau pasakyti. Tarkim - negaliu susidaryti apie jus nuomonės.

- Aš panašus į niekšą?

- Tikrai ne.

- Į žmogų, kuris galėtų... Ne... Eime... Geriau jau viską tuojau pat baigti.

Jis nusivedė Megrė į kiemą, kairiojo pastatų sparno link, kur pirmame aukšte rikiavosi daug durų.

- Jie tai vadina vienbučiais... - murmtelėjo nepažįstamasis.

Ir išsitraukė raktą iš kišenės.

- Gal leistumėte mane pirmą... Eisiu, nors ir brangiai man tai kainuoja... Jei nuleipsiu...

Jis stumtelėjo lakuoto ąžuolo duris. Už jų buvo mažutėlis prieškambaris. Pro praviras duris dešinėje buvo buvo matyti vonios kambarys su tuo, kas vadinama pusvone arba sėdimąja vonia. Čia buvo baisiausia netvarka. Ant grindų plytelių draikėsi rankšluosčiai.

- Prašom atidaryti.

Jaunuolis parodė Megrė į uždarytas priešais juos duris, ir komisaras padarė tai, ko buvo prašomas.

Jo bendras nepaspruko. Tačiau, nors langas ir buvo atviras, kvapas tvyrojo šleikštus.

Greta sofos, nakčiai paverčiamos lova, ant marokietiško margaspalvių raštų kilimo tysojo moteris; mėlynos musės zvimbdamos sukosi aplink ją.

- Turite telefoną?

Ju ɔkingas klausimas - Megrė uždavė jį automatiškai, nes aparatą matė ant grindų kambario viduryje, per kokį metrą nuo kūno.

- Maldauju... - sušnibždėjo jaunuolis, atsirėmęs į durų staktą.

Jautei, kad jis vos laikosi ant kojų. Komisarui taip pat magėjo išeiti iš to kambario, kuriame lavono kvapas buvo stačiai nepakeliamas.

Megrė išstūmė jaunuolį laukan, uždarė paskui save duris; prireikė geros minutės, kol jis atgavo realaus pasaulio nuovoką.

Mojuodami portfeliais, vaikai traukė iš mokyklos, skirstėsi po namus. Daug didžiojo pastato langų buvo atidaryta. Grojo keletas radijo aparatų iš karto, aidėjo balsai, muzika, moterys šaukė savo vyrus ar sūnus. Antrame aukšte, narvelyje, straksėjo kanarėlė, kitur džiūvo skalbiniai.

- Jūs vemsite?

Jaunuolis papurtė galvą, kad ne, bet dar nedrįso praverti burnos. Abiem rankom laikėsi už krūtinės, pamėlęs, vos neištiktas nervinio priepuolio, sprendžiant iš beveik konvulsiškai trūkčiojančių pirštų, nesuvaldomo lūpų virpėjimo.

- Neskubėkite... Nesistenkite kalbėti... Gal norėtumėte nueiti ko nors išgerti į kavinę prie kampo?..

Vėl ženklas - ne.

- Tai jūsų žmona, taip?

Jo akys bylojo - taip. Pagaliau jis

pravėrė burną, norėdamas gurktelėti oro, pavyko jam tai tik po geros akimirkos, lyg jo nervai būtų užimezgę mazgu.

- Ar buvote čia, kada tai atsitiko?

- Ne...

Jis vis dėlto įstengė išstenėti žodį.

- Kada matėte ją paskutinį kartą?

- Užvakar... Trečiadienį...

- Ryte?.. Vakare?..

- Vėlai vakare...

Jie automatiškai žingsniavo per didelį saulės apšviestą kiemą, kur kiekviename pastato narvelyje žmonės gyveno savo kasdienį gyvenimą. Dauguma sėdo už stalo ar ruošėsi sėsti. Sklido sakinių nuotrupos:

- Rankas nusiplovei?..

- Atsargiai... Labai karšta...

Tarpais pavasariškame ore sklandė virtuvės kvapai, ypač porų.

- Ar žinote, kaip ji mirė?

Jaunuolis linktelėjo, kad taip, nes jam vėl užgniaužė kvapą.

- Kai grįžau...

- Minutėlę... Jūs išėjote iš namų trečiadienį, vėlai vakare... Žingsniuokite... Stovėti jums negerai... Apie kelintą?

- Vienuoliktą valandą...

- Jūsų žmona dar buvo gyva?... Palikote ją su chalatu?..

- Ji buvo dar nenusirengusi...

- Jūs dirbate naktį?

- Ne... Išėjau ieškoti pinigų... Mums jų būtinai reikėjo...

Jiedu žingsniavo, nejučiom žvilgčiodami pro atvirus langus, o pro kai kuriuos žmonės

žiūrėjo į juos, tikriausiai galvodami, ko jie šitaip vaikštinėja.

- Kur ėjote ieškoti pinigų?

- Pas draugus... Visur po truputį...

- Ir neradote?

- Ne...

- Ar kokie nors draugai jus matė?

- "Senajame spaustuve", taip... Dar turėjau kišenėj kokį trisdešimt frankų... Ėjau iš vietos į vietą, kur galėjau sutikti draugų...

- Pėsčiomis?

- Su savo automobiliu... Palikau jį Pranciškaus I-ojo ir Marbefo gatvių kampe tik tuomet, kai pritrūkau benzino...

- Ką darėte paskui?

- Ėjau pėsčias...

Priešais Megrė buvo išvargęs, liguistai jautrus vaikinas, tiesiog gyvas nervas.

- Nuo kada nevalgęs?

- Vakar suvalgiau du kietus kiaušinius bistro...

- Eime...

- Nenoriu valgyti... Jei ketinate vestis mane pietų, iš karto įspėju, kad...

Megrė neklausė, pasuko į Grenelės bulvarą, įžengė į mažutį restoranėlį, kur buvo daug laisvų stalų.

- Du bifšteksus su keptom bulvėm... - užsakė.

Ir jis nenorėjo valgyti, tačiau jo bendrakeleiviui reikėjo užkąsti.

- Jūsų pavardė?

- Rikenas... Fransua Rikenas... Kai kas mane vadina Fransisu... Tai mano žmona...

- Klausykit, Rikenai... Man reikia vienur kitur paskambinti...

- Ir prisikviesti savo kolegų?

- Visų pirma privalau įspėti vietinės policijos komisarą, po to pranešti prokuratūrai... Prižadate iš čia nesijudinti?..

- Kur man eiti? - karčiai atsiliepė Rikenas. - Šiaip ar taip, jūs mane suimsite ir pasodinsite į kalėjimą... Aš to neištversiu... Geriau jau...

Jis nebaigė, tačiau mintis buvo aiški.

- Pusę butelio raudono bordo, garsonai.

Megrė priėjo prie kasos - žetonų. Kaip ir tikėjosi, kvartalo komisaras buvo išėjęs pietauti.

- Norite, kad tuojau pat jį įspėčiau?

- Kelintą jis turi grįžti?

- Apie antrą...

- Pasakykite jam, kad lauksiu jo penkiolika po dviejų Sen Šarlio gatvėje, prieš vartus į pastatą Grenelės bulvaro kampe...

Prokuratūroje jis terado žemesnį valdininką.

- Atrodo, Sen Šarlio gatvėje įvykdytas nusikaltimas... Užsirašykite adresą... Kai grįš kuris pavaduotojas, pasakykite, kad penkiolika po dviejų aš būsiu priešais paradines duris...

Galop - kriminalinė policija, kur atsiliepė Lapuentas.

- Ar neatvažiuotum pirmą valandą čionai, į Sen Šarlio gatvę?.. Įspėk teismo ekspertizę, kad atvyktų tuo pačiu adresu apie antrą... Kad pasiimtų kuo dezinfekuoti kambarį, kur tokia smarvė, kad neįmanoma kojos įkelti... Pranešk ir teismo gydytojui... Neži-

nau, kas šiandien budi... Iki greito pasimatymo...

Jis vėl atsisėdo priešais Rikeną, kuris, nė nekrustelėjęs, dairėsi aplinkui, lyg negalėdamas patikėti šio kasdieniško reginio realumu.

Restoranas kuklus. Dauguma klientų dirba šiame kvartale, valgo vieniši, sklaidydami laikraštį. Bifšteksai buvo atnešti; bulvės kaip reikiant traškios.

- Kas dabar bus? - pasiteiravo jaunuolis, automatiškai griebdamas šakutę. - Jūs visus sukėlėte ant kojų? Prasidės didysis šokis?

- Tik nuo dviejų... Iki to mes dar turim laiko paplepėti...

- Aš nieko nežinau...

- Visuomet atrodo, kad nieko nežinai...

Jo nereikėjo raginti. Po minutės kitos, Megrė bekeliant prie burnos kąsnelį mėsos, Fransua Rikenas ėmė, nesuvokdamas, ką daro, pjaustyti bifšteksą.

O buvo pareiškęs, kad negalės nė kąsnelio praryti. Jis ne tik valgė, jis ir gėrė - ir po kelių minučių komisaras gavo užsakyti antrą pusbutelį.

- Jūs vis tiek negalėsit suprasti...

- Iš visų frazių per visą savo karjerą šią aš girdžiu dažniausiai... Ir vis dėlto bent devynis kartus iš dešimties aš suprantu...

- Žinau... Tuojau imsite man kailį blusinėti...

- Tai ten yra blusų?

- Nejuokaukit... Jūs, kaip ir aš, matėte...

- Tik toks skirtumas, kad jūs buvote matęs tą reginį dar ir pirmąsyk. Teisybė?

- Na, žinoma.

- Kada?

- Vakar, apie ketvirtą valandą ryto.

- Palaukit, kol aš surikiuosiu mintis. Užvakar, tai yra trečiadienį, jūs išėjote iš namų apie vienuoliktą valandą vakaro ir palikote savo žmoną...

- Sofi spyrėsi mane lydėti. Priverčiau ją pasilikti, nes nemėgstu, kai ji yra šalia, kaulyti pinigų. Būtų atrodę, jog naudojuosi ja...

- Gerai! Jūs išvažiavote automobiliu. Koks tas jūsų automobilis?

- "Triumfas" pakeliamu viršum.

- Jeigu jums taip skubiai reikėjo pinigų, kodėl nenorėjot parduoti automobilio?

- Todėl, kad už jį negaučiau nė šimto frankų. Tai senas kledaras; atsitiktinis pirkinys, perėjęs nežinia kiek rankų. Vos laikosi ant savo keturių ratų...

- Jūs ieškojote draugų, kurie jums būtų paskolinę pinigų, ir jų neradot?

- Tie, kuriuos radau, buvo tokie pat plikšiai kaip aš...

- Jūs grįžote pėsčiomis ketvirtą valandą ryto. Beldėtės?

- Ne. Atsirakinau duris savo raktu...

- Gėrėte tą naktį?

- Kažkiek taurelių - taip. Dauguma tų, su kuriais aš bendrauju, naktis leidžia baruose arba kabaretuose...

- Buvote girtas?

- Ne taip labai...

- Nusiminęs?

- Nežinojau, kokio šventojo ir besišaukti...

- Ar jūsų žmona turėjo pinigų?

- Ne daugiau negu aš... Jos rankinuke dar turėjo būti dvidešimt trisdešimt frankų...

- Toliau... Garsonai! Prašom dar keptų bulvių...

- Radau ją ant žemės... Prisiartinęs pastebėjau, kad pusė jos veido tarytum nuplėšta... Man rodos, pamačiau smegenis...

Jis atstūmė lėkštę, godžiai išlenkė ketvirtą vyno taurę.

- Atleiskite... Nenorėčiau apie tai kalbėti...

- Ar namuose buvo ginklas?

Rikenas sustingo, įsmeigęs žvilgsnį į Megrė, tarsi sulaukęs lemiamos akimirkos.

- Revolveris? Automatinis pistoletas?

- Taip.

- Automatinis pistoletas?

- Maniškis... 6,35 kalibro brauningas, Herstalio gamybos...

- Kaip šis ginklas atsidūrė pas jus?

- Laukiau šio klausimo... Ir, aišku, jūs manimi nepatikėsite...

- Jūs jo nepirkot ginklų parduotuvėje?

- Ne... Nemačiau jokio reikalo pirkti pistoletą... Vieną naktį mes, keli draugai, buvome mažame La Viletės restoranėlyje... Daug išgėrėm... Vaizdavom padaužas... - jis paraudo. - O labiausiai aš... Kiti jums pasakys... Tokia manija... Kai išgeriu, tariuosi esąs pritrenkiantis tipas... Prie mūsų prisidėjo nepažįstamų žmonių... Žinot, kaip būna paryčiais... Buvo žiema, prieš dvejus metus... Vilkėjau striukę, pamuštą avikailiu.... Sofi buvo su manim. Ji taip pat išgėrė, bet ji niekad galutinai nepameta

galvos... Kitą rytą, apie vidurdienį, kai norėjau apsivilkti striukę, kišenėje radau automatinį pistoletą... Žmona man pasakė, jog pirkau jį praeitą naktį, kad ir kaip ji tam priešinosi... Aš, sako, tvirtinęs, jog būtinai turiu kažką nužudyti, kažką, kas griežė ant manęs dantį... Ir kartojęs: "Jisai arba aš, supranti, seni..."

Megrė užsidegė pypkę ir žiūrėjo į pašnekovą; neįmanoma buvo atspėti, ką jis galvoja.

- Ar jūs... jūs suprantat?

- Toliau... Ketvirtadienis, ketvirta valanda ryto. Manau, niekas nematė jūsų grįžtant namo?

- Na, žinoma.

- Ir niekas nematė, kaip jūs vėl išėjot?

- Niekas...

- Kur jūs padėjote ginklą?

- Iš kur jūs žinot, kad aš jo atsikračiau?

Komisaras gūžtelėjo pečiais.

- Nežinau, kodėl taip padariau... Supratau, kad mane apkaltins...

- Kodėl?

Rikenas nustėręs įsistebeilijo į pašnekovą.

- Juk tai natūralu, ar ne?.. Raktą turėjau tik aš... Pasinaudota ginklu, kuris man priklausė ir kurį aš laikiau komodos stalčiuje... Kartais mes susibardavome, Sofi ir aš... Ji norėjo, kad aš susirasčiau nuolatinę tarnybą...

- Kokia jūsų specialybė?

- Jeigu tai galima pavadinti specialybe... Aš žurnalistas, tačiau nedirbu jokiame laikraštyje... Kitaip sakant, spausdinu savo rašinius kur galėdamas, ypač kino kritiką... Esu dar

režisieriaus asistentas ir, progai pasitaikius, dialogų autorius...

- Jūs įmetėte brauningą į Seną?

- Kiek žemiau Bir Akemo tilto... Paskui ėjau...

- Ir toliau ieškojote draugų?

- Nedrįsau... Kas nors galėjo išgirsti šūvį ir paskambinti policijai... Nežinau... Tokiom akimirkom ne visad logiškai elgiesi... Maniau, kad mane gaudys... Apkaltins, ir viskas bus prieš mane, net ir tai, kad pusę nakties basčiausi po miestą... Buvau išgėręs... Tebeieškojau pirmo baro, kurį atidarys... Pagaliau radau, šalia Vožiraro, išlenkiau vieną po kitos tris taureles romo... Jei mane būtų klausinėję, nebūčiau įstengęs atsakyti... Tikrai būčiau susipainiojęs... Mane uždarys į vienutę... O aš sergu klaustrofobija - net metro negaliu važiuoti... Kai pagalvoju apie kalėjimą, apie milžiniškas durų velkes...

- Ar dėl klaustrofobijos jums kilo mintis bėgti į užsienį?

- Matot, jūs manim netikite!..

- O gal ir tikiu.

- Tik tas, kas buvo pakliuvęs į tokią situaciją kaip aš, supras, kas gali žmogui šauti į galvą... Tuomet logiškai nemąstai... Negalėčiau jums pasakyti, į kokius kvartalus buvau nusidanginęs... Man reikėjo eiti, atsidurti kuo toliau nuo Grenelės, - įsivaizdavau, kad tenai manęs jau ieško... Prisimenu, mačiau Monparnaso stotį, gėriau balto vyno Sen Mišelio bulvare... Tikriausiai Monparnaso stotyje... Aš ne tiek norėjau pasprukti... kiek laimėti laiko, kad manęs netardytų, kai aš šitaip jaučiausi... Belgijoje ar kitur

būčiau galėjęs palaukti... Būčiau paskaitęs laikraščiuose, kaip vyksta tardymas... Sužinojęs naujų, man nežinomų detalių, kurios būtų man padėjusios gintis...

Megrė nesusilaikė nešyptelėjęs iš tokio gudrybės ir naivumo kratinio.

- Ką jūs veikėte Respublikos aikštėje?

- Nieko... Atsidūriau ten, kaip būčiau atsidūręs bet kur kitur... Kišenėje buvo likęs dešimties frankų banknotas... Praleidau tris autobusus...

- Nes jie buvo uždari?

- Nežinau... Prisiekiu, nežinau, ponas komisare... Man reikėjo pinigų traukiniui... Užlipau ant platformos... Buvo daug žmonių, visi labai susigrūdę... Mačiau jūsų nugarą... Vieną akimirką jūs atsitraukėte ir vos nepargriuvote... Pamačiau iš jūsų kišenės kyšančią piniginę... Nieko negalvodamas čiupau ją ir, pakėlęs galvą, pamačiau į mane įsmeigtą vienos moters žvilgsnį... Svarstau, kodėl ji iš karto nesukėlė triukšmo... Šokau iš važiuojančio autobuso... Laimei, važiavom labai judria gatve, su siaurom gatvelėm, išsiraizgiusiom į visas puses... Aš bėgau... Ėjau...

- Du sluoksniuotus pyragaičius, garsonai...

Buvo pusė dviejų. Po keturiasdešimt penkių minučių teisingumas įgaus savo įprastą pavidalą, ir vienbutį Sen Šarlio gatvėje užgrius oficialūs asmenys, o policininkai tuo tarpu tramdys smalsuolius.

- Ką ketinate su manim daryti?

Megrė atsakė ne iš karto - paprasčiau-

siai todėl, jog pats dar nebuvo apsisprendęs.

- Suimsite?.. Suprantu, kitaip pasielgti jūs negalite, ir vis dėlto dar kartą prisiekiu, kad...

- Valgykit... Kavos gersite?

- Kodėl jūs taip darote?

- Ką gi nepaprasto aš darau?

- Verčiate mane valgyti, gerti... Nemygiate manęs, o priešingai - kantriai klausotės... Ar ne tai jūs vadinate lengvo žanro tardymu?

Megrė nusišypsojo.

- Nevisiškai... Tik po truputį bandau surikiuoti faktus...

- Ir patraukti mane už liežuvio...

- Per daug nereikalavau...

- Dabar jaučiuosi truputį geriau...

Jis suvalgė sluoksniuotą pyragaitį, tarytum nesuvokdamas ką daro, ir užsidegė cigaretę. Veidas šiek tiek atgavo spalvą.

- Tiktai negaliu tenai grįžti, vėl išvysti... užuosti...

- O aš?

- Jūs - tai jūsų amatas... Be to, tai - ne jūsų žmona...

Be jokio perėjimo, čia jis vapėjo niekus, čia sveikai galvojo, čia puolė į aklą paniką, čia blaiviausiai samprotavo.

- Keistas jūs paukštis...

- Ar todėl, kad aš nuoširdus?

- Nenoriu, kad jūs painiotumėtės po kojom, kai atvyks prokuratūros atstovai. O dar mažiau - kad žurnalistai užkankintų jus klausimais... Kai mano inspektoriai atvyks į Sen Šarlio

gatvę - tiesą sakant, jie jau turėtų mūsų ten laukti, - liepsiu jus nuvežti į Orfevrų krantinę...

- Į vienutę?

- Į savo kabinetą, kur jūs manęs tvarkingai palauksite...

- O paskui? Kas bus paskui?

- Pažiūrėsim...

- Ką jūs tikitės surasti?

- Nežinau... Žinau mažiau negu jūs, nes neapžiūrėjau kūno iš arti ir nemačiau ginklo...

Per visą šį pokalbį tarškėjo stiklinės, šakutės, gaudė balsai, vaikščiojo garsonas ir čirpė kasos aparatas.

Saulė dabar apšvietė kitą šaligatvį; praeivių šešėliai buvo trumpi ir platūs. Vienas paskui kitą riedėjo automobiliai, taksi, autobusai, trinksėjo durelės.

Išeidami iš restoranėlio, abu vyrai lyg ir sudvejojo. Savo kampe, bistro, jie ilgam buvo atskirti nuo kitų, nuo gyvenimo srauto, nuo triukšmo, balsų, įprastų vaizdų.

- Ar tikite manimi?

Rikenas paklausė, nedrįsdamas pažvelgti į Megrė.

- Dar ne laikas tikėti arba netikėti. Va! Mano žmonės jau čia...

Sen Šarlio gatvėje jis pamatė juodą kriminalinės policijos automobilį ir teismo ekspertizės furgonėlį, mažame būrelyje, besišnekučiuojančiame ant šaligatvio, pažino Lapuentą. Ir storasis Toransas čia buvo; jam komisaras ir patikėjo savąjį pašnekovą.

- Nuvežkite jį į Krantinę. Įkurdinkite mano kabinete, likite drauge ir nesistebėkite,

jei jis užmigs. Jau dvi naktis nebuvo akių sudėjęs.

* * *

Truputį po dviejų pasirodė Paryžiaus sanitarijos tarnybos furgonas, nes Mersui ir jo žmonėms pritrūko būtinų įrenginių.

Kieme prieš vienbučių duris dabar lūkuriavo keletas būrelių žmonių, kuriuos įdėmiai iš tolo stebėjo smalsuoliai, uniformuotų policininkų atitverti.

Vienoje pusėje su XV apygardos policijos komisaru Pižė šnekučiavosi pavaduotojas Drevilis ir tardytojas Kamiu. Visi buvo ką tik pakilę nuo stalo, sočiau ar ne taip sočiai papietavę ir, kadangi dezinfekcijos darbai užtruko, kartkartėmis dirsčiojo į laikrodžius.

Teismo gydytojas buvo daktaras Delaplankas, palyginti šio amato naujokas, tačiau Megrė šis žmogus patiko.Megrė pateikė jam pateikė keletą klausimų. Nepaisydamas tvaiko ir musių, Delaplankas narsiai atliko kambaryje pirmąją apžiūrą.

- Netrukus galėsiu jums truputį daugiau pasakyti. Jūs man minėjote 6,35 kalibro pistoletą - keista, nes lažinčiaus, jog žaizda padaryta stambaus kalibro ginklu.

- Atstumas?

- Iš pirmo žvilgsnio - nei aureolės, nei parako nuosėdų. Mirtis buvo staigi ar maždaug tokia, nes moteris neteko labai mažai kraujo. Tiesą sakant, kas ji tokia?

- Jauno žurnalisto žmona...

Visiems, ir Mersui, ir teismo ekspertizės

specialistams, tai buvo kasdieninis darbas, kurį jie dirbo be jokių emocijų. Iš tikrųjų truputį anksčiau kažkuris miesto savivaldybės tarnautojų, įžengęs į kambarį, šūktelėjo:

- Na ir trenkia ta mergšė!

Buvo čia moterų, laikančių ant rankų kūdikius, kitos, patogiai įsitaisiusios, kad viską matytų, nesitraukė nuo palangių, parimę ant alkūnių, ir dalijosi mintimis iš buto į butą.

- Jūs įsitikinusi, kad tai ne pats storiausias?

- Ne, to storiausio aš nepažįstu...

Kalbama buvo apie Lurti. O tiedvi moterys ieškojo akimis Megrė.

- Matot!..Ten tas, kur rūko pypkę...

- Ten du rūko pypkes...

- Na, aišku, ne tas jauniklis... Kitas... Va, jis eina teismo rūmų žmonių link...

Pavaduotojas Drevilis paklausė komisarą:

- Ar numanote, kas čia atsitiko?

- Mirusioji - jauna dvidešimt dvejų metų moteris, Sofi Riken, mergautinė pavardė Le Gal, kilusi iš Konkarno - jos tėvas ten laikrodininkas...

- Ar jam pranešta?

- Dar ne... Tuojau pasirūpinsiu...

- Ištekėjusi?

- Jau treji metai, jos vyras - Fransua Rikenas, jaunas žurnalistas, lyg ir kino darbuotojas; bando sėkmę Paryžiuje...

- Kur jis?

- Mano kabinete.

- Jūs jį įtariate?

- Iki šiol neįtariau. Savijauta jo tokia,

kad jis nebūtų ištvėręs prokuratūros pasirodymo; būtų tik kliudęs mums.

- Kur jis buvo nusikaltimo metu?

- Niekas nežino, kada buvo įvykdytas nusikaltimas.

- O jūs, daktare, - ar negalėtumėt apytiksliai nustatyti?

- Šiuo metu ne. Galbūt po skrodimo, jei man pasakys, kelintą valandą auka paskutinįsyk valgė ir ką valgė.

- Kaimynai?

- Matote - kai kurie mus stebi. Dar neklausinėjau, bet nemanau, kad jie turėtų ką įdomaus pranešti. Atkreipkite dėmesį, kad į tuos vienbučius gali patekti ir nepraėjęs pro durininkės būstą - jis yra prie vartų iš Grenelės bulvaro.

Tikras lažas. Jie tebelūkuriavo, persimesdami nieko nesakančiomis frazėmis, o Lapuentas, netardamas nė žodžio, nesitraukė nuo savo šefo nė per žingsnį, tarsi ištikimas šuo - toks buvo ir jo žvilgsnis, ir visa povyza.

Dezinfekcininkai ištempė iš butuko didelį lankstų pilkai dažytą vamzdį, kurį buvo įtraukę prieš ketvirtį valandos. Brigadininkas balta palaidine davė ženklą, kad jau galima prisiartinti.

- Per ilgai kambaryje užsibūti nepatartina, - pasakė jis Megrė, - nes oras dar prisodrintas formalino.

Daktaras Delaplankas priklaupė prie kūno ir apžiūrėjo jį kiek nuodugniau negu pirmą sykį.

- Dėl manęs, tai jį galima išnešti.

- O jūs, Megrė?

Megrė jau pamatė viską, ką jam reikėjo pamatyti - susirietusį kūną gėlėto šilko chalatu. Ant kojos tebekarojo raudona šlepetė. Pasakyti, ką moteris veikė ir netgi kur tiksliai buvo, kai ją pakirto kulka, iš kūno padėties kambaryje buvo neįmanoma.

Kiek galima spręsti, veidas buvęs gana banalus, greičiau dailus. Kojų pirštų nagai nutepti raudonu laku, bet jau kuris laikas neprižiūrimi, nes lakas sueižėjęs, o nagai ne per švariausi.

Greta savo viršininko skrebeno teismo raštininkas; tą pat savo ruožtu darė ir policijos komisaro sekretorius.

- Atgabenkite neštuvus...

Jie mindė negyvas muses. Žmonės, netelpantys kambaryje, vienas po kito traukėsi nosines ir kėlė jas prie akių - formalinas.

Kūną išnešė - valandėlę kieme įsivyravo pagarbi tyla. Pirmieji pasišalino tie ponai iš prokuratūros, paskui Delaplankas, - tuo tarpu Mersas ir jo specialistai laukė, kada galės pradėti darbą.

- Viską apieškoti, šefe?

- Geriau viską. Niekad negali žinoti.

Galbūt čia esama paslapties, o galbūt priešingai - viskas pasirodys labai aišku. Taip - ar beveik taip - būna kiekvieno tyrimo pradžioje.

Megrė, kuriam dilgčiojo akių vokai, atidarė komodos stalčių, pilną keisčiausių daiktų: jame mėtėsi senas binoklis, sagos, sulaužytas plunksnakotis, pieštukai, sukamo filmo nuotraukos, akiniai nuo saulės, sąskaitos...

Jis grįš, kai išsisklaidys tas kvapas, tačiau komisarui krito į akis keistas butuko

dekoras. Grindys padengtos juodu laku, sienos dažytos skaisčiai raudonai - taip pat ir lubos. Baldai, priešingai, baltí kaip kreida - visa tai krūvoj atrodė kažkaip nerealiai. Sakytum, dekoracijos. Viskas čia rodės netvaru.

- Na kaip, Lapuentai, patinka? Norėtum gyventi tokiam kambary?

- Bijau, kad sapnuočiau košmarus.

Jie išėjo. Kieme vis dar sukinėjosi žioplių; policininkai leido jiems truputį arčiau prieiti.

- Sakiau, jog tai tas... Kažin, ar jis grįš... Sako, jis viską daro pats; labai gali būti, kad apklaus mus po vieną.

Banalios išvaizdos blondinė su kūdikiu ant rankų žiūrėjo į Megrė su šypsena, kuria ji būtų nušvitusi kino žvaigždei.

- Paliksiu tau Lurti... Štai vienbučio raktas... Kai Merso žmonės baigs, užrakink duris ir pradėk kaimynų apklausą... Nusikaltimas įvykdytas ne praėjusią naktį - jei tai išvis nusikaltimas, - o trečiadienio naktį... Pabandyk sužinoti, ar kaimynai girdėjo ką nors ateinant ir išeinant... Pasidalykite gyventojais abu su Lurti... Paskui apklauskite krautuvininkus... Stalčiuje pilna sąskaitų... Ten rasi adresus firmų, kuriose jie apsipirkdavo... Vos nepamiršau... Patikrink, ar tebeveikia telefonas?.. Man rodos, kai mačiau jį vidurdienį, buvo nukabintas...

Telefonas veikė.

- Paskambinkite man ir tik po to grįžkite į Krantinę. Laikykitės, vaikai...

Megrė patraukė Grenelės bulvaro link ir nusileido į metro. Po pusvalandžio vėl išniro į gryną orą, saulę, o netrukus grįžo į savo

kabinetą, kur tvarkingai laukė Fransua Rikenas - Toransas tuo tarpu skaitė laikraštį.

- Ar nenorite gerti? - paklausė jis Rikeno, nusiimdamas skrybėlę ir eidamas kiek plačiau praverti lango. - Nieko nauja, Toransai?

- Ką tik skambino vienas žurnalistas...

- Stebėjausi, kodėl jie nepasirodė jau ten... Matyt, XV-ajame prastai organizuota informacijos tarnyba... Užgrius ant sprando Lapuentui...

Jo žvilgsnis nukrypo į Rikeną, į jo rankas, ir Megrė tarė inspektoriui:

- Dėl visa pikta nuvesk jį į laboratoriją... Tegu padaro parafino tyrimą... Šiuo atveju tai nieko neįrodys, nes nusikaltimas įvykdytas beveik prieš dvi dienas, bet šitaip išvengsime įkyrių klausimų...

Po ketvirčio valandos jie sužinos, ar ant Rikeno pirštų būta parako nuosėdų. Jeigu ne - tai iki galo neįrodys, jog jis nešovė; tačiau tai jau taškas jo naudai.

- Alio!.. Tai tu?.. Prašau man atleisti... Na, žinoma. Jei ne darbas, būčiau grįžęs pietų... Na, taip, valgiau, bifšteksą ir keptų bulvių, su susinervinusiu jaunuoliu... Eidamas į restoraną, ketinau paskambinti, paskui prasidėjo begalinis pokalbis, ir, prisipažinsiu, iškrito man iš galvos... Nepyksti ant manęs?.. Ne, nežinau... Pažiūrėsim...

Šįvakar vakarieniauti jis grįš arba negrįš - dar negali to pasakyti. Ypač su tokiu vaikinu kaip Fransua Rikenas, kurio elgesys keičiasi kas kelios sekundės.

Megrė buvo iš tiesų sunku susidaryti apie jį nuomonę. Protingas - aišku, netgi aštraus

proto - tą jautei iš tam tikrų jo atkirčių. Šalia to - naivokas ar vaikiškas.

Kaip jį vertinti šią akimirką? Fizinė ir moralinė būsena apgailėtina, nervai išsekę, jį drasko prieštaringi jausmai.

Jei jis nenužudė žmonos ir jei išties puoselėjo planą pabėgti į Belgiją ar kur kitur, tai rodo visišką jo pakrikimą, kurio nepaaiškinsi klaustrofobija, kuria jis skundžiasi.

Butuko dekoro sumanymas ir atlikimas, matyt, jo darbas, - juodas parketas, raudonos lubos ir sienos, perblyškę baldai, kurie išsiskirdami tarytum sklandė erdvėje.

Atrodė, kad žemė po kojomis linguoja, kad sienos tuoj priartės arba atsitrauks kaip kino studijoje, kad komoda, sofa, stalas, kėdės - netikri, kartoniniai.

Ar jis pats neatrodo lyg netikras? Megrė įsivaizdavo, kaip būtų nustebę pavaduotojas Drevilis ir tardytojas Kamiu, jei būtų perskaitę vieną po kitos tas frazes, kurias ištarė jaunuolis, - pradžioje La Mot Pikė kavinėje, po to mažajame restoranėlyje.

Įdomu būtų išgirsti daktaro Pardono nuomonę apie jį.

Toranso lydimas, grįžo Rikenas.

- Na ir ką?

- Tyrimas neigiamas...

- Aš nė sykio gyvenime nebuvau iššovęs, nebent mugėje... Vargiai rasčiau saugiklį...

- Sėskite...

- Ar matėte tardytoją?

- Tardytoją ir pavaduotoją...

- Ką jie nusprendė?.. Ar mane suims?..

- Jau mažiausiai dešimtą kartą girdžiu

iš jūsų šį žodį... Iki šiol teturėjau vienintelį motyvą suimti: pavogta piniginė; bet skundo aš nepadaviau...

- Aš jums ją pasiunčiau...

- Teisingai. Dabar pabandysime tvarkingai sudėlioti, ką jūs man jau sakėte ir ko aš dar nežinau. Gali eiti, Toransai. Pasakyk Žanvjė, kad ateitų...

Po kurio laiko pasirodęs Žanvjė įsitaisė galustalėj ir išsitraukė iš kišenės pieštuką.

- Jūsų pavardė - Fransua Rikenas. Jums dvidešimt penkeri metai. Kur gimėte?

- Paryžiuje, Kolenkuro gatvėje.

Miesčioniška, beveik provinciali gatvė už Jėzaus širdies bažnyčios.

- Jūsų tėvai dar gyvi?

- Tėvas... Jis traukinio mašinistas...

- Kiek laiko jūs vedęs?

- Truputį daugiau nei treji su puse metų. Birželį bus ketveri... Septynioliktą...

- Taigi, jums tada buvo dvidešimt vieneri, o jūsų žmonai...

- Aštuoniolika...

- Ar jūsų tėvas jau tada buvo našlys?

- Motina mirė, kai man buvo keturiolika...

- Jūs ir toliau gyvenote su tėvu?

- Keletą metų... Septyniolikos metų išėjau iš namų...

- Kodėl?

- Todėl, kad nesutarėm...

- Ar buvo kokia nors ypatinga priežastis?

- Ne... Aš nuobodžiavau... Jis norėjo, kad tapčiau geležinkelininku, kaip ir jis, o aš

nesutikau... Jam atrodė, jog skaitydamas ir mokydamasis aš gaištu laiką...

- Ar turite atestatą?

- Dveji metai tebuvo likę...

- Kodėl?.. Kur gyvenote?.. Iš ko?..

- Jūs mane mygiate, - pasiskundė Rikenas.

- Nemygiu. Pateikiu jums elementarius klausimus.

- Visko būta... Pardavinėjau gatvėje laikraščius... Paskui buvau pasiuntinuku spaustuvėje, Monmartro gatvėje... Kurį laiką gyvenau su draugu...

- Jo pavardė, adresas...

- Bernaras Flešjė... Jis turėjo kambarį Kokiljero gatvėje... Pamečiau jį iš akių...

- Ką jis veikė?

- Vairavo triratį prekių vežimėlį...

- Paskui?

- Šešis mėnesius dirbau kanceliarijos parduotuvėje... Rašiau apsakymus, siuntinėjau į laikraščius... Vienas tiko, ir aš gavau šimtą frankų... Tas tipas, kuris priėmė, nustebo, pamatęs, kad aš toks jaunas...

- Ar jis nebeėmė iš jūsų daugiau apsakymų?

- Ne... Kitus atmetė...

- Ką veikėte, kai susitikote savo žmoną, noriu pasakyti, tą, kuri tapo jūsų žmona, Sofi Le Gal, rodos, taip ji vadinosi?

- Buvau trečiuoju asistentu filme, kurį vėliau cenzūra uždraudė, filme apie karą, jį suko jaunieji...

- Ar Sofi dirbo?

- Nereguliariai... Ji buvo statistė... Kartais pozuodavo...

- Ji gyveno viena?

- Viešbutyje, Sen Žermene de Prė...

- Meilė iš pirmo žvilgsnio?

- Ne. Mudu pergulėjome, nes kartą po gėrynių atsidūrėme vienudu gatvėje trečią valandą ryto... Ji leidosi palydima... Daugelį mėnesių buvome drauge, paskui vieną dieną į galvą šovė mintis susituokti...

- Jos tėvai sutiko?

- Nelabai ką teturėjo pasakyti... Ji nuvažiavo į Konkarno ir grįžo su laišku, kuriuo tėvas neprieštaravo santuokai...

- O jūs?

- Aš taip pat pasimačiau su tėvu.

- Ką jis pasakė?

- Truktelėjo pečiais...

- Jis nedalyvavo vestuvėse?

- Ne... Tik trys keturi bičiuliai... Vakare visi drauge pavalgėme Halėse...

- Ar prieš sutikdama jus Sofi neturėjo romano?

- Pirmas aš nebuvau, jei to jūs norėjot paklausti...

- Ar ji kurį laiką - ilgiau ar trumpiau - negyveno su vyriškiu, kuris būtų buvęs ją taip įsimylėjęs, kad būtų bandęs ir vėl susirasti?

Jis , atrodo, rausėsi atmintyje.

- Ne... Mes susitikdavome su jos senais bičiuliais, bet su jokia didele meile... Žinote, per ketverius metus pasitaikė bendrauti su visokiausiom kompanijom... Su kai kuriais žmonėmis padraugaudavome pusę metų, paskui jie dingdavo... Jų vietoj atsirasdavo kitų,

su kuriais retkarčiais susitikdavome... Klausinėjate, tarytum tai būtų visai paprasta... Mano atsakymus užrašinėja... Tegu tik suklysiu, susipainiosiu, praleisiu kokią smulkmeną - ir iš to padarys nežinia kokias išvadas... Pripažinkit, jog tai neteisinga...

- Jūs norėtumėt, kad aš jus klausinėčiau advokatui girdint?

- Ar turiu teisę?

- Jei laikote save įtariamuoju...

- O jūs?.. Kuo mane laikote jūs?..

- Vyru moters, kuri buvo nužudyta... Galvą pametusiu vaikinu, kuris pavogė mano piniginę, o paskui atsiuntė ją atgal su viskuo, kas joje buvo... Labai protingu, bet ne itin tvirto būdo žmogėnu...

- Jeigu būtumėt praleidęs dvi tokias naktis kaip aš...

- Tuojau prieisime ir prie to... Taigi, jūs vertėtės įvairiu darbu, vis po truputį...

- Tik kad užsidirbčiau gyvenimui, kol...

- Kol ką?

- Kol pradėsiu savo tikrą kelią...

- Kokį kelią?

Jis suraukė antakius, įdėmiai žiūrėdamas į Megrė, lyg norėdamas įsitikinti, jog šio balse neskamba pašaipa.

- Dar abejoju... Galbūt imsiuosi dviejų dalykų... Šiaip ar taip, aš noriu rašyti, bet dar nežinau, ar tai bus scenarijai, ar romanai... Mane traukia režisūra, su sąlyga, kad vien aš būčiau filmo autorius...

- Jūs bendravote su kino žmonėmis?

- "Senajame spaustuve", taip... Ten sutinki debiutantų, kaip kad aš, tačiau ir toks

prodiuseris kaip ponas Kariusas nesididžiuoja su mumis pavakarieniauti...

- Kas tas ponas Kariusas?

- Sakau gi, prodiuseris. Gyvena "Rafaelio" viešbutyje ir turi kontorą Basano gatvėje 18 b, netoli Eliziejaus laukų...

- Jis yra finansavęs filmų?

- Tris ar keturis... Drauge su vokiečiais ir italais... Daug keliauja...

- Kokio amžiaus tas ponas?

- Kokių keturiasdešimties metų.

- Vedęs?

- Gyvena su jauna moterim, Nora, buvusia manekene.

- Ar jis pažinojo jūsų žmoną?

- Na, žinoma... Tai aplinka be ceremonijų...

- Ar ponas Kariusas turi daug pinigų?

- Savo filmams suranda...

- Bet asmeninio turto neturi?

- Sakiau, kad gyvena "Rafaelyje" - turi ten butą... Tai brangiai kainuoja... Naktimis jį sutiksi geriausiuose klubuose...

- Ar ne jo ieškojote trečiadienio naktį?

Rikenas paraudo.

- Taip... Jo ar ko nors kito... Visų pirma jo, nes jis beveik visuomet turi kišenėje pluoštus banknotų...

- Jūs jam skolingas?

- Taip...

- Daug?

- Kokius du tūkstančius...

- Jis jų nereikalauja?

- Ne...

Rikeno veidas nežymiai, sunku nusakyti kaip, persimainė, ir Megrė ėmė dar įdėmiau jį stebėti.

Bet turėjo būti atsargus, nes jo pašnekovas visą laiką buvo pasiruošęs vėl suljsti į savo kiautą.

III skyrius

Kai Megrė pakilo, Rikenas krūptelėjo ir neramiai sužiuro į jį, nes, atrodo, visą laiką tikėjosi ko nors bloga arba kokios klastos. Komisaras stovėjo prie atviro lango, tarsi norėdamas pasinerti į realybę, žvelgė į praeivius ir automobilius ant Sen Mišelio tilto, į vilkiką su dideliu baltu dobilu ant kamino.

- Tuojau grįšiu...

Inspektorių kabinete jis paskambino į Teismo medicinos institutą.

- Čia Megrė... Gal pažiūrėtumėt, ar daktaras Delaplankas baigė skrodimą...

Gerokai luktelėjo, kol galop laido gale išgirdo teismo gydytojo balsą.

- Laiku pataikėte, ponas komisare. Kaip tik ėjau jums skambinti. Ar galėtumėte sužinoti, kelintą valandą jaunoji moteris paskutinįsyk valgė ir ką būtent?..

- Tuojau pasakysiu. O žaizda?

- Kiek galiu spręsti, šūvis paleistas iš atstumo, sakyčiau, tarp metro ir metro penkiasdešimties.

- Iš priekio?

- Iš šono. Auka stovėjo. Prieš susmukdama ant kilimo turbūt atsitraukė žingsnį kitą. Tai jums patvirtins laboratorija, kuri tyrė kraujo dėmes. Dar vienas dalykas. Ta moteris kartą buvo pastojusi - nėštumą nutraukė trečią ar ketvirtą mėnesį grubiomis priemonėmis. Ji daug rūkė, bet sveikata buvo nebloga...

- Gal luktelėtumėt minutėlę prie telefono?

Jis grįžo į savo kabinetą.

- Ar vakarieniavote su žmona trečiadienį vakare?

- Apie pusę devynių, "Senajame spaustuve"...

- Prisimenate, ką ji valgė?

- Palaukit... Aš valgyti nenorėjau... Pasitenkinau šaltu užkandžiu... Sofi užsisakė žuvienės - ją pasiūlė Roza, paskui virtos jautienos...

- Deserto nebuvo?

- Ne... Išgėrėm grafiną božolė... Aš gėriau kavos; Sofi nenorėjo...

Megrė nuėjo į kaimyninį kambarį ir pakartojo meniu Delaplankui.

- Jeigu ji vakarieniavo apie pusę devynių, tai galiu nustatyti, jog mirė apie vienuoliktą valandą vakaro, nes maistas beveik visai suviršKintas... Daugiau pasakysiu po cheminės analizės, bet ji užtruks keletą dienų...

- Ar parafino tyrimą padarėte?

- Pagalvojau apie tai... Parako nuosėdų ant rankų nėra... Pirmą mano raportą gausite rytoj ryte...

Megrė grįžo į savo kabinetą ir pagal dydį išrikiavo penkias šešias pypkes, kurias nuolat čia laikė.

- Turiu jums dar klausimų, Rikenai, bet kažin ar verta šiandien. Jūs pervargęs ir laikotės vien nervais...

- Geriau iš karto viską baigti...

- Kaip norit. Trumpai tariant, jei gerai jus supratau, niekad iki šiol neturėjote nuolatinio darbo nei reguliarių pajamų?

- Manau, tokių mūsų šimtai tūkstančių?

- Kam jūs dar skolingas?

- Visiems prekeiviams... Kai kurie jau atsisakė su mumis turėti reikalų... Dar skolingas penkis šimtus frankų Maki...

- Kas jis toks?

- Skulptorius - gyvena tame pačiame name kaip ir aš... Abstrakcionistas, bet tarpais, kad šiek tiek užsidirbtų, imasi lipdyti kokį biustą... Taip atsitiko prieš dvi savaites... Gavo keturis ar penkis tūkstančius frankų ir pakvietė mus vakarienės... Deserto metu paprašiau paskolinti nedidelę sumą...

- Kam dar?

- Tokių aibė!..

- Ar tikitės grąžinti skolas?

- Esu tikras, kad vieną dieną užsidirbsiu daug pinigų... Daugelis režisierių, žinomų rašytojų pradėjo taip kaip aš...

- Keičiame temą. Jūs pavyduliavote?

- Kam?

- Kalbu apie jūsų žmoną. Manau, kad kartais kai kurie bičiuliai jai meilinosi?

Rikenas suglumęs tylėjo, gūžtelėjo pečiais.

- Nemanau, kad įstengtumėte suprasti... Jūs kitos kartos... Mes, jaunimas, nekreipiame dėmesio į tokius dalykus...

- Norite pasakyti, kad leisdavote jai turėti intymių santykių su kitais?

- Sunku atsakyti į tokį tiesmuką klausimą...

- Ir vis dėlto pabandykite.

- Ji pozavo nuoga tam Maki...

- Ir nieko neįvyko?

- Neklausiau.

- O ponas Kariusas?

- Kariusas turi tiek merginų, kiek užsigeidžia - visas tas, kurios trokšta vaidinti kine ar televizijoje...

- Jis nepraleidžia progos?

- Man rodos...

- Ar jūsų žmona nebandė filmuotis?

- Prieš tris mėnesius gavo menkutį vaidmenį...

- Taigi jūs nepavyduliavote?

- Ne taip, kaip jūs tai suprantate...

- Sakėte, kad Kariusas turi meilužę...

- Norą...

- Ji pavydi?

- Tai kas kita... Nora protinga, garbėtroška... Jai nusispjaut į kiną... Ją domina viena - tapti ponia Karius ir turėti daug pinigų...

- Ar ji gerai sutarė su jūsų žmona?

- Kaip ir su kitais... Į visus mus, vyrus ir moteris, ji žiūrėjo iš aukšto, atlaidžiai... Kur jūs lenkiate?

- Niekur.

- Ketinate apklausti visus tuos, su kuriais bendravau?

- Galbūt. Kažkas nužudė jūsų žmoną. Tvirtinate, jog tai ne jūs, ir, kol nebus įrodyta priešingai, esu linkęs jumis tikėti. Nežinomas asmuo trečiadienio vakarą įlindo pas jus, vos tik išėjote. Tas žmogus neturėjo rakto - peršasi mintis, kad jūsų žmona patikliai įsileido jį į namus, - Megrė sunkiu žvilgsniu žvelgė į sėdintį prieš jį jaunuolį, kuris nerimo, stengdamasis įterpti žodį. - Palaukit! Kas iš jūsų draugų žinojo apie pistoletą?

- Beveik visi... Tarkim, visi...

- Ar kartais nešiodavotės pistoletą su savimi?

- Ne. Bet pasitaikydavo, kad, būdamas pinigingas, susikviesdavau bičiulius... Nupirkdavau kumpio, lašišos, šaltų užkandžių; kiekvienas atsinešdavo po butelį vyno ar viskio...

- Kada tie baliukai baigdavosi?

- Vėlai naktį... Daug gerdavom... Vienas kitas užmigdavo ir likdavo iki ryto... Kartais juokais čiupdavau į rankas pistoletą...

- Ar būdavo užtaisytas?

Rikenas atsakė ne išsyk - tokiom akimirkom sunku buvo jo neįtarti.

- Nežinau...

- Klausykite. Pasakojate man apie vakarėlius, kur visi būdavo daugmaž nusigėrę. Jūs juoko dėlei griebdavote automatinį pistoletą, o šiandien sakotės nežinąs, ar jis buvo užtaisytas. Ką tik tvirtinote, jog nežinote, kur yra saugiklis. Juk galėjote, kad ir nenorėdamas, nušauti kokį savo draugą.

- Gali būti... Kai pasigeri...

- Tai dažnai pasitaikydavo, Rikenai?

- Gan dažnai... Ne tiek nusigėręs, jog nežinočiau, ką darau, bet gerdavau, kaip ir dauguma mano bičiulių... Kai susitinki daugiausia kavinėse ir klubuose...

- Kur slėpdavote pistoletą?

- Neslėpiau. Buvo viršutiniame komodos stalčiuje drauge su senais virvagaliais, raktais, smeigtukais, sąskaitom - viskuo tuo, ko nežinai, kur kišti...

- Žodžiu, bet kuris iš tų, kurie lankyda-

vosi jūsų vakarėliuose, galėjo pasiimti ginklą ir iššauti.

- Taip...

- Ar ką nors įtariate?

Ir vėl dvejonė, išsisukinėjantis žvilgsnis.

- Ne...

- Ar tikrai niekas nebuvo įsimylėjęs jūsų žmonos?

- Aš...

Kodėl šį žodį jis ištarė taip sarkastiškai?

- Įsimylėjęs, bet nepavydus?

- Jau aiškinau...

- O Kariusas?

- Taip pat sakiau...

- Maki?

- Iš pažiūros tai tikras storžievis, bet švelnus kaip ėriukas, ir moterys jį baugina...

- Papasakokite apie kitus žmones, su kuriais bendravote, apie tuos, su kuriais susitikdavote "Senajame spaustuve" ir kurie užbaigdavo naktį pas jus, kai būdavote pinigingas.

- Žeraras Dramenas... Pirmasis asistentas... Kartu darbavomės su scenarijumi, aš buvau trečiuoju filmo asistentu.

- Vedęs?

- Šiuo metu jiedu su žmona gyvena atskirai... Ne pirmas kartas... Po keleto mėnesių galų gale visada susieina...

- Kur jis gyvena?

- Tai šen, tai ten, visą laiką viešbučiuose... Nuolat giriasi, jog turi tik lagaminą, o jame...

- Rašai, Žanvjė?

- Rašau, šefe...

- Kas dar, Rikenai?

- Fotografas, Žakas Jugė - jis gyvena tame pačiame name kaip ir aš, centriniame pastate...

- Kiek jam metų?

- Trisdešimt.

- Vedęs?

- Du sykius. Du sykius išsiskyręs. Turi vaiką nuo pirmos žmonos, du nuo antros. Ji gyvena tame pačiame aukšte kaip ir jis.

- Jis gyvena vienas?

- Su Žoslina, šaunia mergina, septintą ar aštuntą mėnesį nėščia...

- Iš viso trys žmonos. Ar jis matosi su dviem pirmosiom?

- Jos labai gerai sutaria.

- Toliau.

- Kas toliau?

- Sąrašas draugų, "Senojo spaustuvo" klientų.

- Jie keičiasi - jau sakiau... Pjeras Lušaras...

- Ką jis veikia?

- Jam per keturiasdešimt, jis pederastas ir turi antikvarinę krautuvėlę Sevro gatvėje...

- Ir ko jam maišytis tarp jūsų?

- Nežinau... Tai "Senojo spaustuvo" klientas... Sekioja mus... Daug nekalba, atrodo laimingas su mumis...

- Ar jūs jam skolingas?

- Nedaug... Tris šimtus penkiasdešimt frankų...

Suskambo telefonas. Megrė pakėlė ragelį.

- Alio, šefe. Su jumis norėtų pakalbėti Lapuentas. Sujungti?

- Ne, ateinu...

Jis vėl grįžo į inspektorių kabinetą.

- Prašėte, šefe, paskambinti, kai baigsime. Mudu su Lurti apklausėme visus kaimynus, kurie būtų galėję ką nors girdėti, ypač kaimynes, nes dauguma vyrų dar negrįžę iš darbo. Šūvio niekas neprisimena. Pripratę prie triukšmo naktimis pas Rikenus. Dauguma kaimynų yra skundęsi durininkei ir ketinę rašyti savininkui. Vieną sykį, apie antrą valandą ryto, senutė, kuriai maudė dantis ir kuri sėdėjo prie lango, matė, kaip iš buto išniro nuogutėlė moteris ir nubėgo per kiemą, ją vijosi kažkoks vyras. Ne ji viena teigia, jog Rikenų bute vykusios orgijos.

- Ar Sofi ruošdavo baliukus, kai nebūdavo vyro?

- To, šefe, apklaustos moterys labai tiksliai nepasakė. Dažniausiai kartojo: laukiniai, žmonės be išsiauklėjimo, be moralės. O durininkė tik ir laukė nuomos mokėjimo termino, kad būtų galėjus pranešti, jog jiems atsakomas butas, - jie jau šešis mėnesius vėlavo, ir savininkas nusprendė reikalą baigti, jei neužsimokės. Ką dabar daryti?

- Lik butuke, kol aš atvyksiu. Tegul Lurti būna su tavim, nes man gali jo prireikti.

Jis grįžo į savo kabinetą, kur tylėdami sėdėjo Žanvjė ir Rikenas.

- Paklausykite, Rikenai. Situacija tokia, jog nenoriu prašyti tardytoją arešto orderio. Antra vertus, nemanau, kad norėtumėt šiąnakt nakvoti Sen Šarlio gatvėje.

- Negalėčiau...

- Neturite pinigų. Nenorėčiau, kad vėl valkiotumėtės po Paryžių, ieškodamas draugo, iš kurio galėtumėte iškaulyti pinigų.

- Ką ketinate su manim daryti?

- Inspektorius Žanvjė nugabens jus į kuklų viešbutį, netoli nuo čia, Sen Lui saloje... Galėsite užsisakyti, kad atneštų vakarienę į kambarį... Praeidami pro parduotuvę ar vaistinę, nusipirkite muilo, skustuvą ir dantų šepetuką...

Komisaras mirktelėjo Žanvjė.

- Geriau niekur neišeikite. Beje, įspėju, kad jei taip atsitiks...

- Mane seks... Supratau... Aš nekaltas...

- Jau sakėte...

- Jūs netikite?

- Ne mano amatas. Aš tik laukiu. Labanakt.

Likęs vienas, Megrė kelias minutes dideliais žingsniais matavo savo kabinetą, tarpais stabtelėdamas prie lango. Paskui pakėlė telefono ragelį ir, paskambinęs žmonai, pranešė, jog vakarienės negrįš.

Po ketvirčio valandos jis vėl nusileido į metro, kuris jį nugabeno į Bir Akemo stotį. Pasibeldė į vienbučio duris; atidarė Lapuentas.

Vis dar nemaloniai trenkė formalinu. Sėdėdamas vieninteliame fotelyje, Lurti rūkė mažą, labai stiprų cigarą.

- Norite prisėsti, šefe?

- Ačiū. Manau, nieko nauja neaptikote?

- Keletą nuotraukų... Štai viena, kur abu Rikenai pliaže... Kita - priešais automobilį...

Sofi būta nebjaurios. Veidelis truputį nepatenkintas, kaip madinga tarp jaunų merginų, plaukai smarkiai papūsti. Gatvėje būtum galėjęs supainioti ją su daugybe kitų tos pačios laikysenos, tuo pačiu stilium apsirengusių merginų.

- Nei vyno, nei alkoholio?

- Butelis su viskio likučiais šitoje spintoje...

Sena beveidė spinta, tokios pat skrynia bei kėdės, tačiau spinta atrodė gana originali, nes buvo nudažyta baltais matiniais dažais, kontrastuojančiais su juodom lubom ir raudonom sienom.

Megrė, su skrybėle ant galvos, su pypke burnoje, varstė dureles, stalčius. Drabužių nedaug. Viso labo trys suknelės, pigios, ryškiaspalvės. Į apačią siaurėjančios kelnės, sportiniai aukštakakliai megztiniai...

Virtuvikė greta vonios kambario vargu ar didesnė už sieninę spintą, su dujų virykle ir mažų gabaritų šaldytuvu. Šiame jis rado nugertą mineralinio vandens butelį, ketvirtį svaro sviesto, tris kiaušinius, padažu apkrekusį kotletą.

Niekas nepasižymėjo ypatinga švara - nei drabužiai, nei virtuvikė, nei vonia, kurioje draikėsi baltiniai.

- Niekas neskambino?

- Kol mes čia - ne.

Apie nusikaltimą jau turėjo pranešti vakariniai laikraščiai - arba netrukus praneš.

- Tegu Lurti nueina užkrimsti, paskui

grįžta čionai ir kuo patogiau įsikuria. Supratai, seni Lurti?

- Supratau, šefe. Ar bus galima snustelėti?

O Megrė su Lapuentu pėstute patraukė ieškoti "Senojo spaustuvo".

- Suėmėte jį?

- Ne. Toransas nugabeno jį į "Gandrus", Sen Lui saloje.

Ne pirmą kartą ten apgyvendinamas klientas, kurio nenorima paleisti iš akių.

- Manot, kad jis ją nužudė?

- Jam užtenka ir proto, ir kvailumo šitai padaryti. Antra vertus...

Megrė ieškojo žodžių ir nerado. Retai kas buvo sužadinęs tokį jo smalsumą, kaip Fransua Rikenas. Iš pirmo žvilgsnio tai tik jaunas garbėtroška - tokių kiekvienądien atsidangina į Paryžių ir visas kitas sostines.

Būsimasis nevykėlis? Jam tik dvidešimt penkeri. Žmonės, vėliau tapę garsenybėmis, jo amžiuje dar vargą srebia. Tarpais komisarui kildavo pagunda juo pasitikėti. Paskui staiga nusiminęs atsidusdavo.

- Jeigu būčiau jo tėvas...

Ką jis darytų su tokiu sūnumi kaip Fransua? Bandytų pažaboti, įstatyt į vėžes?

Reikėtų aplankyti Rikeno tėvą Monmartre. Nebent, perskaitęs laikraščius, jis pats pasirodys kriminalinėje policijoje.

Lapuentui, kuris tylėdamas žingsniavo šalia jo, vargu daugiau kaip dvidešimt penkeri. Megrė mintyse lygino abu vyriškius.

- Man rodos, kad tai čia, šefe, kitoje bulvaro pusėje, prie metro...

Iš tiesų jie išvydo duris - iš abiejų pusių du sutrūnijusio medžio spaustuvo sraigtai, langai su užuolaidomis, pro kurias skverbėsi viduje jau uždegtų lempų rausva šviesa.

* * *

Dar nebuvo aperityvo, juo labiau vakarienės metas, ir salėje jie pamatė tik du žmones, - moterį lankytojų pusėje, sėdinčią ant aukštos taburetės prie baro - pro šiaudelį ji siurbė gelsvą gėrimą; kitoje pusėje šeimininką, palinkusį ties laikraščiu.

Lempos rausvos, barą laiko spaustuvo sraigtai, stalai masyvūs, uždengti languotom staltiesėm, du trečdaliai sienų apkalta tamsiomis lentelėmis.

Megrė, kuris ėjo pirma Lapuento, pamatęs vyriškį su laikraščiu, suraukė antakius, lyg rausdamasis atmintyje.

Šeimininkas savo ruožtu kilstelėjo galvą, bet komisarą pažino akimirksniu.

- Keistas sutapimas... - pastebėjo, plekšnodamas dar šviežutėlį laikraštį. - Kaip tik skaičiau, kad jums patikėtas tyrimas...

Ir, atsisukęs į merginą, tarė:

- Fernanda, susipažink su gyvu komisaru Megrė... Sėskitės, ponas komisare... Ko galėčiau pasiūlyti?..

- Nežinojau, kad tapote užeigos šeimininku.

- Kai pradedi senti...

Ir išties - Bobas Mandilis turėjo būti maždaug Megrė metų. Kadais apie jį daug kalbėta, - kone kas mėnesį jis prasimanydavo

kokį naują žygdarbį - tai vaikštinėjo ant skrendančio lėktuvo sparnų, tai šoko su parašiutu virš Santarvės aikštės, nusileidamas per porą metrų nuo obelisko, tai šuoliuodamas arkliu lenkė lenktyninį automobilį.

Kino pasaulyje jis pasidarė vienu žymiausių kaskadininkų po nesėkmingų pastangų tapti jaunu primarijumi. Ir kas suskaičiuos, kokios daugybės nelaimingų atsitikimų auka jis yra buvęs, jo kūnas tikriausiai visas randuotas.

Lieknumo, elegancijos Mandilis neprarado. Judesiai buvo šiek tiek, labai nežymiai sustirę, lyg ir kokio automato. O veidas kiek pernelyg glotnus, bruožai pernelyg taisyklingi, tikriausiai dėl to, kad pasinaudota plastinės chirurgijos paslaugomis.

- Škotiško?

- Alaus.

- Jums taip pat, jaunuoli?

Lapuentui visai nepatiko, kad jį taip pavadino.

- Matote, ponas Megrė... Pakeičiau gyvenimo būdą... Draudimo kompanijos laiko mane per senu, nenori rizikuoti, ir aš staiga pasijutau nebereikalingas filmams... Tuomet vedžiau Rozą ir tapau šinkorium... Žiūrite į mano plaukus?.. Prisimenate nuotrauką, kai mane nuskalpavo sraigtasparnio propelerio mentės ir mano galva buvo kaip kiaušinis?.. Paprasčiausias perukas...

Jis galantiškai kilstelėjo jį it skrybėlę.

- Pažįstate Rozą, ar ne?.. Ji ilgą laiką dainavo Trijanone... Roza Delval, kaip ji tada

vadinosi... Jos tikra pavardė Roza Vatan - ji netiko afišoms... Tai ką norėtumėte išgirsti?..

Megrė dirstelėjo į merginą, vardu Fernanda.

- Jos nesivaržykite... Ji kaip baldas... Po dviejų valandų bus tokia girta, kad negalės žingsnio žengti, ir aš ją įgrūsiu į taksi...

- Jūs, aišku, pažįstat Rikeną.

- Na, žinoma... Į sveikatą... Aš geriu tik vandenį, atleiskite... Rikenas vieną ar du kartus per savaitę čia vakarieniaudavo...

- Su žmona?

- Su Sofi, žinoma... Fransisas retai kada pasirodydavo be Sofi...

- Kada paskutinįsyk jį matėte?

- Palaukit... Kuri šiandien diena?.. Penktadienis... Jie buvo atėję trečiadienio vakarą...

- Su bičiuliais?

- Tą vakarą nieko iš jų šutvės nebuvo... Išskyrus Maki, jei neklystu... Man rodos, Maki valgė savo kampe...

- Jie prisėdo prie jo?

- Ne... Fransisas pravėrė duris, paklausė manęs, ar mačiau Kariusą, o aš atsakiau, kad ne, kad jau dvi trys dienos nesu jo matęs...

- Kelintą jie išėjo?

- Jie nebuvo įėję... Tikriausiai vakarieniavo kažkur kitur... Kur jis dabar, Fransisas?.. Tikiuosi, neįkišot jo į cypę?..

- Kodėl klausiat?

- Ką tik perskaičiau laikraštyje, kad jo žmona nužudyta pistoleto kulka, o jis pats pradingęs...

Megrė nusišypsojo. XV-ojo kvartalo po-

licininkai, kurie nieko nežinojo, blogai informavo reporterius.

- Kas jums pasakė apie mano restoraną?

- Rikenas.

- Tai jis nepabėgo?

- Ne.

- Suimtas?

- Taip pat ne. Kaip jums atrodo, ar būtų jis galėjęs nužudyti Sofi?

- Jis nieko negalėtų nužudyti... Jei vieną gražią dieną būtinai turės ką nužudyti, tai bus jisai pats...

- Kodėl?

- Todėl, kad būna akimirkų, kai praranda pasitikėjimą savimi ir ima savęs nekęsti... Tuomet geria... Po kelių taurelių galutinai palūžta, įsitikinęs esąs nevykėlis ir tikra nelaimė žmonai...

- Ar tvarkingai jis moka?

- Jo skolų lentelė ilgoka... Jei klausyčiau Rozos, seniai jam nebeduočiau skolon... Rozai reikalai yra reikalai... Teisybė, jos darbas sunkesnis nei mano - visą dieną prie viryklių... Ir dabar ji tenai ir dar bus ten dešimtą valandą vakaro...

- Ar Rikenas tąvakar sugrįžo?

- Palaukite... Kažką vėliau veikiau prie vieno staliuko... Pajutau skersvėjį ir atsisukau į duris... Šios buvo praviros, ir, man rodos, pamačiau jį, kažko ieškantį akimis...

- Ar surado?

- Ne...

- Kelinta buvo valanda?

- Apie vienuolika?.. Gerai, kad primyg-

tinai to klausėte... Tą pat vakarą jis sugrįžo trečią kartą, daug vėliau... Kartais po vakarienės mes liekam paplepėti su nuolatiniais klientais... Buvo jau po vidurnakčio, trečiadienis, kai jis įėjo... sustojo prie durų ir ženklu pakvietė mane prieiti...

- Ar jis pažinojo klientus, su kuriais sėdėjote?

- Ne... Tai buvo seni Rozos draugai, teatro žmonės, ir Roza su prijuoste prisėdo prie mūsų... Fransisas labai bijo mano žmonos... Jis manęs paklausė, ar buvo atėjęs Kariusas... Pasakiau, kad ne... O Žeraras?.. Žeraras - tai Dramenas, tipas, apie kurį dar prabils kino pasaulis... Taip pat ne... Tuomet sumurmėjo, kad jam reikia dviejų tūkstančių frankų... Ženklu parodžiau - ne. Viena kita vakarienė - dar šiaip taip... Penkiasdešimtinis ar šimtinis banknotas, progai pasitaikius, slapčiomis nuo Rozos - tą aš galiu sau leisti... Bet du tūkstančius frankų...

- Ar jis nepasakė, kam jam taip skubiai jų prisireikė?

- Todėl, kad jį ruošėsi išmesti už durų ir išparduoti visą jo turtą...

- Tai buvo pirmas kartas?

- Po teisybei, ne... Roza ne per daug klysta sakydama: jam malonu kaulyti... Bet jis ne iš tų ciniškų prašeivų, jei suprantat, ką noriu pasakyti... Jaunuolis nuoširdus, visada įsitikinęs, kad rytoj ar kitą savaitę pasirašys reikšmingą kontraktą... Prašydamas jis taip varžosi, jog nepatogu ir atsakyti...

- Jis buvo susierzinęs?

- Jūs matėt jį?

- Na, aišku, mačiau.

- Susierzinusį ar ramų?

- Nervų kamuolys...

- Na, ką gi - kitokio aš ir nesu matęs... Kartais sunku būna žiūrėti... Rankos trūkčioja, veidas vaiposi, dėl menkiausio nieko suskliaudžia ausis, darosi kandus arba pastato keterą... Ir vis dėlto, patikėkit, komisare, tai - padorus žmogus, ir nenustebčiau, jei jis ką nors ir pasiektų...

- O jūsų nuomonė apie Sofi?

- Atrodo, apie mirusius nedera blogai kalbėti... Tokių kaip Sofi - nors samčiu semk, jei suprantat...

Ir jis mirktelėjo į merginą, sėdinčią prie baro, kuri sprogino akis į butelius.

- Nesuprantu, kuo ji jam krito į akį... Tokių šimtai tūkstančių - vienodai rengiasi, vienodai dažosi, nešvariom kojom ir numintais kulnais, šlaistosi nuo pat ryto per daug aptemptom kelnėm ir minta salotom... Kad taptų manekenėmis ar kino žvaigždėmis... Kur girdėta!..

- Ji gavo nedidutę rolę...

- Valterio dėka, na, žinoma...

- Kas tas Valteris?

- Kariusas... Jei suskaičiuotum merginas, kurios gavo nedidutes roles...

- Kas tai per žmogus?

- Pavakarieniaukite čia, ir tikriausiai jį pamatysite... Kas antras vakaras jis sėdi prie to paties stalo, ir kas nors visada naudojasi jo vaišingumu... Prodiuseris... Žinote tą dainelę... Ponas, kuris randa pinigų, pradeda filmą, paskui suka toliau ir galop, po kelių mėnesių ar metų,

užbaigia... Jis pusiau anglas ir pusiau turkas - keistas mišinys... Geras tipas, kvadratinis, skardžiabalsis, visada pasinešęs statyti buteliuką, po penkių minučių jus tujina...

- Ar jis tujino Sofi?

- Jis tujina visas moteris ir vadina jas "mano mažule, mano pupyte, mano gražuolėle" - nelygu valandai...

- Manot, jis su ja miegojo?

- Nustebčiau, jei būtų kitaip...

- Ar Rikenas nepavyduliavo?

- Taip ir maniau, kad šito paklausite... O pirmiausia - buvo ne tik tas Kariusas... Esu tikras, praėjo ir visi kiti... Aš pats - jeigu būčiau norėjęs, nors beveik į senelius jai tinku... Tiek to... Mudu su Roza daug sykių dėl to ginčijomės... Jei klausit jos, Roza jums jį į miltus sumals, pasakys, jog jis dykaduonis, tipelis, kuris nešasi genijum, vaidina nesuprastą, o išties tėra tik smulkus nedoras suteneris... Tai tokia mano žmonos nuomonė... Teisybė - kadangi ji didžiumą laiko praleidžia virtuvėje, nepažįsta jo taip gerai kaip aš... Bandžiau ją įtikinti, kad Fransisas nieko nežino...

- Jūs taip manote?

Buvusio akrobato akys buvo šviesiai mėlynos - tarsi vaiko. Nepaisant metų ir juntamos patirties, jis liko smagus, vaikiškai žavus.

- Gal aš ir naivus, bet pasitikiu tuo vaikinu... Būna dienų, kai suabejoju arba esu linkęs galvoti kaip Roza... Visuomet grįžtu prie savo nuomonės: jis iš tiesų myli tą merginą... Myli taip, kad patiki visom jos pasakom... O įrodymas - kaip jis leidžiasi su juo elgtis... Kartais

vakarais, truputį daugiau truktelėjusi, ji kitų akivaizdoje ciniškai jam pareikšdavo, kad jis tik nevykėlis, menkysta, kad jo blauzdos skystos, nekalbant jau apie visa kita - atleiskite už tokius žodžius, - ir kažin kuriems galams ji gaištanti laiką su tokia mizerija kaip jis...

- Ar jis kęsdavo?

- Susigraužda vo, nuščiūdavo, kakta išrasodavo... Stengdavosi vis dėlto šypsotis ir sakydavo: "Nagi, Sofi... Eik gulti... Esi pavargusi..."

Salės gilumoje atsivėrė durys. Pasirodė maža, labai stora moterėlė - ji šluostėsi rankas į didelę prijuostę.

- Tik žiūrėk!.. Komisaras...

O kol Megrė suko galvą, kur galėjęs ją matyti, - nes niekad nebuvo lankęsis Trijanone, - ji jam priminė:

- Prieš dvidešimt dvejus metus... Jūsų kabinete... Jūs sulaikėte tipą, kuris nušvilpė mano brangenybes iš persirengimo kambario... Nuo to laiko šiek tiek papilnėjau... Po teisybei, tų brangenybių dėka ir įstengiau nusipirkti šitą restoraną... Ar ne taip, Bobai? Ko čia atėjote?..

Automatiškai mostelėjęs į laikraštį, vyras jai pranešė:

- Mirė Sofi...

- Mūsiškė, mažoji Riken?

- Taip...

- Avarija? Lažinuosi, kad vairavo jis ir...

- Ji nužudyta...

- Ką jis čia šneka, ponas Megrė?

- Tiesą...

- Kada tai atsitiko?

- Trečiadienio vakare...

- Jie čia vakarieniaudavo...

Rozos veide išblėso ne tik gera nuotaika, kuri buvo tarytum firminis ženklas, bet ir širdingumas.

- Ką jam papasakojai?

- Atsakiau į klausimus...

- Lažinuosi, kad išdėjai ją į šuns dienas... Paklausykite, ponas komisare, Bobas neblogas vyrukas, mudu abu gan maloni pora... Bet, kai dėl moterų - nereikia jo klausyti... Jo nuomone, jos visos ledergos, o vyrai jų aukos... Kad ir šita vargšė mergaitė... Matai, Bobai... Kieno teisybė? Ar ji, ar jisai mirė?..

Ji nutilo, įžūliai žvelgdama į juos, įsisprendusi į klubus.

- Pakartok, Bobai, - pavargusiu balsu sumurmėjo Fernanda.

Ir Mandilis, kad greičiau ja nusikratytų, įpylė dvigubą porciją.

- Ji jums patiko, ponia?

- Kaip čia pasakius? Augusi ji provincijoje... Be to, tame Konkarno; jos tėvas ten laikrodininkas. Esu įsitikinus, kad jos motina kas rytas vaikšto į mišias... Atvažiavo Paryžių ir užšoko ant tos šutvės; tie tipai įsikalę į galvas, kad jie genijai, nes dirba kine arba televizijoje... Aš vaidinau teatre, o tai kur kas sunkiau... Dainavau visą repertuarą, bet nosies dėl to neriečiau... Tuo tarpu tie smulkūs kretinai...

- Apie ką, po teisybei, jūs kalbate?

- Pirmiausia apie Rikeną, nes jis manė

esąs gudriausias iš visų... Kai jam pavykdavo išspausdinti straipsnį žurnale, kurį skaito du šimtai kvailių, įsivaizdavo, kad jau sudrebins kiną iš pagrindų... Ėmėsi rūpintis mažyte... Atrodo, jie išties vedę... Jis būtų turėjęs ją išmaitinti, ar ne?.. Nežinau, ką jie būtų valgę, jei bičiuliai nebūtų jų kvietęsi ir jei mano kvailys vyras nebūtų jiems davęs skolon... Kiek jis tau skolingas, Bobai?..

- Nesvarbu...

- Matot!.. O aš tuo tarpu galuojuos virtuvėje...

Ji niurnėjo, kad tik niurnėtų, - ir vis tiek švelniai žvelgė į vyrą.

- Manote, kad ji buvo Kariuso meilužė?

- Lyg jam būtų jos reikėję!.. Jam jau per akis Noros...

- Tai jo žmona?

- Ne... Jis norėtų ją vesti, tačiau jau turi žmoną Londone, o ši nė girdėti nenori apie skyrybas... Nora...

- Kokia ji?

- Nepažįstate jos?.. Na, šitos tai jau aš neužtarsiu... Matot, jokio išankstinio nusistatymo neturiu... Kažin, ir ką tie vyrai joje randa... Jai mažiausiai trisdešimt, o, nutrynęs visus jos skaistylus, turbūt duotum visus keturiasdešimt... Laiba, čia teisybė, tokia laiba, kad visus kaulus suskaičiuotum... Aplink akis ištepliota juodai ir žaliai, kad atrodytų paslaptingesnės, kaip regis, bet dėl to ji tik darosi panaši į raganą... Burnos nėra, ji nublukina lūpas baltos pomados sluoksniu... Ir žalsvi baltalai ant skruostų... Štai jums Nora... O dėl jos apdarų... Anądien pasirodė su kažkokia lyg ir pižama iš sidabrinio audinio,

tokia aptempta, jog turėjo ateiti į virtuvę, kad susiūčiau jai praskiepą...

- Ji filmuojasi?

- Kuo jūs ją laikot?.. Tegul plūkiasi tos pilkos mergiotės... Jos svajonė - tapti žymaus tarptautinio masto prodiuserio žmona, būti vieną dieną Ponia prodiuseriene...

- Tu perlenki, - atsiduso Mandilis.

- Ne tiek, kiek tu.

- Nora protinga, išsilavinusi, daug labiau išsilavinusi nei Kariusas, ir be jos jam tikriausiai ne taip gerai klotųsi...

Megrė kartkartėmis atsisukdavo į Lapuentą, kuris tylomis klausėsi, sustingęs prie baro, tikriausiai priblokštas to, ką girdėjo, ir visos "Senojo spaustuvo" atmosferos.

- Liekate vakarieniauti, ponas Megrė?.. Galbūt, jei nebus per daug klientų, turėsiu laiko retkarčiais prieiti ir tarti jums porą žodelių... Turiu geldučių... Nepamirštu, jog esu gimusi La Rošelėje - mano motina ten prekiavo žuvimi, taigi žinau gerų receptų... Ar kada esate valgęs Fura šiupinio?

Megrė išpyškino:

- Ungurių, plekšnių ir kalmarų sriuba...

- Ar dažnai teko tenai lankytis?

- La Rošelėje - taip, o Fura...

- Užkaisti jums to šiupinio?

- Mielai...

Kai ji nutolo, Megrė suniurnėjo:

- Jūsų žmonos nuomonė apie žmones kitokia nei jūsų... Jos paklausęs, turėčiau kuo skubiausiai suimti Fransua Rikeną...

- Manau, jog klystumėt...

- Ar įžiūrite ką nors kitą?

- Kaip kaltinamąjį?.. Ne... Kur buvo tuo metu Fransisas?

- Čia... Kitur... Sakosi apibėgęs visą Paryžių, ieškodamas Kariuso ar ko nors kito, kas jam būtų paskolinęs pinigų... Palaukit... Jis užsiminė apie klubą...

- Lažinuosi, apie "Zéro" klubą...

- Iš tikrųjų... Tą, kuris Žakobo gatvėje...

- Kariusas ten dažnai lankosi... Kiti mano klientai taip pat... Pastaruoju laiku tai vienas iš madingų klubų... Keičiasi jie kas dveji treji metai... Kartais ši mada išsilaiko dar trumpiau, kelis mėnesius... Ne pirmą sykį Fransisui prireikė pinigų, ne pirmą sykį jis vaikosi tūkstantinio ar tūkstantinių banknotų...

- Kariuso jis niekur nerado.

- Ar kreipėsi į jo viešbutį?

- Manau, kad taip...

- Tai tuomet jis buvo Angene*... Nora užkietėjusi lošėja... Pernai Kariusas paliko ją vieną kazino, o kai grįžo, rado pardavusią visas brangenybes ir viską pralošusią... Dar alaus?.. O gal geriau seno portveino?..

- Geriau alaus. O tau, Lapuentai?

- Portveino... - burbtelėjo šis rausdamas.

- Ar galėčiau paskambinti?

- Gale ir į kairę... Palaukite... Duosiu žetonų...

** Angenas - kurortas netoli Paryžiaus, kuriame yra kazino*

Jis paėmė kasoje žiupsnelį žetonų ir neskaičiuodamas ištiesė juos Megrė.

- Alio!.. Inspektorių biuras?.. Kas kalba?.. Toransas?.. Nieko nauja?.. Manęs nesiteiravo?.. Mersas? Paskambinsiu jam, kai baigsiu kalbėtis su tavim... Ar neskambino Žanvjė?.. Jis vis dar "Gandrų" viešbutyje?.. Tas tipas miega?.. Gerai... Taip... Gerai... Ar tu jį pakeisi?.. Gerai, seni... Labanakt... Vis dėlto būk atsargus... Jei pabus, ką gali žinoti, kas jam šaus į galvą... Minutėlę... Ar nepaskambintum upės vandenų brigadai?.. Reikėtų, kad rytoj rytą jie pasiųstų narų prie Bir Akemo tilto... Kiek aukščiau prieš tėkmę, daugių daugiausia kokia keturiasdešimt metrų, jie turėtų rasti pistoletą, įmestą nuo kranto... Taip... Pasakyk, kad tai nuo manęs...

Jis pakabino ragelį ir surinko laboratorijos numerį.

- Mersas?.. Sako, ieškojote manęs?.. Ar radote kulką sienoje?.. Kaip?.. Greičiausiai 6,35?.. Tai pasiųskite ją Gastinui-Renetui... Galbūt rytoj galėsim jam parodyti ginklą... O pirštų atspaudai?.. Taip ir maniau... Visur po truputį... Abiejų... Ir daugybės kitų žmonių... Vyrų ir moterų?.. Manęs tai nestebina - jie turbūt ne per dažniausiai kuopdavosi... Ačiū, Mersai... Iki rytdienos...

Fransua Rikenas išsekęs miegojo mažam kambarėlyje Sen Lui saloje; tuo tarpu Megrė ruošėsi valgyti sultingą šiupinį restorane, kur jaunoji pora dažnai susieidavo su savo šutve.

Išeidamas iš kabinos, jis nesusilaikė

nešyptelėjęs, nes Fernanda, kuri staiga prabudo, karštai kalbino Lapuentą, nežinantį, kur ir dėtis.

IV skyrius

Keistas buvo tas vakaras "Senajame spaustuve", ankšta erdvė, rausva šviesa, skanus iš virtuvės sklindantis kvapas, o aplinkui - valiūkiški, vogčiomis mesti žvilgsniai, šnabždesys, begalinis vaikščiojimas.

Megrė kartu su Lapuentu įsitaisė prie durų, lyg ir kokioje nišoje, kur stovėjo mažas dvivietis staliukas.

- Už šio stalo sėdėdavo Rikenas ir Sofi, kai būdavo vieni, - pasakė Mandilis.

Lapuentas, atsukęs nugarą į salę, tarpais, kai komisaras atkreipdavo dėmesį į ką nors įdomaus, kaip galėdamas diskretiškiau pasukdavo galvą.

Šiupinys buvo gardus; jie užgėrė jį natūraliu Šaranto vynu, kokio retai rasi parduotuvėje, tuo sausu ir aštriu vynu, iš kurio gaminamas konjakas.

Buvęs kaskadininkas elgėsi kaip namų šeimininkas, prie durų pasitikdamas lankytojus it kviestinius svečius. Juokavo, bučiavo damoms rankas, lydėjo prie stalo ir, dar nespėjus garsonui jų aptarnauti, paduodavo meniu.

Beveik kaskart po to jis prieidavo prie Megrė.

- Architektas su žmona. Jie ateina kiekvieną penktadienį, kartais su sūnumi, kuris studijuoja teisę...

Po architekto - du gydytojai su žmonom prie keturviečio staliuko, taip pat nuolatiniai klientai. Vieną gydytoją netrukus iškvietė prie telefono - ir jis po poros minučių,

pasiėmęs rūbinėje lagaminėlį, atsiprašė draugų.

Skulptorius Maki valgė savo kamputyje, kirto išsijuosęs, naudodamasis pirštais dažniau, negu leidžia geras tonas.

Buvo pusė devynių, kai įėjo tamsiaplaukis vaikinas liguistu veidu ir ištiesė jam ranką. Jis nesėdo prie to pat staliuko, bet paėjęs įsitaisė ant minkštasuolio ir pasidėjo priešais rotatorium atspausdintą rankraštį.

- Dramenas... - pranešė Bobas. - Valgydamas jis įpratęs dirbti. Tai jo paskutinis scenarijus - jau tris keturissyk turėjo pradėti jį iš naujo...

Dauguma klientų pažinojo vienas kitą, bent jau iš matymo, ir iš tolo vieni kitiems diskretiškai linktelėdavo.

Pagal duotą aprašymą Megrė kaipmat pažino Kariusą, o ypač Norą, kuri vargiai galėjo likti nepastebėta.

Šįvakar ji nemūvėjo sidabrinio audinio kelnių - vilkėjo tokią aptemptą ir tokio perregimo it celofanas audinio suknelę, jog atrodė nuoga.

Veide, nubalintame kaip Pjero, negalėjai, taip sakant, įžvelgti nieko, tik juodas kaip anglis akis, paryškintas ne tik juodai ir žaliai, bet ir blizgučiais, žaižaruojančiais šviesoje.

Jos siluetas, žvilgsnis, laikysena buvo kažkuo vaiduokliški; todėl dar labiau akis rėžė kontrastas su gyvybingu, apkūniu, tvirtai surėstu Kariusu, su jo sveiku, besišypsančiu veidu.

Jis žengė paskui Bobą prie staliuko, o

Kariusas praeidamas spaudė rankas - Maki, po to Dramenui, paskui likusiam gydytojui ir dviem moterims.

Kai ir jis atsisėdo, Bobas pasilenkęs tarstelėjo jam porą žodžių, ir prodiuserio žvilgsnis, suradęs Megrė, smalsiai į jį įsmigo. Atrodė, jog jis tuoj pakils ir prieis paspausti rankos komisarui, tačiau įsiskaitė į valgiaraštį, įspraustą jam į ranką, ir ėmė aptarinėti meniu su Nora.

Kai Mandilis grįžo prie Megrė staliuko, šisai nusistebėjo.

- Maniau, kad ta šutvė susiburia aplink vieną stalą?

- Būna ir taip... Kartais kiekvienas tūno savo kampe... Kartais susieina išgerti kavos... Kitąsyk susėda visi drauge... Klientai čia jaučiasi kaip namie... Pas mus beveik nebūna atsitiktinių lankytojų, mes to ir nenorim...

- Ar visi jie žino?

- Aišku. Skaitė laikraštyje arba girdėjo naujieną per radiją...

- Ką sako?

- Nieko... Pasijuto lyg per galvą trenkti... Tikriausiai varžosi, kad jūs čia. Ką užsisakysite po šiupinio?.. Žmona siūlo avienos kepsnį...

- Kepsnį, Lapuentai?.. Tuomet abiem po kepsnį...

- Ropinukę natūralaus raudono bordo?

Pro užuolaidas buvo matyti bulvaro šviesos, skubiai ar palengva žingsniuojantys praeiviai, tarpais - susikibusi porelė, kuri kas

keli žingsniai sustojusi apsikabindavo ar pasikeisdavo įsimylėjusiais žvilgsniais.

Dramenas, kaip ir sakė Bobas, valgė, žiūrinėdamas rankraštį, kartkartėm iš kišenės išsitraukdamas pieštuką ir taisydamas. Jis buvo vienintelis iš Rikeno bičiulių, kuriam, regis, nerūpėjo policininkai.

Vilkėjo tamsiu masinės gamybos kostiumu, buvo pasirišęs nei šiokį, nei tokį kaklaraištį. Sakytum buhalteris ar banko kasininkas.

- Kariusas svarsto, ar prieit su manim pakalbėti, ar ne, - pareiškė Megrė, stebėdamas porą. - Nežinau, ką jam lūpų krašteliu pataria Nora, tačiau jis nesutinka su jos nuomone.

Megrė įsivaizdavo kitus vakarus - Fransua Rikenas ir Sofi įeina, akimis ieško draugų, svarsto, ar pakvies kas prie bendro stalo, ar teks vieniems valgyti savo kamputyje. Ar nepanėšėjo jie į vargšus giminaičius?

- Ketinate visus juos apklausti, šefe?

- Ne iš karto. Po avienos kepsnio.

Buvo labai karšta. Gydytojas, kurį iškvietė prie ligonio, jau grįžo, ir iš jo veido išraiškos buvo galima spėti jį skundžiantis, kad buvęs sutrukdytas dėl niekų.

Kur pradingo Fernanda, toji stambi girta mergina, įsitvėrusi baro? Bobas turbūt ja atsikratė. Dabar jis šnekučiavosi su trim keturiais klientais, kurie sėdėjo jos vietoje. Visi jie tujino vienas kitą ir atrodė labai įsilinksminę.

- Moteris - vaiduoklė duoda savo vyrui nurodymus...

Iš tiesų, ji jam šnekėjo puse lūpų, nenuleisdama akių nuo Megrė, patarinėjo Kariusui. Ką patarinėjo?

- Jis dar dvejoja. Nesitveria noru prie mūsų prieiti, bet ji neleidžia. Turbūt aš prie jų eisiu...

Iš tikrųjų Megrė sunkiai pakilo, nusišluostęs lūpas servetėle, prasispraudė pro staliukus. Pora stebėjo, kaip jis eina - Nora šaltai, Kariusas akivaizdžiai patenkintas.

- Netrukdysiu?

Prodiuseris pakilo, taip pat nusišluostė lūpas, ištiesė ranką.

- Valteris Kariusas... Mano žmona...

- Komisaras Megrė.

- Žinau... Gal prisėstumėte... Ar galėčiau pasiūlyti taurę šampano?.. Žmona geria tik šampaną ir, manau, teisingai daro... Žozefai!.. Taurę komisarui...

- Prašom valgyti toliau...

- Neaušinsiu be reikalo burnos sakydamas, jog žinau, kodėl jūs čia... Sužinojau naujieną per radiją, kai grįžau į viešbutį nusiprausti po dušu ir persirengti...

- Jūs gerai pažinojot Rikenus?

- Gan gerai... Čia mes visi vienas kitą pažįstame... Jis man truputį dirbo, tai yra buvau įdėjęs šiek tiek pinigų į filmą, kuriame talkininkavo ir jis...

- Ar jo žmona nebuvo atlikusi kokio mažyčio vaidmens kuriame kitame jūsų filme?

- Pamiršau... Buvo greičiau statistė...

- Ji norėjo tapti aktore?

- Rimtai - ne... Nemanau... Dauguma

tam tikro amžiaus merginų trokšta išvysti save ekrane...

- Buvo gabi?

Megrė pasirodė, kad Nora įspėdama nežymiai bakstelėjo koja Kariusui.

- Prisipažinsiu - nežinau... Net nemanau, kad ją būtų kas bandęs...

- O Rikenas?

- Klausiate, ar jis gabus?

- Kas jis per žmogus, profesine prasme?

- Ką pasakytum, Nora?

O ši sviedė lediniu tonu:

- Nieko...

Atsakymas nuskambėjo šiurkščiai, ir Kariusas paskubėjo paaiškinti:

- Nenustebkite... Nora šioks toks mediumas... Turi kažkokį fluidą, kurio dėka su kai kuriais žmonėm kontaktas užsimezga iš karto, su kitais jis veikia priešingai... Norite - tikėkite, norite - ne, bet šis fluidas - kito žodžio nerandu - man dažnai padeda biznyje, net ir biržoje...

Koja po stalu vėl sujudėjo.

- Su Fransua kontaktas niekad nebuvo užsimezgęs... Asmeniškai man jis atrodo protingas, gabus, ir mielai lažinčiaus, jog padarys gražią karjerą... Štai, pavyzdžiui, Dramenas, įknibęs tenai į scenarijų... Rimtas vaikinas - atlieka savo darbą kuo padoriausiai... Esu skaitęs nuostabių jo dialogų... Ir vis dėlto - nebent visiškai klysčiau - jis niekuomet netaps garsiu scenaristu... Jam reikia žmogaus, kuris ne tik vadovautų, bet ir įžiebtų tą būtiną kibirkštėlę...

Jis susižavėjo žodžiu, kurį pavyko rasti.

- Kibirkštėlę!.. Štai ko dažniausiai trūksta ir kas sudaro esmę - ir kine, ir televizijoje... Šimtai specialistų jums pateiks padorų darbą, gerai surėstą istoriją, gražų dialogą... Tačiau beveik visuomet, kadangi kažko trūksta, rezultatas esti banalus ir blankus... Kibirkštėlės, suprantat?.. Na ką gi, jeigu ieškote kažko solidaus, pasikliauti Fransisu negali. Jo idėjos dažnai absurdiškos... Yra išdėstęs kažin kiek sumanymų, kurių būtų pakakę mane sužlugdyti... Atvirkščiai, retkarčiais jam įsižiebia kibirkštėlė...

- Kokioje srityje?

Kariusas komiškai pasitrynė nosį.

- Čia tai klausimas... Kalbate kaip Nora... Kurį nors vakarą, žiūrėk, baigiantis vakarienei, jis ims gražbyliauti su tokiu įsitikinimu ir su tokiu įkarščiu, jog jūs nesuabejosite, kad greta jūsų - genijus... O kitąryt apsižiūrėsite, jog tai, ką jis jums prišnekėjo, nei penki, nei devyni... Jis jaunas... Viskas dar susiklostys...

- Ar šiuo metu jis jums dirba?

- Jis niekam nedirba, išskyrus kritinius straipsnius - jie puikūs, nors mažumėlę žiauroki... Planų jo galvoje be skaičiaus, jis sumano vienusyk daugybę filmų ir niekad nė vieno nebaigia...

- Ir prašo jūsų avanso?

Kojos po stalu tęsė savo nebylų dialogą.

- Matote, ponas komisare, mūsų amatas ne toks kaip kiti... Mes be perstojo gaudome

talentus - ir aktorius, ir scenaristus, ir režisierius... Žinomo režisieriaus samdyti neapsimoka, jis jums sukurs amžinai tokį patį filmą, na, o žvaigždės - reikia ieškoti naujų veidų... Taigi esame priversti rizikuoti, pasitikėdami kai kuriais daug žadančiais jaunuoliais... Saikingai, kitaip tuoj pat žlugtume... Tūkstantinis banknotas šen ten, išbandymas, paskatinimas...

- Trumpai tariant - jūs taip lengvai skolinot pinigus Rikenui todėl, kad tikėjotės vieną gražią dieną juos atgauti...

- Pernelyg tuo netikėdamas...

- O Sofi?

- Jos karjera aš nesirūpinau...

- Ji vylėsi tapti žvaigžde?

- Neverskite manęs pasakyti daugiau nei pasakiau... Ji visą laiką buvo šalia vyro ir daug nekalbėjo... Man rodos, buvo drovi...

Blyškiomis Noros lūpomis šmėstelėjo ironiška šypsena.

- Mano žmona galvoja kitaip, o kadangi aš labiau pasitikiu jos nei savo nuomone, tai nekreipkit dėmesio į manąją...

- Kokie buvo Sofi ir Fransiso santykiai?

- Ką norite tuo pasakyti?

Jis dėjosi nustebęs.

- Ar jie atrodė labai darni pora?

- Jie retai pasirodydavo vienas be kito; neprisimenu, kad mano akivaizdoje būtų kada ginčijęsi...

Vėl mįslinga šypsena Noros lūpose.

- Galbūt ji buvo nekantroka...

- Kuria prasme?

- Jis tikėjo savo žvaigžde, ateitimi, -

ateitimi, kuri, jo supratimu, buvo puiki ir beveik čia pat, ranka pasiekiama... Manau, kad už jo tekėdama įsivaizdavo netrukus būsianti įžymaus vyro žmona... Įžymaus ir turtingo... Tačiau po trejų metų jie vis dar vargą srėbė, ir ji neturėjo kuo padoriai apsivilkti...

- Ji jam priekaištavo?

- Kiek žinau, žmonėse ne...

- Turėjo meilužių?

Nora atsisuko į Kariusą ir, rodos, smalsiai laukė atsakymo.

- Pateikiate tokį klausimą, kur...

- Kodėl nepasakai teisybės? Pirmąkart jai nebepakako ženklo po stalu, ir ji prabilo.

- Mano žmona turi galvoje nereikšmingą įvykį...

O Nora dygiai mestelėjo:

- Nelygu kam...

- Vieną vakarą, kai mes gerokai maktelėjome...

- Kur tai vyko?

- "Rafaelyje"... Išėjome iš čia... Su mumis buvo Maki... Ir Dramenas... Paskui dar fotografas, Jugė - jis dirba vienoje reklamos firmoje... Man rodos, ėjo kartu ir Bobas... Viešbutyje užsakiau atnešti į viršų šampano ir viskio... Paskui, eidamas į vonią, turėjau pereiti per mūsų miegamąjį, kur degė tik lempa lovos galvūgalyje... Radau Sofi išsitiesusią vienoje dvigulės lovos pusėje... Manydamas, kad jai bloga, pasilenkiau...

Noros šypsena darėsi vis sarkastiškesnė.

- Ji verkė... Vargais negalais išpešiau

porą žodžių... Ji pasisakė apie savo neviltį, norą nusižudyti...

- Kaip aš judu abudu radau?

- Nejučiomis paėmiau ją į glėbį, tai tiesa, - lyg guosčiau mergaitę...

- Klausiau, ar ji turėjo meilužių. Konkrečiai apie jus negalvojau.

- Ji pozavo nuoga Maki, bet esu įsitikinęs, kad Maki neliestų savo draugo žmonos...

- Ar Rikenas buvo pavydus?

- Per daug iš manęs norite, ponas Megrė... Į jūsų sveikatą!... Priklauso nuo to, kaip suprantate pavydą... Nenorėjo prarasti savo įtakos jai, nenorėjo, kad kitas žmogus taptų jai svarbesnis už jį... Ta prasme jis pavydėjo ir savo draugams... Jeigu, pavyzdžiui, pakviesdavau Drameną išgerti prie mūsų stalo kavos, o Fransua nepakviesdavau, jis visą savaitę į mane piktai šnairuodavo...

- Regis, suprantu...

- Dar nevalgėte deserto?

- Beveik niekada nevalgau...

- Nora taip pat... Bobai!.. Ką pasiūlytum deserto?..

-"Liepsnojančių blynelių" su vyšnių likeriu?

Kariusas linksma akimi nužvelgė savo apvalų pilvą.

- Truputį daugiau ar truputį mažiau... Tebūnie blynai!.. Du trys blyneliai... Geriau su armanjaku...

Per tą laiką vargšas Lapuentas nuobodžiavo prie savo staliuko, nugara atsisukęs į

salę. Maki degtuku rakinėjo dantis, tikriausiai svarstydamas, ar ateis ir jo eilė, ar išvys jis priešais save atsisėdantį komisarą.

Gydytojų stalas buvo pats linksmiausias; viena moterų retkarčiais prapliupdavo šaižiu juoku, nuo kurio Nora krūptelėdavo.

Roza minutėlę paliko savo virykles ir apėjo stalus - prieš paduodama ranką, nusišluostydavo ją į prikyštę. Ji, kaip ir gydytojai, buvo gerai nusiteikusi - Sofi mirtis nesudrumstė jai nuotaikos.

- Nagi, Valteri, senas nevidone?.. Kaip čia atsitiko, kad tavęs nuo trečiadienio nebuvo matyti?..

- Turėjau galvotrūkčiais šokti į Frankfurto lėktuvą, ten pasimačiau su vienu savo dalininku, o po to šoviau į Londoną...

- Tu jį lydėjai, mažyte?

- Šįsyk ne... Turėjau eiti pas siuvėją...

- Nebijai leisti vieno į kelionę?..

Ji juokdamasi nutolo, sustojo prie kito staliuko, paskui dar kito. Bobas šalimais kepė blynelius.

- Dabar suprantu, - tarė jis, - kodėl Rikenas bergždžiai ieškojo jūsų pusę nakties...

- Kam jis manęs ieškojo?

- Komisaras man ką tik pasakė... Jam skubiai reikėjo dviejų tūkstančių frankų... Trečiadienį buvo čia atėjęs ir teiravosi jūsų...

- Išskridau penktą valandą...

- Jis grįžo du sykius... Norėjo, kad aš jam paskolinčiau, bet tokia suma ne mano kišenei... Po to nuėjo į klubą...

- Kam jam reikėjo dviejų tūkstančių frankų?

- Savininkas grasino išmesti iš buto...

Kariusas atsisuko į komisarą.

- Teisybė?

- Taip jis man pasakojo...

- Jūs jį suėmėte?

- Ne. Kodėl?

- Nežinau. Iš tiesų, mano klausimas kvailas...

- Manote, kad jis būtų galėjęs nužudyti Sofi?

Kojos, vis kojos! Galėjai sekti pokalbį po staltiese, tačiau Noros veidas liko sustingęs.

- Neįsivaizduoju, kad jis apskritai galėtų ką užmušti... Kokiu ginklu pasinaudota?.. Laikraštyje nepasakyta... Radijas taip pat apie tai nekalba...

- Automatiniu pistoletu...

- Fransisas greičiausiai neturėjo šaunamojo ginklo...

- Priešingai! - pertarė duslus ir raiškus Noros balsas. - Tu jį matei. Tą naktį, pas jį, net išsigandai. Jis buvo visai nusitašęs. Ėmė pasakoti apie vieną ginkluotą apiplėšimą... Užsimovė ant galvos Sofi kojinę ir puolė grasinti mums pistoletu, liepė išsirikiuoti prie sienos, pakelti rankas... Visi juokais pakluso... Tu vienintelis išsigandai ir paklausei, ar ginklas užtaisytas...

- Tavo teisybė... Prisimenu.... Man tai atrodė nereikšminga smulkmena... Pats buvau gerokai truktelėjęs...

- Galų gale jis įdėjo ginklą į komodos stalčių...

- Kas pas jį buvo? - pasiteiravo Megrė.

- Visa šutvė... Maki, Dramenas, Pošonas... Dramenas buvo su mergina, kurios niekad anksčiau nebuvau matęs ir kurios neprisimenu... Jai buvo negera, taigi beveik valandą išbuvo tualete...

- Buvo ten ir Žakas...

- Su savo naujaja - taip, ji jau nėščia...

- Kažkas sakė, kad pernai ir Sofi, regis, buvo pastojus?

Kodėl Nora gyvai atsisuko į Kariusą? Šis nustebęs sužiuro į ją.

- O tu žinojai?

- Ne. Jei ji pagimdė vaiką...

- Nepagimdė, - patikslino komisaras. - Pasidarė abortą tarp trečio ir ketvirto mėnesio...

- Negirdėtas dalykas...

Maki savo kampe kosčiojo, lyg primindamas Megrė, kad laikytųsi tvarkos. Jis jau senokai buvo baigęs valgyti ir dabar nekantravo.

- Pasakėme viską, ką žinome, komisare... Jei manęs reikės, užsukit į mano kontorą...

Ar tikrai šis jam mirktelėjo, traukdamas iš piniginės vizitinę kortelę ir ištiesdamas ją?

Megrė pasirodė, kad Kariusas turi dar daug ką pasakyti, tačiau jam trukdo Nora.

* * *

Vėl įsitaisęs savo kamputyje, Megrė pagaliau ėmė kimštis pypkę, - tuo tarpu Lapuentas su lengva šypsena pranešė:

- Dar dvejoja; bet netrukus pakils...

Jis turėjo omeny Maki. Nematydamas salės, į kurią buvo atsukęs nugarą, inspektorius visą tą laiką stebėjo skulptorių - vienintelį jo regėjimo lauke.

- Iš pradžių, kai prisėdote prie Kariusų staliuko, jis suraukė vešlius antakius, paskui patraukė pečiais... Priešais jį stovėjo raudono vyno ropinė... Nereikėjo nė penkių minučių - liko tuščia, ir jis mostelėjo garsonui, kad atneštų kitą... Nepraleido nė vieno jūsų mosto, nė vieno krustelėjimo... Sakytum, bandė įspėti kiekvieno iš jūsų žodžius iš lūpų... Netrukus ėmė nekantrauti... Vienu metu pasišaukė šeimininką ir kažką tyliai jam pasakė... Abu žvelgė į jūsų pusę... Paskui, pažiūrėjęs į laikrodį, buvo bekyląs... Maniau, kad išeis, tačiau dar užsisakė armanjako, kurį jam atnešė mažoje taurelėje... Ateina!..

Lapuentas neklydo. Maki, aiškiai įsižeidęs, kad Megrė nejuda, pats nusprendė prie jo prieiti. Akimirką tas milžinas liko stovėti prie š abu vyrus.

- Atleiskite, - murmtelėjo, keldamas ranką prie smilkinio, lyg ir sveikindamasis. - Norėčiau pranešti, kad išeinu...

Megrė papsėjo pypkę.

- Sėskite, ponas Maki... Tai jūsų tikra pavardė?

Sunkiai sėsdamas, vyriškis suniurnėjo:

- Na, aišku, kad ne... Vadinuosi Lekeras...* Tokia pavardė skulptoriui nepritinka... Niekas į mane rimtai nežiūrėtų...

- Jūs žinojote, kad noriu su jumis pasikalbėti?

- Na, juk ir aš Fransiso bičiulis...

- Iš kur sužinojote naujieną?

- Atėjęs čia... Vakarinio laikraščio neskaičiau, o radijo niekad nesiklausau...

- Ji sukrėtė jus?

- Man gaila Fransiso...

- Ne Sofi?

Girtas jis nebuvo, tačiau skruostikauliai jau įraudę, judesiai pernelyg ryškūs, akys blizgios.

- Sofi buvo kekšė...

Jis juos nužvelgė vieną po kito, lyg įspėdamas, kad nedrįstų prieštarauti.

- Ką jums papasakojo pons Kariusas?

Jis ironiškai, kaip koks klounas, ištarė "pons".

- Jis, aišku, nieko nežino. O jūs?

- Ką aš turėčiau žinoti?

- Kada paskutinį kartą matėte Fransisą Rikeną ir jo žmoną?

- Jį tai trečiadienį...

- Be jos?

- Buvo vienas.

- Kelintą?

- Apie pusę vienuolikos... Pasikalbėjo su manim, paskui nuėjo ieškoti Bobo... Buvau baigęs vakarieniauti ir gurkšnojau armanjaką...

* *Le coeur (pranc.) - širdis*

- Ką jis jums sakė?

- Paklausė, ar nežinau, kur rasti Kariusą... Turiu pareikšti, jog aš taip pat dirbu tam ponui... Galų gale, daugmaž... Jam reikėjo maketo tokiam filmiūkščiui, siaubo filmui, ir aš šį tą jam sukurpiau...

- Jis užmokėjo?

- Pusę sutartos kainos... Laukiu antros pusės...

- Ar Fransisas sakė, kam jam reikia Kariuso?

- Jūs puikiai žinote... Jam reikėjo dviejų tūkstančių šlamančiųjų... Aš tiek neturėjau... Pastačiau jam taurelę, ir jisai išėjo...

- Nuo to laiko jo nematėte?

- Nei jo, nei jos... Ką jums papasakojo toji Nora?..

- Nieko ypatingo... Atrodo, Sofi jai buvo nelabai prie širdies...

- O kas jai prie širdies?.. Nieko nuostabaus, kad jos krūtinė tokia plokščia... Atleiskite... Tai nelabai sąmojinga... Negaliu jos viršKinti... Jo taip pat, nors ir šypsosi, ir rankas spusčioja... Iš pirmo žvilgsnio jiedu nelabai dera, - jis saldus kaip medus, ji rūgšti kaip actas, - bet iš esmės jie vienas kito verti... Jei kas nors gali būti jiems naudingas, išspaus iki paskutinio lašo, o paskui išmes kaip apelsino žievę...

- Taip nutiko jums?

- Ką jie pasakojo apie Fransisą? Jūs neatsakėte...

- Atrodo, Kariusas labai jį vertina...

- O ji?

- Jinai jo nemėgsta...

- Ar jie kalbėjo apie Sofi?

- Papasakojo man miegamojo istoriją, kai vieną naktį visi "Rafaelyje" buvo gerokai įgėrę...

- Buvau ten...

- Regis, tarp Kariuso ir Sofi nieko neįvyko...

- Ką jūs!

- Jūs juos matėte?

- Du kartus perėjau tą kambarį, eidamas į tualetą, o jie nė nepastebėjo... Ji ir su manim bandė... Norėjo, kad padaryčiau jos skulptūrą, aš, abstrakcionistas... Galiausiai sutikau, kad tik ja atsikratyčiau...

- Jūs buvote jos meilužis?

- Būtinai reikėjo iš mandagumo su ja permiegoti. Būtų supykusi, jei nebūčiau to padaręs... Bet jaučiausi ne itin jaukiai dėl Fransiso... Jis nenusipelnė tokios kekšės...

- Ji ir jums sakė norinti nusižudyti?

- Nusižudyti - ji? Visų pirma - kai moteris apie tai kalba, būk tikras, kad niekad to nepadarys... Ji vaidino komediją... Su visais... Su kiekvienu - skirtingą vaidmenį...

- Ar Fransisas žinojo?

Megrė taip pat pradėjo sakyti "Fransisas", tarsi Rikenas pamažu darėsi jam artimesnis.

- Jeigu domina mano nuomonė - nutuokė... Stengėsi nematyti, bet siuto... Ar mylėjo ją iš tikrųjų?.. Kartais abejoju... Dėjosi myląs... Įsipareigojo rūpintis ja ir nenorėjo nuo jos nusigręžti... Greičiausiai jį įtikino, kad nusižudys, jeigu ją pames...

- Tikite, kad jis gabus?

- Daugiau negu gabus... Iš mūsų visų vienintelis, kuris tikrai kažką reikšminga padarys... Savo amatą aš šiek tiek išmanau, bet ir ribą žinau... O kai jis vienąsyk susiims...

- Dėkoju, ponas Maki...

- Tiesiog Maki. Šitas vardas netinka prie "pono"...

- Labanakt, Maki...

- Labanakt, komisare... O šitas - turbūt vienas jūsų inspektorių?.. Labanakt ir jums...

Jis nutolo sunkiu žingsniu, vos vos mostelėjęs Bobui.

Megrė nusišluostė kaktą.

- Lieka dar vienas, Dramenas, tas, kur įkniaubęs nosį į savo scenarijų, bet šįvakar man jau gana...

Jis akimis susirado garsoną, paprašė sąskaitos.

Prišoko pats Mandilis:

- Leiskite jus abu laikyti savo svečiais...

- Neįmanoma... - atsiduso Megrė.

- Tad sutikite išgerti bent armanjako taurelę?

Čia jau reikėjo nusileisti.

- Gavote informaciją, kokios tikėjotės?

- Pradedu gaudytis jų būryje...

- Ne visi jie čia... Ir atmosfera kinta nelygu dienai... Kartais būna labai linksma, kartais jie šėlsta it patrakę... Kalbėjotės su Žeraru?..

Jis parodė į Drameną, kuris su scenarijum rankoje pasuko durų link.

- Ei! Žerarai... Susipažink su komisaru Megrė ir jo inspektorium... Išgersi su mumis taurelę?

Žeraras, baisus trumparegis, nešiojo storo stiklo akinius, tiesė galvą į priekį.

- Labai malonu... Prašom atleisti... Ne, turiu baigti darbą... Beje, ar Fransisą suėmė?

- Ne... Kodėl?

- Nežinau... Atsiprašau...

Nusikabino nuo vagies skrybėlę ir, pravėręs duris, nutolo šaligatviu.

- Nereikia kreipti dėmesio... Jis visada toks... Manau, jog tai poza, kad atrodytų reikšmingesnis... Vaidina išsiblaškėlį, vienišių... Gal pyksta ant jūsų, kad prie jo nepriėjote... Prisiekčiau, kad per visą vakarą nė eilutės neperskaitė...

- Į jūsų sveikatą... - burbtelėjo Megrė. - Na, o aš kuo greičiau skubu į lovą...

Tačiau drauge su Lapuentu jis perėjo Sen Šarlio gatve, tyliai pakrebždeno vienbučio duris. Lurti atidarė. Buvo be švarko, plaukai susitaršę nuo miego fotelyje. Kambaryje švietė tik naktinė lempelė; dezinfekcijos kvapas dar nebuvo išsisklaidęs.

- Niekas nebuvo atėjęs?

- Du žurnalistai... Nieko jiems nesakiau, tiktai patariau kreiptis į Krantinę...

- Niekas neskambino?

- Skambino du kartus.

- Kas?

- Nežinau... Išgirdau skambutį... Pakėliau ragelį, sušukau "alio"... Išgirdau kitame

laido gale kvėpuojant, tačiau niekas nieko nesakė ir tuoj pat padėjo ragelį...

- Abu kartus?

- Abu kartus.

- Apie kelintą?

- Pirmą kartą - dešimt po aštuonių, antrą - ką tik...

Po kelių minučių Megrė snūduriavo mažame juodame automobiliuke, kuris jį vežė namo.

- Nusivariau, - prisipažino jis žmonai nusirengdamas.

- Tikiuosi, gerai pavakarieniavai?

- Net per gerai... Reiks tave pasikviesti į tąjį restoraną... Jį laiko buvusi operetės dainininkė, dabar ji virėjauja... O tokio šiupinio kaip jos...

- Kelintą rytoj?

- Septintą.

- Taip anksti?

Iš tiesų, taip anksti - nes tuoj pat, be jokio perėjimo, štai jau ir septinta valanda. Kai Megrė užuodė kavos kvapą ir žmona, prieš eidama atitraukti užuolaidų, palietė jam petį, net neatrodė, kad buvo užmigęs.

Saulė buvo skaisti ir apyšiltė. Kaip puiku pabudus atsidaryti langą ir išgirsti čirškant žvirblius.

- Manau, pietums tavęs laukti nėra ko?

- Kažin ar turėsiu laiko grįžti pietų... Keista istorija... Keisti žmonės... Esu pačiame kino pasaulio sūkuryje ir, kaip kine, viskas prasidėjo nuo pokšto, nuo mano pavogtos piniginės...

- Manai, kad jis ją nužudė?

Ponia Megrė, kuri žinojo apie bylą tik iš laikraščių ir radijo, tuojau pat pasijuto be reikalo to paklaususi.

- Atsiprašau...

- Šiaip ar taip, man tikrai būtų sunku atsakyti...

- Neimi apsiausto?

- Ne... Oras toks pat kaip vakar, o vakar man nebuvo šalta... Netgi naktį, kai grįžau...

Autobuso jis nelaukė, susistabdė taksi ir liepė važiuoti į Sen Lui salą. Priešais "Gandrų" viešbutį buvo bistro, iš visų pusių apkrautas malkų rietuvėm ir anglių maišais. Toransas suglebusiu iš nuovargio veidu čia gėrė kavą, kai komisaras prisėdo šalia.

- Kaip naktis?

- Kaip ir visos pasalos... Nieko neįvyko, tik tiek, jog dabar žinau, kelintą valandą kas gesina šviesą... Ten, ketvirtame iš dešinės, turbūt kažkas serga, nes langas švietė iki šešių valandų ryto... Jūsų Rikenas nebuvo išėjęs... Grįžo keletas gyventojų... Taksi atvežė keliautojų porą... Prie manęs prikibo šuo ir sekiojo beveik visą naktį, kai vaikštinėjau pirmyn ir atgal... Ir viskas...

- Gali eiti gulti...

- O mano raportas?

- Parašysi rytoj.

Jis įžengė į viešbutį - jo šeimininką pažinojo jau trisdešimt metų. Buvo tai kukli užeiga, kurioje apsistodavo tik nuolatiniai

klientai, beveik visi iš rytinės Prancūzijos - pats savininkas buvo elzasietis.

- Mano gyventojas atsikėlęs?

- Štai prieš dešimt minučių skambino ir klausė, ar galėtume atnešt į viršų puodelį kavos ir raguolių... Ką tik nusiunčiau...

- Ką valgė vakar vakare?

- Nieko... Tikriausiai iš karto užmigo, nes, kai apie septynias jam pabeldė į duris, atsakymo nesulaukė... Kas jis toks?.. Svarbus liudytojas?.. Įtariamasis?..

Lifto nebuvo. Megrė užkopė keturis aukštus, užduseęs pasiekė laiptų aikštelę ir akimirką stabtelėjo, prieš pabelsdamas į 43-iąjį.

- Kas ten?

- Megrė.

- Prašau įeiti.

Pastūmėjęs ant antklodės padėklą, Fransua išniro iš lovos, nuoga liesa krūtine, apžėlusiu melsvais šeriais veidu, blizgančiomis it karščiuojančio žmogaus akimis. Rankoje dar laikė raguolį.

- Atsiprašau, kad nesikeliu, bet neturiu pižamos...

- Gerai miegojote?

- Kaip užmuštas... Taip kietai, kad galva dar sunki... Kelinta valanda?..

- Penkiolika po aštuonių...

Mažo, skurdžiai apstatyto kambarėlio langai žiūrėjo į kiemą ir stogus. Pro pravirą langą sklido balsai iš gretimų namų, vaikų šūksniai mokyklos kieme.

- Ką nors aptikote?..

- Vakarieniavau "Senajame spaustuve".

Rikenas stebėjo jį aštriu žvilgsniu, jau pasiruošęs gintis, buvo justi, jog įtaria kiekvieną jam meluojant.

- Jie ten buvo?

- Buvo Kariusai...

- Ką jis sakė?

- Jis tvirtina, kad jūs genijus.

- Manau, Nora pasistengė pareikšti, kad aš tiktai mulkis?

- Maždaug. Jūs jai tikrai mažiau patinkate negu jam.

- O dar mažiau jai patiko Sofi!

- Ir Maki ten buvo.

- Girtas?

- Ėmė sverdinėti tik į galą.

- Šaunus tipas.

- Jis taip pat įsitikinęs, kad jūs tapsite garsiu žmogumi.

- Tai reiškia, kad esu - niekas...

Savo raguolio jis nebaigė. Sakytum, sulig Megrė pasirodymu jam dingo apetitas.

- Ką jie mano apie tai, kas įvyko? Kad aš nužudžiau Sofi?

- Tiesą sakant, niekas negalvoja, kad jūs kaltas. Tačiau kai kurie įsivaizduoja, kad policija mano kitaip, ir visi klausė, ar aš jus suėmiau.

- Ką atsakėte?

- Tiesą.

- Tai yra?

- Kad jūs laisvas.

- Manote, jog tai tikra laisvė? Ką

aš čia veikiu? Prisipažinkite, kad jūsų žmogus visą naktį ėjo sargybą priešais viešbutį...

- Jūs matėte?

- Ne, bet žinau, kaip būna... Ką dabar su manim darysite?..

Ir pačiam Megrė kilo šis klausimas. Leisti Rikenui laisvai vaikštinėti po Paryžių neturėjo noro, o antra vertus - jokios svarios priežasties jį suimti.

- Pirmiausia paprašysiu vykti su manimi į Orfevrų krantinę.

- Ir vėl?

- Galbūt turėsiu jums keletą klausimų... Galbūt iki to laiko upės brigados narai bus radę jūsų pistoletą...

- Ar ras, ar ne - ką tas gali pakeisti?

- Turite skustuvą, muilo... koridoriaus gale yra dušas... Lauksiu jūsų apačioje arba lauke...

Prasidėjo nauja diena, tokia pat giedra, tokia pat šilta kaip vakar ir užvakar, tačiau buvo dar anksti, ir nežinia, kokia ji bus toliau.

Fransua Rikenas intrigavo komisarą; iš nuomonių, išgirstų apie jį vakar, rodėsi gana patrauklus.

Šiaip ar taip, ne paprastas vaikinas; Kariusui imponavo jo galimybės. Bet ar Kariusas neužsidega kiekvieną sykį, kai jį supažindina su kokiu menininku, ir ar nemeta jo po poros savaičių?

Megrė privalo nueiti pas jį į kontorą, kur prodiuseris jam paskyrė paslaptingą pasimatymą. Jis turi ką pasakyti, kažką, apie ką nenori kalbėti Norai girdint. Šioji tai pajuto, ir

komisaras svarstė, ar Kariusas šįryt bus Basano gatvėje, ar jo meilužė nesukliudys jam tenai ateiti.

Iki šiolei jis tik prisilytėjo prie to pasaulėlio - tūkstančiai, dešimtys tūkstančių tokių egzistuoja Paryžiuje, - juos sudaro draugai, giminės, kolegos, meilužiai ir meilužės, nuolatiniai kavinės ar restorano lankytojai, - šitie susiformavę pasaulėliai akimirką suartėja, po to išsisklaido, kurdami kitus pasaulėlius, vienalyčius arba ne visai.

Kuo gi vardu tas fotografas, du sykius vedęs, nuo abiejų savo žmonų turįs vaikų ir įtaisęs dar vieną savo naujai meilužei?

Jis dar painiojo vardus, kiekvieno statusą. Tačiau Sofi nužudė artimas jų šeimai - arba tik jaunajai moteriai - žmogus. Kitaip nebūtų atidariusi durų.

Nebent kas nors turi raktą?

Jis žingsniavo pirmyn ir atgal, kaip visą naktį žingsniavo Toransas, tačiau jam buvo geriau - jis vaikštinėjo saulėkaitoje. Gatvėje knibždėjo namų šeimininkių - jos atsisukdavo į tą poną, kuris ėjo pirmyn, vėl grįžo, rankas susidėjęs už nugaros, lyg mokytojas mokyklos kieme.

Taip, jis dar daug ko turi paklausti Fransisą... Ir tikriausiai kaip vakar prieš jį bus nepatiklus, nekantrus, baikštus žvėrelis, kuris čia pasibaido, čia vėl nurimsta arba staiga ima spardytis...

- Aš jūs paslaugoms...

Megrė mostelėjo į anglininkų bistro.

- Nenorėtumėte ko nors išgerti?

- Ne, ačiū.

Gaila, nes Megrė mielai būtų pradėjęs šią pavasarišką dieną balto vyno taurele.

V skyrius

Nieko nepadarysi, šį nemalonų tarpsnį reikėjo išgyventi. Beveik kiekvieno tyrimo metu Megrė išgyvendavo tą ilgesnę ar trumpesnę dvejonių fazę, kurios metu, kaip pašnibždom sakydavo bendradarbiai, jis tarsi gromuliavo savo mintis.

Per pirmąjį etapą, - kitaip sakant, tada, kai jis staiga susidurdavo su nauja aplinka, su žmonėmis, apie kuriuos nieko nežinojo, Megrė, sakytum, automatiškai siurbė jį supantį gyvenimą, ir brinko nuo jo kaip kempinė.

Taip jis darė ir vakar "Senajame spaustuve" - jo atmintis jam pačiam nežiniomis įsidėmėjo menkiausias aplinkos detales, mostus, kiekvieno veido bruožų žaismą.

Jei nebūtų pajutęs nuovargio, būtų dar patraukęs į "Zéro" klubą, kuriame lankėsi kai kurie mažosios šutvės nariai.

Dabar jis buvo sugėręs daugybę įspūdžių, įsidėjęs galvon ištisą vaizdų, ištartų frazių, svarbių ar ne tokių svarbių žodžių, nustebusių žvilgsnių kratinį, bet dar buvo neaišku, ką su jais darys.

Artimieji žinojo, kad geriau jo neklausinėti, nežiūrėti į jį klausiamu žvilgsniu, nes tuomet jis ima bambėti.

Kaip ir tikėjosi, ant stalo gulėjo raštelis: buvo prašomas paskambinti tardytojui Kamiu.

- Alio!.. Čia Megrė...

Jam retai buvo tekę dirbti su tuo parei-

gūnu, kurio nelaikė nei įkyriu, nei tokiu, kuris apdairiai leidžia policijai dirbti savo darbą.

- Prašiau paskambinti, nes kalbėjausi su prokuroru... nekantrauja sužinoti, kaip einasi tyrimas...

Komisaras vos susilaikė neburbtelėjęs:

- Niekaip...

Juk tai buvo tiesa. Nusikaltimas - ne algebros uždavinys. Čia įveltos žmogiškos būtybės, apie kurias dar vakar nieko nežinota, kurios tebuvo praeiviai tarp kitų praeivių. Ir staiga kiekvienas jų mostas, kiekvienas jų žodis įgauna svarbą, ir dabar tenka iki smulkmenų narstyti jų gyvenimą.

- Tyrimas vyksta toliau, - sumurmėjo Megrė. - Gali būti, kad po valandos kitos mūsų rankose bus nusikaltimo ginklas. Narai ieško jo Senos dugne.

- Ką padarėte su jos vyru?

- Jis čia, ledainėje.

Megrė susigriebė - šį terminą tegalėjo suprasti jo brigados inspektoriai. Kai nežinai, ką daryti su liudytoju, ir drauge nori jį turėti po ranka, kai prieš tave įtariamasis, dėl kurio nesi tikras, sodini jį į ledainę.

Vesdamas į įstiklintą laukiamąjį, išeinantį į ilgą koridorių, sakai:

- Nagi, lukterėkit valandėlę...

Ten nuolat yra laukiančių žmonių: nervingų moterų, kai kurios jų verkia ir šluostosi akis nosinaitės kampeliu, neaiškių

tipų, kurie stengiasi dėtis pasitikinčiais savimi, kartais šaunių žmonelių, - šie kantriai sėdi, apžiūrinėdami šviesiai žaliai dažytas sienas, ir svarsto, ar tie - ten - nebus jų pamiršę.

Valandos kitos ledainėje dažnai pakanka, kad žmonės prašnektų. Liudytojai, tvirtai pasiryžę nieko nesakyti, pasidaro sukalbamesni.

Pasitaiko, juos "užmiršta" ilgiau kaip pusdienį, ir jie akylai stebi duris, kilsčioja kiekvieną sykį, kai tik prisiartina durininkas, vildamiesi , jog pagaliau atėjo jų eilė.

Matydami, kaip vidurdienį išsivaikščioja inspektoriai, jie įsidrąsina ir eina paklausti Žozefo:

- Ar jūs tikras, kad komisaras žino, jog aš čia?

- Jis vis dar pasitarime.

Nieko geresnio nesugalvojęs, Megrė pasodino Rikeną į ledainę.

Tardytojui jis išvertė:

- Jis laukiamajame. Kai tik gausiu naujos informacijos, vėl apklausiu.

- Koks jūsų įspūdis? Kaltas?

Dar vienas klausimas, kurio teismo pareigūnas nebūtų pateikęs, jei ilgiau būtų dirbęs su Megrė.

- Nesusidariau jokio įspūdžio.

Jis sakė tiesą. Prieš nuspręsdamas, Megrė kuo ilgiau delsė. Bet ir tada dar abejodavo. Stengdavosi, kad jo galva liktų laisva iki tos akimirkos, kai joje susiformuos kas nors akivaizdaus arba jo pašnekovas palūš.

- Kaip manote, ar tai ilgai truks?

- Tikiuosi, ne.

- Ar atmesta žemų paskatų nusikaltimo galimybė?

Lyg visi nusikaltimai nebūtų žemų paskatų! Jie kalbėjo skirtingom kalbom, ten, Teismo rūmuose, jie kitaip įsivaizdavo žmogų negu kriminalinėje policijoje.

Sunku patikėti, kad po dešimtos valandos vakaro į Sen Šarlio gatvę būtų atėjęs nepažįstamas žmogus, ieškodamas pinigų, ir kad Sofi Riken, jau persirengusi nakčiai, patikliai būtų jį įsileidusi į vidų.

Nebent žudikas turėjo raktą arba buvo jos pažįstamas, kuriuo pasitikėjo - nes nusikaltėlis turėjo jos akivaizdoje atidaryti komodos stalčių ir pasiimti automatinį pistoletą.

- Būkite malonus ir informuokite mane... Nepalikite per ilgai be žinios... Prokuratūra nekantrauja...

Na, žinoma! Prokuratūra visada nekantrauja. Tie ponai, patogiai įsitaisę savo kabinetuose, stebi nusikalstamumą tik per juridinius tekstus ir statistiką. Jie virpa, išgirdę ministro skambutį.

- Kaip? Dar niekas nesuimtas?

O ministeriją gena nekantraujantys laikraščiai. Šiems gi gera byla, gražus nusikaltimas turi kasdien mestelėti naują skandalą. Jei per ilgai nenumalšinsi skaitytojo alkio, jis pamirš bylą. Viena įdomybė išstumia kitą. Ir gražios antraštės pirmame lape prarastos.

- Gerai, ponas tardytojau... Taip,

ponas tardytojau... Paskambinsiu, ponas tardytojau...

Jis pamerkė Žanvjė.

- Tarpais nueik į koridorių pažiūrėti, kaip jis laikosi... Tokį tipą kaip jis gali ištikti nervų priepuolis, ko gero, dar man duris išlauš...

Ir vis dėlto jis peržvelgė savo korespondenciją, nuėjo į raportų skyrių, kur rado savo kolegas ir kur buvo vangiai aptartos kelios einamosios bylos.

- Nieko naujo, Megrė?

- Nieko naujo, ponas direktoriau.

Čia jo niekas nemygo. Megrė buvo tarp amato brolių.

Kai komisaras šiek tiek prieš dešimtą grįžo į kabinetą, jo jau teiravosi upės brigada.

- Radote ginklą?

- Laimei, šiomis dienomis srovė gana silpna, o Senos dugnas toje vietoje praeitą rudenį buvo išvalytas. Mano žmonės beveik tuoj pat rado - keturiasdešimt metrų prieš srovę nuo tilto, koks dešimt metrų nuo kairiojo kranto, - automatinį 6,35 kalibro belgų gamybos pistoletą. Apkaboje dar yra penki šoviniai.

- Ar nenuneštumėte jo Gastinui - Renetui? - o Žanvjė komisaras įsakė: - Tu tuo pasirūpinsi? Kulką jis jau turi.

- Klausau, šefe.

Megrė buvo beskambinąs į Basano gatvę, bet nusprendė verčiau patylėti ir nužingsniavo didžiųjų laiptų link, vengdamas pasukti laukiamojo pusėn.

Rikenas negalėjo nepastebėti, kad Megrė išėjo, ir tikriausiai svarstė, kur tasai eina. Pakeliui Megrė susitiko bežengiantį jo link jaunąjį Lapuentą ir nutarė nevažiuoti taksi, kaip buvo ketinęs; Lapuentas nugabeno jį iki pastato, kur savo kontorą turėjo Kariusas.

Megrė neskubėdamas kur laiką apžiūrinėjo varines plokšteles po skliautu, pastebėjo, jog beveik kiekviename aukšte yra kokia su kino bizniu susijusi kontora. Bendrovė, kuri jį domino, vadinosi "Karosok"; ji buvo įsikūrusi palėpėje.

- Eiti su jumis?

- Būtų gerai.

Toks buvo ne tik jo metodas - jį kriminalinės policijos pareigūnams rekomendavo instrukcijų knyga.

Apytamsis prieškambaris - vienintelis jo langas žiūrėjo į kiemą, kuriame kažkoks vairuotojas blizgino rolsą. Prie komutatoriaus sėdėjo rudaplaukė mašininkė.

- Prašom poną Kariusą.

- Nežinau, ar jau atėjęs.

Lyg jam nereikėtų praeiti pro ją!

- Apie ką pranešti?.. Jums paskirtas pasimatymas?..

- Komisaras Megrė.

Ji pakilo, norėjo nuvesti juos į prieškambarį, savo ruožtu pasodinti ledainėje.

- Ačiū... Palauksime čia...

Jai tas aiškiai nepatiko. Užuot skambinusi šefui, ji trims keturioms minutėms dingo už apmuštų durų.

Pirma pasirodė ne ji, o pats Kariu-

sas, apsitaisęs vilnone šviesiai pilka eilute, šviežiai nusiskutęs, skleidžiantis lavandos kvapą.

Aišku, grįžęs iš kirpyklos ir tikriausiai pasidaręs veido masažą. Buvo iš tų žmonių, kurie kiekvieną rytą gerą pusvalandį drybso sudedamajame krėsle.

- Kaip laikotės, mielasis drauge?..

Jis nuoširdžiai ištiesė ranką mielajam draugui, kurio vakar šeštą valandą vakaro dar nepažinojo.

- Prašom užeiti... Užeikit ir jūs, jaunuoli... Turbūt tai vienas jūsų bendradarbių?..

- Inspektorius Lapuentas...

- Galite eiti, panele... Manęs nėra, neatsakau į jokį skambutį, nebent skambintų iš Niujorko.

Jis šypsodamasis paaiškino:

- Nepakenčiu, kai mane trukdo skambučiai...

O vis dėlto ant jo rašomojo stalo stovėjo trys telefonai. Kambarys buvo didelis, sienos apmuštos gelsvai pilka oda, kaip ir krėslai, storas minkštas labai švelnios rudos spalvos kilimas.

O milžiniškas palisandro rašomasis stalas taip apgriozdotas aplankais, kad čia pakaktų darbo ir tuzinui sekretorių.

- Prašom sėstis... Ką galėčiau pasiūlyti?..

Jis pasuko prie žemo baldo, kuris pasirodė esąs solidžių gabaritų baras.

- Turbūt aperityvui dar ankstoka, bet leidau sau atkreipti dėmesį, kad jūs alaus

mėgėjas... Aš taip pat... Turiu labai gero, parsisiųsdinu tiesiai iš Miuncheno...

Atrodė šnekesnis nei vakar vakare, galbūt todėl, kad nerūpėjo, kaip reaguos Nora.

- Vakar mane užklupote netikėtai... Eidamas vakarieniauti - kaip dažnai tai darau - pas savo seną draugą Bobą, nesitikėjau, kad jus sutiksiu... Prieš tai buvau išlenkęs porą trejetą viskio taurelių, o dar ir šampano... Girtas nebuvau... Niekuomet nebūnu... Vis dėlto šįryt gan miglotai teprisimenu mūsų pokalbio detales... Žmona man priekaištauja, kad per daug pliurpiau ir per daug karščiavausi... Į jūsų sveikatą!.. Tikiuosi, kad jums tokio įspūdžio nesudariau?..

- Atrodo, laikote Fransua Rikeną vertu vaikinu, turinčiu visus šansus tapti vienu didžiųjų mūsų scenaristų...

- Turbūt šitaip jums sakiau... Toks mano įprotis - pasitikėti jaunimu, ir aš mielai rodau savo entuziazmą...

- Jūs jau taip nebegalvojate?

- Priešingai! Priešingai! Vis dėlto su niuansais... Tas vaikinas linkęs į netvarką, į tam tikrą anarchiją... Čia jis pernelyg savimi pasikliauna, čia pritrūksta pasitikėjimo...

- Jei gerai prisimenu, jų pora, jūsų žodžiais, itin darni.

Kariusas giliai įsitaisė krėsle, sukryžiavo kojas, su taure vienoje rankoje, cigaru kitoje.

- Aš taip sakiau?

Staiga jis nusprendė pakilti, jį varžan-

čią taurę pastatė ant lentynėlės, kelissyk užsitraukė cigaro žingsnuodamas pirmyn ir atgal minkštu kilimu.

- Klausykite, komisare, aš tikėjausi, kad šįryt ateisite...

- Taip aš tariausi supratęs.

- Nora - nepaprasta moteris... Nors į šitą kontorą ji ir vengia koją kelti, galėčiau pasakyti, kad ji rimčiausia mano bendradarbė...

- Jūs pasakojote, kad ji turi mediumo sugebėjimų...

Jis numojo ranka, lyg norėdamas nubraukti žodžius, parašytus ant nematomos juodos lentos.

- Taip sakau, kai ji girdi, nes jai tai malonu... O iš tiesų ji turi daug sveiko proto ir, spręsdama apie žmones, retai klysta... O aš susižaviu... Per daug lengvai pasitikiu...

- Trumpai tariant, ji jums tarytum saugiklis?

- Jei norite... Esu tvirtai pasiryžęs, gavęs skyrybas, ją vesti... Jau ir dabar viskas taip, lyg būtume vedę...

Jautei, kad jam darosi vis sunkiau ir kad jis ieško žodžių, įsmeigęs žvilgsnį į cigaro pelenus.

- Matot... Kaip čia pasakius?... Kad ir kokia neprilygstama yra Nora, tačiau neįstengia nepavyduliauti... Štai kodėl vakar jai girdint buvau priverstas jums meluoti...

- Miegamojo scena?

- Būtent... Aišku, ji vyko ne taip, kaip

papasakojau... Teisybė, Sofi nubėgo į kambarį ir ten verkė, užgauta žiaurių žodžių, kuriuos jos adresu metė Nora - neprisimenu kokių, nes visi buvome gerokai apgirtę... Trumpai tariant, nuėjau jos paguosti...

- Ji buvo jūsų meilužė?

- Jei būtinai norite pavartoti šitą žodį... Ji puolė man į glėbį - ir žodis po žodžio mes visiškai pametėme galvas...

- Ar jūsų žmona matė?

- Policijos komisaras nedvejodamas būtų konstatavęs svetimavimą...

Jis nusišypsojo su krisleliu pasitenkinimo.

- Pasakykite man štai ką, ponas Kariusai. Man rodos, per jūsų kontorą kasdien pereina pulkas gražių merginų. Daugelis viskam pasiryžę, kad tik gautų kokią roliūkštę.

- Teisybė.

- Kiek žinau, jums pasitaiko tuo pasinaudoti?

- Aš to ir neslepiu...

- Netgi nuo Noros?

- Tuojau paaiškinsiu... Kad aš retkarčiais pasinaudoju, kaip jūs sakote, gražia mergina, Noros per daug nejaudina - su sąlyga, kad visa tai neturės rytdienos... Juk ir tai - amato dalis... Visi vyrai taip daro, tik ne visi turi tokių progų... Jūs ir pats, komisare...

Megrė pažvelgė į jį sunkiu žvilgsniu, be šypsenos.

- Prašau atleisti, jei užgavau... Apie ką

aš čia kalbėjau?.. Žinau, kad jūs klausinėjote kai kuriuos mūsų draugus ir kad klausinėsite ir toliau... Esu linkęs žaisti su jumis atvirai... Girdėjote, kaip Nora kalba apie Sofi... Būtų geriau, kad iš šių žodžių jūs nesusidarytumėte apie vargšę mergaitę nuomonės... Ji nebuvo garbėtroška, priešingai, ir juo labiau ne iš tokių, kurios su bet kuo eina į lovą... Staigaus jausmo pastūmėta, Sofi, dar visai jaunutė, beveik mergiūkštė, suartėjo su Rikenu - tai buvo jos pražūtis, nes jis turi kažkokio magnetizmo... Moterims daro įspūdį tokie, kuriuos kankina vidinis nerimas, kurie yra garbėtroškos, užgaidūs, smurtininkai...

- Toks būtų, jūsų nuomone, jo portretas?

- O jūsų?

- Dar nežinau.

- Trumpai tariant, Sofi už jo ištekėjo... Pasikliovė juo... sekė iš paskos kaip mažas, gerai dresiruotas šunytis, - tylėdama, kai jis nenorėjo, kad kalbėtų, pasitraukdama šešėlin, kad jam nekliudytų, ir nesipriešindama gyveno su juo tą nepatvarų gyvenimą, kurį jis suteikė...

- Ji buvo nelaiminga?

- Kentėjo, bet stengėsi, kad jis nepastebėtų... Jam reikėjo jos, reikėjo, kad ji būtų šalia, nors ir be jokios iniciatyvos, tačiau buvo akimirkų, kai Sofi erzindavo jį, tada jis prikaišiodavo, kad ji jam nereikalinga našta, kliūtis jo karjerai, kaltindavo, kad ji kvaila kaip višta...

- Ji jums taip sakė?

- Atspėjau iš tam tikrų mano akivaizdoje ištartų sakinių...

- Tapote jos patikėtiniu?

- Jeigu norite... Tikrai sakau, prieš savo valią... Ji jautėsi visai pasimetusi aplinkoje, pernelyg jai atšiaurioje, ir neturinti ko įsitverti...

- Kada tapote jos meilužiu?

- Dar vienas žodis, kurio nemėgstu... Visų pirma gailėjausi jos, jaučiau jai švelnų jausmą... Norėjau padėti...

- Padaryti karjerą kine?

- Nustebsite, bet tokia buvo mano mintis, o spyriojosi ji... Nebuvo stulbinanti gražuolė, nei iš tų moterų, kurioms pavymui atsisukama gatvėje - kaip Norai... Turiu nuovoką, ko geidžia publika... Jei neturėčiau, nesiverščiau šituo amatu... Su savo banaloku veideliu, trapiu kūneliu Sofi buvo gan tikslus atvaizdas jaunos merginos, kaip ją įsivaizduoja daugelis žmonių... Tėvai būtų galėję ją palyginti su savo dukra, jaunuoliai - su pussesere ar drauguže... Suprantat?

- Ketinote ją išgarsinti?

- Tarkim, kad turėjau tokią mintį...

- O jai sakėte?

- Ne visai aiškiai. Atsargiai ją tyrinėjau...

- Kur jūs susitikdavote?

- Nemalonus klausimas, bet privalau atsakyti, ar ne?

- Juo labiau, kad ir aš pats rasčiau atsakymą.

- Na ką gi, - išnuomojau apstatytą

vieno kambario butuką, gan elegantišką, gan patogų, naujame name Pranciškaus I-ojo gatvėje... Tiksliau, tame dideliame pastate, kuris stovi Jurgio V-ojo alėjos kampe... Nuo čia man tik trys šimtai metrų...

- Minutėlę. Ar tas butukas buvo skirtas vien tik pasimatymams su Sofi, ar ir kitiems susitikimams?

- Iš esmės - jai, Sofi... Mums sunku buvo jaustis čia šiek tiek intymiau; ir pas ją negalėjau lankytis...

- Niekad ten neidavot, kai jos vyro nebūdavo?

- Kartą kitą...

- Neseniai?

- Paskutinį kartą prieš porą savaičių... Ji man nepaskambino, kaip įprasta... Neradau jos nė Pranciškaus I-ojo gatvėje... Užėjau; ji pasakė, kad blogai jaučiasi...

- Sirgo?

- Buvo palūžusi... Fransisas darėsi vis nervingesnis... Kartais būdavo brutalus... Praradusi kantrybę, norėjo išeiti, išvykti bet kur, dirbti pardavėja pirmoje pasitaikiusioje parduotuvėje...

- Patarėte šito nedaryti?

- Daviau vieno mano advokato adresą, kad pasikonsultuotų dėl galimų skyrybų... Taip būtų buvę geriau jiems abiems...

- Ar ji buvo pasiryžusi?

- Dvejojo... Gailėjo Fransiso... Laikė savo pareiga likti su juo, iki jis prasimuš...

- Ji su juo apie tai kalbėjosi?

- Aišku, kad ne...

- Kodėl jūs toks tikras?

- Nes jis būtų brutaliai reagavęs...

- Norėčiau paklausti vieno dalyko, ponas Kariusai. Prieš atsakydamas pagalvokite - neslepiu, jog jis svarbus. Jūs žinote, kad maždaug prieš metus Sofi buvo pastojusi...

Staiga Kariusas tamsiai nuraudo, nervingai nukratė cigarą į krištolo peleninę.

- Taip, žinojau... - sumurmėjo vėl sėsdamasis. - Tačiau iš karto pareiškiu, prisiekiu tuo, kas man brangiausia pasaulyje, kad vaikas buvo ne mano... Tuo metu tarp mūsų dar nebuvo intymių santykių... Pridursiu, jog šia proga ji ir pradėjo man atvirai išsipasakoti... Mačiau, kad ji nervinga, susirūpinusi... Ėmiau klausinėti... Prisipažino, kad laukiasi vaiko ir kad Fransisas įsius...

- Kodėl?

- Todėl, kad tai būtų buvus papildoma našta, kliūtis jo karjerai... Jis vos galą su galu sudūrė... O čia dar vaikas... Trumpai tariant, buvo įsitikinusi, jog jis jai neatleisiąs, ir paprašė akušerės arba sukalbamo gydytojo adreso...

- Jūs jį davėte?

- Turiu prisipažinti, kad pažeidžiau įstatymą...

- Truputį per vėlu manyti kitaip.

- Padariau šią paslaugą...

- Ar Fransisas nieko nesužinojo?

- Ne... Jis per daug užsiėmęs savim,

kad domėtųsi tuo, kas vyksta aplinkui, net kai tai susiję su jo žmona...

Jis neryžtingai pakilo ir - tikriausiai norėdamas nuslėpti sumišimą - nuėjo atsinešti iš baro šviežio alaus.

* * *

Jį vadinu ponu Gastonu - pagarbiai ir drauge familiariai, nes tai buvo rimtas ir orus žmogus, suvokiantis, kokia atsakomybė slegia didelio viešbučio šveicoriaus pečius. Megrė jis pastebėjo, dar šiam nepraėjus prieangio, ir suraukė antakius, o jo galvoje sparčiai praplaukė veidai klientų, kurie būtų verti policijos apsilankymo.

- Luktelėk minutėlę, Lapuentai...

Jis ir pats luktelėjo, kol sena dama pasitikrino lėktuvo iš Buenos Airių atvykimo valandą, paskui diskretiškai spustelėjo ponui Gastonui ranką.

- Nebijokite. Jokių nemalonumų.

- Kai pamatau jus, visada pagalvoju...

- Jei neklystu, ponas Kariusas turi apartamentus pas jus, ketvirtame aukšte?

- Teisingai... Su ponia Karius...

- Ji užsiregistravusi šia pavarde?

- Na, mes ją taip vadinam...

Ponui Gastonui nereikėjo nė šyptelėti, kad jį suprastų.

- Ar ji viršuje?

Jis žvilgtelėjo į raktinę.

- Nežinau, ko aš ir žiūriu... Senas įprotis... Šiuo metu ji tikrai pusryčiauja...

- Pono Kariuso šią savaitę nebuvo, ar ne?

- Trečiadienį ir ketvirtadienį...

- Ar jis išvyko vienas?

- Jo vairuotojas nuvežė jį į Orli apie penktą valandą... Jis turėjo, rodos, skristi į Frankfurtą...

- Kada grįžo?

- Vakar po pietų, iš Londono...

- Nors jūs čia ir nebūnate naktį, galbūt kaip nors sužinotumėte, ar ponia Karius buvo išėjusi trečiadienio vakarą ir kelintą grįžo?

- Sužinosiu...

Jis pasklaidė didelės juodai įrištos registracijos knygos lapus.

- Grįždami vakarais, klientai paprastai stabteli ir pasako mano naktiniam kolegai, kelintą valandą juos pažadinti ir ką jie valgys pusryčių. Ponia Karius visada taip daro... Sugrįžimo valandos nerašome, bet iš to, kaip lape išsidėstę vardai, galima nustatyti apytiksliai... Matote... Trečiadienį čia prieš ją tik koks dešimt vardų... Mis Trevor... Iš tų, kurios gula su vištom, sena panelė, visuomet grįžta prieš dešimtą... Maksvelai... Akį metęs, pasakyčiau, kad ji grįžo prieš vidurnaktį, tarkim, tarp dešimtos ir dvyliktos... Šiaip ar taip, dar nepasibaigus teatrų spektakliams... Naktinis kolega gal šįvakar patikslins...

- Dėkoju. Ar nepraneštumėte apie mane?

- Norite su ja pasimatyti?.. Pažįstate ją?

- Vakar vakare gėriau kavą su ja ir jos vyru. Tarkim, jog tai mandagumo vizitas.

- Prašom 403... Alio... Ponia Karius?.. Čia šveicorius... Ponas Megrė klausia, ar galėtų... Taip... Gerai... Tuojau pasakysiu...

Ir atsigręžęs į Megrė tarė:

- Prašo jus lukterėti kokią dešimt minučių...

Ar tam, kad užbaigtų savo kraupų, įmantrų grimą, ar kad paskambintų į Basano gatvę?

Komisaras priėjo prie Lapuento, ir abu tylomis, eidami nuo vitrinos prie vitrinos, susižavėję ėmė apžiūrinėti garsiausių Paryžiaus juvelyrų eksponuojamas brangenybes; paskui kailinius, baltinius.

- Nenorite gerti?

- Ačiū...

Susidarė nemalonus įspūdis, kad kažkas nuo jų nenuleidžia akių, ir jiems palengvėjo, kai praėjo dešimt minučių ir galima buvo lipti į liftą.

- Ketvirtas.

Nora, kuri atėjo jiems atidaryti, dėvėjo blyškiai žalsvo satino peniuarą, priderintą prie jos akių spalvos, o jos plaukai atrodė dar labiau bespalviai nei vakar vakare, beveik balti.

Svetainė buvo erdvi, apšviesta dviejų didelių langų, kurių vienas išėjo į balkoną.

- Nesitikėjau jūsų vizito; užklupote mane belipančią iš lovos...

- Tikiuosi, nesutrukdėme jums pusryčiauti?

Padėklo kambaryje nesimatė, jis tikriausiai buvo gretimame kambaryje.

- Norėjote pamatyti mano vyrą?.. Jau seniai išėjęs į kontorą...

- Ne jo, o jūsų aš norėčiau prabėgom šio to paklausti. Aišku, atsakyti jūsų niekas neverčia. Pirmiausia klausimas, kurį iš įpročio pateikiu visiems, kurie pažinojo Sofi Riken. Nemanykite, kad čia slypi kokia nors klasta. Kur buvote trečiadienio vakarą?

Ji nė nemirktelėjo, įsitaisė baltame krėsle ir paklausė:

- Kelintą?

- Kur vakarieniavote?

- Minutėlę... Trečiadienį?.. Vakar jūs buvote su mumis... Ketvirtadienį vakarieniavau viena "Fukė" restorane, ne antro aukšto salėje, kaip tuomet, kai būnu su Kariusu, o pirmame aukšte, prie mažo staliuko... Trečiadienį... Trečiadienį aš paprasčiausiai nevakarieniavau... Turiu jums pasakyti, kad, be lengvų pusryčių, paprastai valgau vieną kartą per dieną... Jei pietauju, tai nevakarieniauju... O jei valgau vakarienę, tai reiškia, kad nepietavau... Trečiadienį mes su draugais valgėme pietus "Berklyje"... Popiet nuėjau pas siuvėją, pora žingsnių nuo čia... Paskui išgėriau taurelę "Pas Žaną", Marbefo gatvėje... Kai grįžau, turbūt buvo apie devynias...

- Užkopėte tiesiai į savo kambarį?

- Taip... Iki pirmos valandos nakties

skaičiau, nes negaliu anksti užmigti... Prieš tai žiūrėjau televizorių...

Svetainės kampe stovėjo aparatas.

- Tik neklauskite, kokia buvo programa... Žinau, kad mačiau jaunus dainininkus ir dainininkes, tai ir viskas... Jūs patenkintas?.. Gal norėtumėte, kad pakviesčiau mūsų aukšto garsoną? Tiesa, šiandien budi ne tas pats... Bet šįvakar jūs galėsite paklausti naktinį budėtoją...

- Ko nors jo prašėte?

- Ketvirčio šampano...

- Kelintą valandą?

- Nežinau... Prieš pat savo naktinį tualetą... Įtariate, kad buvau nuėjusi į Sen Šarlio gatvę ir nušoviau tą vargšę Sofi?

- Nieko neįtariu. Dirbu savo darbą ir stengiuosi kiek galėdamas mažiau įkyrėti. Vakar vakare jūs, kalbėdama apie Sofi Riken, pavartojote tokius žodžius, iš kurių susidarė įspūdis, kad nelabai viena kitai simpatizavote.

- Nebandžiau to slėpti...

Buvo užsiminta apie vieną vakarą, kurio metu jūs aptikote ją savo vyro glėbyje...

- Nereikėjo man apie tai kalbėti... Norėjau pabrėžti, kad jinai kibo prie visų vyriškių, kad tai nebuvo naivi žąselė ar baugšti Fransiso mylimoji, kaip ją kai kurie tikriausiai atvaizdavo...

- Ką turite galvoje?

- Nežinau... Vyrai linkę užkibti už tokių maivymųsi... Daugumai tų, kurie pas mus

lankosi, aš tikriausiai atrodau šalta, ambicinga, savanaudė moteris... Prisipažinkit!..

- Niekas man šitaip apie jus nekalbėjo...

- Neabejoju, jog taip jie galvoja... Netgi toks vaikinas kaip Bobas, kuris privalėtų turėti daugiau patirties... Ir priešingai, mažoji Sofi, švelni ir nuolanki, tampa nesuprasta mylimąja... Galvokit, ką norit... Pasakiau tiesą...

- Ar Kariusas buvo jos meilužis?

- Kas taip sako?

- Jūs man sakėte, kad užklupote juos...

- Sakiau, kad ji įsmuko jam į glėbį, kad verkšleno, ieškodama užuojautos, bet netvirtinau, kad Kariusas buvo jos meilužis...

- O visi kiti buvo, ar ne? Juk taip turiu jus suprasti?

- Klauskite jų... Pažiūrėsime, ar drįs meluoti...

- O Rikenas?

- Statote mane į keblią padėtį... Ne man teisti žmones, su kuriais susitinkame ir kurie nebūtinai yra mūsų draugai... Ar aš sakiau, kad Fransisas žinojo?.. Gali būti... Neprisimenu... Esu pratusi kalbėti atvirai, akimirkos impulso pagauta... Kariusas susižavėjęs tuo vaikinu, kuriam pranašauja nuostabią ateitį... O aš jį laikau klastūnu, kuris dedasi meno žmogumi... Pasirinkite...

Megrė pakilo, išsitraukė iš kišenės pypkę.

- Tai ir viskas, ko norėjau paklausti. A! Mažas klausimėlis. Maždaug prieš metus Sofi buvo pastojusi...

- Žinau...

- Ar ji jums apie tai pasisakė?

- Tai buvo dviejų ar trijų mėnesių nėštumas, jau pamiršau... Fransisas nenorėjo to vaiko, kad nepakenktų savo karjerai... Tuomet ji manęs paklausė, ar aš nežinanti adreso... Jai kažkas minėjo Šveicariją, tačiau ji nesiryžo leistis kelionėn...

- Ar galėjote jai padėti?

- Atsakiau, kad nieko nepažįstu... Neturėjau jokio noro, kad mudu su Kariusu būtume įvelti į tokią istoriją...

- Kaip viskas baigėsi?

- Tikriausiai gerai - jos požiūriu, nes daugiau apie tai jinai nekalbėjo ir vaiko nepagimdė...

- Dėkoju.

- Ar nebuvote užėjęs į Kariuso kontorą?

Megrė į klausimą atsakė klausimu:

- Jis jums neskambino?

Taigi Megrė buvo tikras, jog likusi viena jaunoji moteris tuojau pat paskambins į Basano gatvę.

- Ačiū, Gastonai... - tarė jis, praeidamas pro šveicorių.

Ant šaligatvio giliai atsikvėpė.

- Jei visa tai baigsis bendrąja akistata, ji bus audringa.

Lyg norėdamas praskalauti burną, užėjo į pirmą pasitaikiusį barą išgerti balto vyno. Šitas noras kamavo jį nuo pat ryto, nuo to

laiko, kai jis atvažiavo į Sen Lui gatvę saloje, nenumaldė jo ir Kariuso alus.

- Į Krantinę, mielasis. Man smalsu, kaip nusiteikusį rasime savo Fransisą.

Stikliniame narve jo nebuvo - ten sėdėjo senutė ir jauniklis sulaužyta nosim. Savo kabinete rado Žanvję, kuris jam parodė ant kėdės sėdintį įdūkusį Rikeną.

- Turėjau įleisti jį čionai, šefe. Koridoriuje jis kėlė didžiausią triukšmą: reikalavo, kad durininkas tuojau pat vestų jį pas viršininką, grasino sukelti ant kojų laikraščius...

- Turiu tokią teisę! - gargtelėjo jaunuolis. - Liaukitės elgęsi su manim kaip su mulkiu ar piktadariu... Mano žmona nužudyta, o saugo mane, lyg aš bandyčiau pabėgti... Neduoda nė minutės ramybės ir...

- Jūs pageidaujate advokato?

Fransisas dvejodamas pažvelgė jam į akis; vyzdžiai degė neapykanta.

- Jūs... jūs...

Iš pykčio jam nesisekė rasti žodžių.

- Dedatės tėviškas... Turbūt gėritės savimi, kad esate toks gerutis, toks kantrutis, toks supratingas... Ir man taip atrodė... Dabar matau, jog visa tai, ką apie jus pasakoja, - gryni tauškalai...

Jis įsikarščiavo, springo žodžiais, kalbėjo vis greičiau.

- Kiek mokate žurnalistams, kad jus šitaip liaupsintų?.. Koks vargšas mulkis aš buvau... Kai pamačiau jūsų pavardę piniginėje, įsivaizdavau - aš išgelbėtas, pagaliau

radau žmogų, kuris supras... Paskambinau... Juk be mano skambučio nebūtumėte manęs radęs... Su jūsų pinigais būčiau galėjęs... Kai pagalvoju, kad net valgyt neturėjau už ką... Ir štai rezultatas - įgrūdate mane į skurdų viešbučio kambarėlį... Su inspektorium, kuris patruliuoja ant šaligatvio... Paskui uždarote mane savo žiurkių spąstuose, o jūsų žmonės atėję stebi mane per stiklą... Suskaičiavau mažiausiai dvylika, kurie šitaip vaipėsi iš keistuolio... Ir visa tai dėl to, kad mano žmoną nužudė, kai manęs nebuvo, ir kad policija neįstengia apsaugoti piliečių... Nes paskui, užuot ieškojusi tikro kaltininko, ji griebiasi pirmo pasitaikiusio įtariamojo, vyro, kuris, nelaimei, pameta galvą...

Megrė lėtai papsėjo pypkę priešais siautėjantį Rikeną, kuris, atsistojęs kambario viduryje, mojavo sugniaužtais kumščiais.

- Baigėte? - paklausė Megrė ramiai, be nekantrumo, be ironijos. - Ar vis dar norite kviestis advokatą?

- Pats galiu apsiginti... Ateis valanda, kai turėsite prisipažinti klydęs ir paleisite mane...

- Jūs laisvas.

- Tai yra?..

Rikeno įkarštis staiga atlėgo, ir jis liko stovėti nukarusiom rankom, nepatikliai žvelgdamas į komisarą.

- Jūs visą laiką buvote laisvas - puikiai žinote. Praeitą naktį parūpinau jums pastogę, todėl, kad neturėjot pinigų ir, kaip manau, nenorėjote nakvoti Sen Šarlio gatvės butuke.

Megrė išsitraukė iš kišenės piniginę, tą pačią, kurią ant autobuso platformos iš jo buvo pavogęs Fransisas. Išėmė du dešimties frankų banknotus.

- Štai čia už ką pavalgyti ir nuvažiuoti į Grenelės kvartalą. Kuris nors jūsų draugas tikriausiai paskolins jums šiek tiek pinigų būtiniausioms išlaidoms. Pranešu, jog liepiau duoti telegramą jūsų žmonos tėvams į Konkarno. Šįvakar jos tėvas atvyks į Paryžių. Nežinau, ar su jumis susisieks. Pats su juo telefonu nekalbėjau, bet atrodo, kad jis norės išsivežti dukters kūną į Bretanę.

Rikenas nebesiveržė išeiti. Jis bandė suprasti.

- Aišku, jūs jos vyras, ir jums spręsti.

- Ką jūs patartumėte daryti?

- Laidotuvės brangiai kainuoja. Nemanau, kad turėsite laiko dažnai lankytis kapinėse. Tad, jei šeima nori...

- Turiu pagalvoti...

Megrė atidarė sieninės spintos dureles, kur visada laikė butelį konjako ir taureles - apdairumas, kuris dažnai praversdavo.

Pripylė tik vieną taurelę, ištiesė ją jaunuoliui.

- Išgerkite.

- O jūs?

- Ačiū.

Fransisas vienu mauku išlenkė konjaką.

- Kodėl duodate man alkoholio?

- Kad atsigautumėte.

- Man rodos, aš būsiu sekamas?

- Ne! Su sąlyga, kad pasakysite, kur galėsiu jus rasti. Ketinate sugrįžti į Sen Šarlio gatvę?

- O kur man eiti?

- Dabar ten yra vienas mano inspektorius. Beje, vakar vakare butuke dusyk suskambo telefonas. Inspektorius pakėlė ragelį, ir dusyk niekas su juo nekalbėjo.

- Tai negalėjau būti aš, nes...

- Neklausiu, ar tai buvote jūs. Kažkas skambino į jūsų butuką. Kažkas, kas tikriausiai nebuvo skaitęs laikraščio. Svarstau - tas vyras arba moteris tikėjosi išgirsti jūsų ar jūsų žmonos balsą?

- Nieko nežinau...

- Jums niekad neteko pakelti ragelio ir girdėti tiktai kažką alsuojant?

- Jūs turite slaptą mintį?

- Įsivaizduokit - galvojo, kad jūsų nėra, ir norėjo pakalbėti su Sofi.

- Na, ir kas iš to? Ką gi jums papasakojo visi tie, kuriuos klausinėjote vakar vakare ir šįryt? Kokias purvinas paskalas bandote čia... čia...

- Vienas klausimas, Fransisai.

Šisai krūptelėjo iš nuostabos, išgirdęs į jį taip kreipiantis.

- Ką darėte maždaug prieš metus, sužinojęs, kad Sofi nėščia?

- Ji niekad nebuvo nėščia...

- Ar jau yra medicinos raportas, Žanvjė?

- Štai, šefe... Delaplankas ką tik atsiuntė...

Megrė perbėgo jį akimis.

- Matot! Pamatysite, kad aš nieko neteigiu, paprasčiausiai remiuosi medicinos išvadom.

Rikenas įsispitrino į jį paklaikusiu žvilgsniu.

- Bet ką, Dieve mano, reiškia visa ta istorija? Atrodo, davėte sau žodį išvaryti mane iš proto... Tai mane kaltina, kad nužudžiau žmoną, tai...

- Niekada jūsų nekaltinau.

- Vis tas pats... Darote užuominas... Paskui, kad nusiraminčiau...

Jis čiupo konjako taurelę, tūžmastingai trenkė ją į grindis.

- Turėčiau geriau perprasti visus jūsų triukus!.. Gražus filmas išeitų, taip... Bet prefektūra pasistengtų jį uždrausti... Taigi Sofi prieš metus buvo nėščia?.. O kadangi neturime vaikų, tai, aišku, kreipėmės į moterį, darančią abortus... Ar ne?.. Radote naują kaltinimą, nes negalite pagrįsti ano?..

- Nesakiau, kad žinojote. Paklausiau, ar žmona jums ką sakiusi. O iš tikrųjų ji kreipėsi į kitą žmogų.

- Nes tai buvo kito žmogaus, o ne mano, jos vyro, reikalas?

- Ji nenorėjo, kad jūs rūpintumėtės, nenorėjo galbūt, kad jus kankintų sąžinė. Įsivaizdavo, kad vaikas šituo jūsų karjeros etapu būtų tam tikras nepatogumas.

- Na ir ką?

- Ji pasipasakojo vienam jūsų draugų.

- Bet kam gi, po šimts?

- Kariusui.

- Kaip? Norit, kad aš patikėčiau, jog ji pasirinko Kariusą...

- Jis man šįryt sakė. Po pusvalandžio tai patvirtino Nora, tačiau su vienu skirtumu. Pasak jos, kalbėdama apie nėštumą, Sofi buvusi ne viena. Judu buvę abu.

- Ji melavo...

- Gali būti.

- Tikite ja?

- Šiuo metu aš niekuo netikiu.

- Taip pat ir manim?

- Taip pat ir jumis, Fransisai. Bet jūs vis dėlto laisvas.

Ir Megrė užsidegė pypkę, atsisėdo prie stalo, ėmė sklaidyti bylą.

VI skyrius

Rikenas išėjo - neryžtingas, nerangus, kaip paukštis, kuris nepatikliai žiūri į savo atidarytą narvelį, o Žanvjė klausiamai pažvelgė į šefą. Ar šis iš tikrųjų jį paleidžia į laisvę be priežiūros?

Megrė, dėdamasis nesuprantąs to nebylaus klausimo, ir toliau sklaidė sau bylą, galų gale atsidusęs pakilo ir nuėjęs sustojo prie lango.

Buvo paniuręs. Žanvjė grįžo į inspektorių kabinetą;kai jėjo komisaras, jis patyliukais dalijosi įspūdžiais su Lapuentu. Abu vyriškiai instinktyviai atšlijo vienas nuo kito, tačiau to nereikėjo. Megrė, regis, jų nematė.

Jis ėjo iš kabineto į kabinetą, vėl grįžo, lyg nežinodamas, ką veikti su savo sunkiu kūnu, stabčiodamas prieš rašomąją mašinėlę, telefoną ar tuščią kėdę, be jokio reikalo dėliodamas popieriaus lapą iš vietos į vietą.

Galop suniurnėjo:

- Įspėkite mano žmoną, kad negrįšiu pietų.

Pats neskambino - tai jau buvo tam tikras ženklas. Niekas nedrįso praverti burnos, juo labiau klausinėti. Inspektorių kabinete visi kažko laukė, jis tai pajuto ir, gūžtelėjęs pečiais, grįžo į savo kabinetą, pasiėmė skrybėlę.

Nieko nesakė - nei kur eina, nei kada grįš, nepaliko jokio nurodymo, lyg staiga būtų išblėsęs jo susidomėjimas šita byla.

Ant didžiųjų dulkinų laiptų, pastuksenęs į kulną, iškratė pypkę, paskui perėjo kiemą,

nežymiai mostelėjo sargybiniui ir pasuko Dofino aikštės linkui.

Galbūt ir visai ne čion jis norėjo eiti. Jo dvasia buvo kitur, tame mažai jam pažįstamame kvartale, - Grenelės bulvare, Sen Šarlio gatvėje, La Mot Pikė prospekte.

Jam vėl pasivaideno tamsi metro lauko linija, įstrižai kertanti dangų, ausyse suskambo dusliai riedantys vagonai... Stojo prieš akis slopi, glitoka "Senojo spaustuvo" atmosfera, smagioji Roza, be paliovos šluostanti rankas į prikyštę, vaškinis buvusio kaskadininko veidas su ironiška šypsena...

Maki, milžiniškas ir romus savo kamputy, - kuo daugiau jis gėrė, tuo drumstesnis ir tuštesnis darėsi jo žvilgsnis... Žeraras Dramenas asketišku veidu, be atvangos taisantis savo scenarijų... Kariusas, kuris nėrėsi iš kailio, kad pasirodytų visiems nuoširdus, ir Nora, nenatūrali nuo panagių iki pat savo nublukintų plaukų...

Sakytum, pačios kojos, įpročio jėgos vedamas, nejučiom nunešė jį į Dofino alinę; jis automatiškai pasisveikino su šeimininku, uosdamas šiltą restorano kvapą, pasuko į savo kamputį, kur daugybę kartų buvo sėdėjęs ant minkštasuolio.

- Yra dešrelių, ponas komisare.
- Su piurė?
- O prieš tai?
- Bet ką. Sansero vyno grafinuką.

Kitame kampe pietavo jo kolega iš Centrinės žvalgybos drauge su Vidaus reikalų ministerijos valdininku, kurį Megrė pažinojo tik iš matymo. Beveik visi kiti klientai buvo nuo-

latiniai lankytojai: advokatai, kurie netrukus, perkirtę aikštę, eis sakyti ginamųjų kalbų, tardytojas, lošimo namų inspektorius.

Šeimininkas taip pat suprato, kad ne metas užmegzti pokalbį; Megrė valgė lėtai, stropia veido išraiška, lyg dirbdamas svarbų darbą.

Po pusvalandžio jis jau vaikščiojo aplink Teisingumo rūmus - už nugaros sudėtomis rankomis, lėtu žingsniu, niekuo ypatingai nesidomėdamas, it vienišius, išėjęs pavedžioti šuns, ir galop vėl atsidūrė ant laiptų, stumtelėjo savo kabineto duris.

Jo laukė Gastino-Reneto raštas. Dar ne galutinis raportas. Pistoletas, rastas Senoje, iš tikrųjų tas pats, iš kurio buvo paleista kulka Sen Šarlio gatvėje.

Jis dar kartą gūžtelėjo pečiais, nes žinojo tai iš anksto. Tarpais jam rodėsi, kad nebesumeta, ko griebtis per visus tuos antraeilius klausimus, raportus, telefono skambučius, per tą amžiną įprastinį bėgiojimą.

Į duris tyliai pasibeldė Žozefas, senas durininkas, įėjo, kaip paprastai, nelaukdamas atsakymo.

- Čia vienas ponas...

Megrė ištiesė ranką, žvilgtelėjo į kortelę:

- Tegul įeina.

Vyriškis vilkėjo juodu apdaru, kuris pabrėžė įraudusius skruostus ir žilų plaukų kuokštą, stirksantį ant galvos.

- Sėskite, ponas Le Gali. Leiskite pareikšti užuojautą...

Vyriškis buvo spėjęs paverkti traukinyje; ir dėl drąsos išlenkęs, atrodo, keletą taurelių.

Žvilgsnis buvo blausus, kalbėjo sunkiai apversdamas liežuvį.

- Ką jai padarė?.. Nenorėjau eiti į namus, bijojau sutikti tą žmogų - rodos, pasmaugčiau jį savomis rankomis...

Kiek kartų Megrė buvo štai tokios šeimos reakcijos liudytojas?

- Šiaip ar taip, ponas Le Gali, kūno Sen Šarlio gatvėje nebėra - jis Teismo medicinos institute...

- Kur tai yra?

- Prie Austerlico tilto, krantinėje. Liepsiu jus ten nuvežti. Būtinai reikia, kad oficialiai atpažintumėte dukrą.

- Ar ji kentėjo?

Jis gniaužė kumščius, bet be įsitikinimo. Buvo justi, kad jo energija išgaravo sulig kilometrais, pyktis taip pat, taigi ištuštėjusia galva jis tekartojo žodžius, kuriais pats netikėjo.

- Tikiuosi, suėmėte jį?

- Įkalčių prieš jos vyrą nėra.

- Komisare, tą pat dieną, kai ji atvažiavo ir papasakojo apie tą žmogų, aš išpranašavau, jog visa tai blogai baigsis...

- Buvo atsivežusi jį pas jus?

- Niekad nesu jo matęs... Pažįstu tik iš prastos nuotraukos... Ji neturėjo jokio noro mūsų supažindinti... Kai jį susitiko, šeima jai liovėsi egzistavusi.... Troško ji tik vieno - kuo greičiau ištekėti... Net paruošė sutikimo raštą, kurį turėjau pasirašyti... Motina norėjo neleisti... Galiausiai nusileidau, tad manau, jog esu šiek tiek kaltas dėl to, kas įvyko...

Ar nesusidurdavo jis kiekvienoje by-

loje būtent su šia jos puse, - ir graudžia, ir drauge šlykščia?

- Ji buvo jūsų vienturtis vaikas?

- Laimei, turim penkiolikos metų sūnų...

Iš esmės Sofi jau seniai buvo dingusi iš jų gyvenimo.

- Ar galėsiu išsivežti kūną į Konkarno?

- Kai dėl mūsų - formalumai baigti.

Jis pasakė "formalumai".

- Jie ją... Noriu pasakyti, kad buvo...

- Skrodimas, taip. Dėl pervežimo patarčiau kreiptis į laidotuvių biurą - ten viskuo pasirūpins.

- O jisai?

- Sakiau ir jam. Nepriešarauja, kad ji būtų palaidota Konkarno.

- Tikiuosi, neketina atvažiuoti?.. Nes tuomet aš už nieką neatsakau... Kai kas mūsų krašte gali turėti mažiau šalto kraujo nei aš ir...

- Žinau. Pasirūpinsiu, kad jis liktų Paryžiuje.

- Tai jo darbas, ar ne?

- Patikėkite - nežinau.

- Kas gi kitas būtų ją nužudęs? Jis jai buvo viskas. Buvo ją tikra to žodžio prasme užhipnotizavęs. Po vestuvių ji mums nė trijų sykių neparašė ir net nesivargino pasveikinti Naujųjų Metų proga... Jos naująjį adresą sužinojau iš laikraščių... Maniau, jog ji vis dar mažame viešbutuke Monmartro gatvėje, kur jie gyveno po vestuvių... Keistos vestuvės - be tėvų, be draugų!.. Kaip

manote, ponas komisare, ar gali tai atnešti laimę?..

Megrė išklausė iki galo, linguodamas galvą, užjausdamas, po to uždarė duris paskui savo lankytoją, nuo kurio trenkė alkoholiu.

O Rikeno tėvas? Ar nepasirodys ir jis? Komisaras tikėjosi. Buvo pasiuntęs vieną inspektorių į Orli, kitą į "Rafaelį" nufotografuoti registracijos knygos puslapio, kurį jam rodė šveicorius.

- Du žurnalistai, ponas komisare...

- Pasakyk, kad kreiptųsi į Žanvjė.

Po kiek laiko šisai įėjo.

- Ką jiems papasakoti?

- Kas ateis į galvą. Kad tyrimas vyksta įprastine vaga.

- Jie tikėjosi rasti čia Rikeną ir atsivedė fotografą.

- Tegul ieško. Tegul eina į Sen Šarlio gatvę, jeigu turi noro.

Jis sunkiai sekė savo minties - ar greičiau įvairių prieštaringų minčių - eigą. Ar teisingai padarė, kad paleido taip nežmoniškai susijaudinusį Fransisą į laisvę?

Su dvidešimčia frankų, kuriuos jam davė komisaras, kažin ko nenuveiks. Turėtų vėl pradėti ieškoti pinigų, belstis į duris, eiti per draugus.

- Vis dėlto ne mano kaltė, jei...

Atrodė, kad Megrė sąžinė nešvari, kad jis jaučiasi turįs už kažką sau apriekaištauti. Be paliovos gvildeno bylą, pradėdamas nuo pat pradžios, tai yra - nuo autobuso platformos.

Matė moterį nieko nesakančiu veidu, tą, kurios prekių tinklelis daužė jam kojas.

Tinklelyje - viščiukas, sviestas, kiaušiniai, porai, išsikerojęs salieras. Tada jis svarstė, kodėl ji važiuoja apsipirkti taip toli nuo namų.

Per sunkią ir per didelę pypkę rūkė jaunuolis. Jo plaukai buvo tokie pat šviesūs, kaip nublukinti Noros.

Tuo metu jis dar nepažinojo Kariuso meilužės, kuri "Rafaelyje", taip pat ir kitur, prisistatydavo kaip jo žmona.

Tą akimirką jis susvirduliavo, ir kažkas atsargiai ištraukė jam piniginę iš kišenės.

Būtų norėjęs kažkaip kruopščiau išanalizuoti tą akimirką, ji rodėsi jam pati svarbiausia. Štai iš važiuojančio Tamplio gatve autobuso iššoka nepažįstamasis ir, vinguriuodamas tarp namų šeimininkių, dumia siaurų Marė gatvelių linkui...

Jo paveikslas buvo ryškiai įsirėžęs į komisaro atmintį. Buvo tikras, kad jį atpažintų, nes jo vagis atsigręžė...

Kodėl jis atsigręžė? Ir kodėl, iš piniginės turinio sužinojęs, kas toksai Megrė, įdėjo ją į rudą voką ir nusiuntė atgal, savininkui?

Tą valandėlę, vogdamas, galvojo, kad jį gaudo... Buvo įsitikinęs, kad jį apkaltins nužudymu žmonos ir įkalins... Įdomiai paaiškino, kodėl nenorėjo būti suimtas... Klaustrofobija...

Pirmą kartą per trisdešimt savo karjeros metų Megrė girdėjo įtariamąjį šitaip aiškinant savo pabėgimą. Tačiau geriau pagalvojęs buvo priverstas pripažinti, jog gali būti ir taip. Jis pats važiuoja metro tik tuomet, kai kitaip negalima, nes metro jis dūsta.

Ir iš kur ta jo manija, kai jis savo kabinete, nuolat keltis iš vietos ir nuėjus atsistoti prieš langą?

Kartais jam priekaištaudavo - ypač tie ponai iš prokuratūros, - jog užsikraunąs sau ant pečių darbus, kurie esą inspektorių pareiga, jog apklausinėjąs liudytojus vietoje, užuot liepęs atvykti jiems patiems, jog be rimtos priežasties grįžtąs į įvykio vietą, kartais net imąs ką nors sekti, - ar saulė šviestų, ar lytų lietus.

Jis iš tikro mėgo savo kabinetą, tačiau, prabuvęs vos dvi valandas, neiškentėdavo ir sprukdavo iš jo. Vykstant tyrimui, būtų norėjęs vienu metu būti visur.

Bobas Mandilis šiuo metu turbūt prigulė pogulio, nes "Senasis spaustuvas" užsidaro vėlai naktį. Ar Roza taip pat prigulus? Ką ji būtų pasakiusi, jeigu jie būtų sėdėję akis į akį už stalo tuščiame restorane?

Visų jų nuomonė apie Rikeną ir Sofi skirtinga. Kai kurie, pavyzdžiui, Kariusas, vos kelioms valandoms praėjus, nedvejodami pareikšdavo priešingą nuomonę.

Kas gi ta Sofi? Viena tų mergiukščių, kurios kariasi ant kaklo visiems vyrams? Garbėtroška, patikėjusi, jog su Fransisu jos laukia kino žvaigždės gyvenimas?

Ji susitikdavo su prodiuseriu viengungiškame butuke Pranciškaus I-ojo gatvėje. Žinoma, jei Kariusas sakė tiesą.

Buvo kalbėta, kad Rikenas pavyduliauja, su savo žmona jis praktiškai nesi-

skirdavo. Ir netgi nesivaržydamas skolindavosi pinigų iš jos meilužio.

Ar jis žinojo? Ar stengėsi nematyti?

- Tegul įeina...

Megrė atspėjo. Tai tėvas. Šį sykį Rikeno - didelis, tvirtas vyras, dar jaunyvo stoto, nors plaukai, apkirpti "ežiuku", buvo žili, plieno spalvos.

- Nesiryžau ateiti...

- Sėskitės, ponas Rikenai.

- Jis čia?

- Ne. Buvo iš ryto, bet išėjo.

Vyriškio bruožai kieti, akys šviesios, išraiška mąsli.

- Tikrai būčiau atėjęs anksčiau, bet vedžiau traukinį Ventimilis - Paryžius...

- Kada paskutinį kartą matėte Fransisą?

Jis nustebęs pakartojo:

- Fransisą?

- Taip jį vadina daugelis jo draugų.

- Mes sakydavome Fransua... Palaukit... Buvo atėjęs manęs aplankyti prieš paskutines Kalėdas...

- Ar jūsų santykiai geri?

- Aš taip retai jį matau!

- O jo žmona?

- Supažindino mane su ja keletą dienų prieš vestuves.

- Kiek metų jam buvo, kai mirė motina?

- Penkiolika... Buvo geras berniukas, bet jau tada išryškėjo sunkus būdas - nepakęsdavo prieštaravimų... Beprasmiška buvo drausti jam daryti tai, ką įsikaldavo į

galvą... Norėjau, kad jis taptų geležinkelininku... Nebūtinai darbininku... Būtų galėjęs gauti gerą vietą kontoroje...

- Kodėl prieš Kalėdas buvo atėjęs jūsų aplankyti?

- Na, aišku, paprašyti pinigų... Vien to ir ateidavo... Tikro amato neturėjo... Rašinėjo, įsivaizduodamas, kad vieną dieną taps įžymybe. Padariau, ką įstengdamas... Tačiau juk negalėjau jo pririšti... Dažnai nebūdavau namie tris dienas iš eilės... Nelinksma jam būdavo grįžti į tuščius namus ir gamintis valgį... Ką jūs galvojate, ponas komisare?..

- Nežinau.

Vyriškis atrodė nustebęs. Aukštas policijos pareigūnas neturi tvirtos nuomonės! Tai pranoko jo supratimą.

- Jūs negalvojate, kad jis kaltas?

- Iki šiol nėra tam įrodymų, kaip ir priešingai.

- Ar manote, jog ta moteris jam tiko?... Kai atsivedė ją parodyti, toji nepasivargino net suknelės apsivilkti; atėjo su kelnėm, numintais batais... Net susišukavusi nebuvo... Tiesa, ir kitų tokių matai gatvėse...

Stojo gan ilga tyla, kurios metu ponas Rikenas neryžtingai žvilgčiojo į komisarą. Galop išsitraukė iš kišenės aptriušusią piniginę, išsiėmė iš jos kelis šimto frankų banknotus.

- Geriau aš pas jį neisiu... Jei norės su manim susitikti, žino, kur aš gyvenu... Manau, jis ir vėl be skatiko kišenėje... Gal prireiks pinigų geram advokatui pasamdyti...

Pauzė. Klausimas.

- Turite vaikų, ponas komisare?

- Deja, ne.

- Jis neturi pasijusti visų apleistas... Kad ir padarė - jeigu padarė ką nors bloga, - jis už tai neatsako... Pasakykite, jog taip aš ir galvoju... Pasakykite, kad gali grįžti namo kada panorėjęs... Aš neverčiu... Suprantu...

Megrė susijaudinęs žiūrėjo į banknotus, kuriuos didelė pūslėta ranka kvadratiniais nagais pastūmėjo per stalą.

- Galų gale... - atsiduso tėvas, keldamasis ir maigydamas kepurę. - Jei gerai suprantu, dar galiu viltis, jog jis nekaltas... Matote, aš tuo tvirtai tikiu. Kad ir ką sakytų laikraštis, man nelenda į galvą, kad jis būtų padaręs tokį dalyką...

Komisaras jį išlydėjo, paspaudė ranką, kurią šisai neryžtingai ištiesė.

- Galiu turėti vilties?

- Niekada nereikia jos prarasti.

Likęs vienas, jis buvo beskambinąs daktarui Pardonui, bet susilaikė. Mielai būtų su juo paplepėjęs, šio to paklausęs. Aišku, Pardonas nebuvo psichiatras. Ir ne profesionalus psichologas.

Bet, ilgai dirbęs viename miesto kvartale gydytoju, buvo visko matęs, ir dažnai jo požiūris sutvirtindavo Megrė susidarytą nuomonę.

Šiuo metu Pardonas savo kabinete; laukiamajame sėdi koks dvidešimt pacientų. Jie susitiks tik ateinančią savaitę, prie pietų stalo, kaip kiekvieną mėnesį.

Keista - staiga, be jokios aiškios prie-

žasties, jį apniko kankinantis vienatvės pojūtis.

Jis tėra tik sudėtinė dalis painioje Teisingumo mašinoje; turi savo paslaugoms specialistų, inspektorių, telefoną, telegrafą, kokių panorėjęs bendradarbių; aukščiau jo - prokuratūra, tardytojas ir - galutiniam nuosprendžiui - teisėjai ir Prisiekusiųjų teismas.

Tad kodėl jis jaučiasi atsakingas? Jam atrodė, jog nuo jo priklauso žmogaus likimas, dar nežinojo, kieno - vyro ar moters. To, kuris paėmė iš baltai dažytos komodos stalčiaus pistoletą ir iššovė į Sofi.

Jam nuo pat pradžių įsirėžė viena detalė, kurios dar nesugebėjo paaiškint. Retai būna, kad ginčo metu ar susijaudinimo akimirką kas nors taikytų į galvą.

Netgi savigynos atveju refleksas verčia šauti į krūtinę, ir tik profesionalai šauna į pilvą, žinodami, jog auka retai lieka gyva.

Žudikas maždaug iš metro atstumo nutaikė į galvą... Kad pagalvotų, jog tai savižudybė?

Ne, nes jis paliko ginklą vienbutyje... Bent taip atrodė, jei galima tikėti Rikenu...

Pora grįžta apie dešimtą... Jam reikia pinigų... Priešingai nei visada, Fransisas palieka žmoną Sen Šarlio gatvėje, o pats tuo tarpu leidžiasi ieškoti Kariuso ar kito draugo, kuris galėtų paskolinti du tūkstančius frankų...

Kodėl jis laukė šitos nakties, jei pinigai turėjo būti įmokėti kitą rytą?

Jis grįžta į "Senąjį spaustuvą", praveria duris, pažiūri, ar atėjo prodiuseris...

Tuo metu Kariusas jau Frankfurte - dabar tai tikrinama Orli. Apie savo kelionę jis nepasakė nei Bobui, nei jokiam kitam mažosios šutvės nariui...

Nora, priešingai, yra Paryžiuje... Ne savo bute "Rafaelyje", kaip teigė iš ryto, nes šveicoriaus registracijos knyga byloja ką kita.

Kodėl ji sumelavo? Ar Kariusas žinojo, kad jos nebuvo viešbutyje? Ar neskambino jai iš Frankfurto?

Sučirškė telefonas.

- Alio... Daktaras Delaplankas... Aš jungiu?

- Prašom... Alio!..

- Negrė?.. Atleiskite, kad trukdau, bet mane nuo pat ryto kamuoja vienas dalykas... Nerašiau apie tai raporte, nes tai gana neapibrėžta... Skrodimo metu aptikau ant mirusios riešų neryškias žymes, lyg kas būtų juos smarkiai suspaudęs... Tai ne kraujosrūvos tikraja to žodžio prasme...

- Klausau.

- Tai ir viskas... Netvirtinu, kad būta kovos, bet per daug nenustebčiau... Gana aiškiai įsivaizduoju, kaip užpuolikas čiumpa auką už riešų ir pastumia... Ji galėjo nuvirsti ant sofos, keltis, ir tą akimirką, kai dar nespėjo atsistoti ant kojų, į ją turbūt šovė... Tai paaiškintų, kodėl kulka atsimušė nuo sienos maždaug per metrą dvidešimt nuo žemės, o jei jaunoji moteris būtų stovėjusi...

- Suprantu. Mėlynės vos įžiūrimos?

- Tik viena žymė truputį ryškesnė už kitas... Gal tai nykščio atspaudas, bet nieko negaliu tvirtinti. Štai kodėl neįmanoma išdėstyti oficialiai... Galgi iš to ką nors išpešite...

- Tiek, kiek turiu duomenų - iš visko privalau ką nors išpešti. Ačiū, daktare.

Žanvjė tylėdamas stovėjo tarpduryje.

* * *

Megrė sugrįžo į Grenelės kvartalą, šįsyk vienas, užsispyręs, lyg būtų galynėjęsi jis ir Grenelė. Pasivaikščiojo Senos pakrante, sustojo keturiasdešimt metrų aukščiau srovės nuo Bir Akemo tilto, ten, kur į Seną buvo įmestas ir ištrauktas pistoletas, po to pasuko didelio naujo pastato Grenelės bulvare link.

Galiausiai įėjo, pasibeldė į įstiklintą durininkės būstą. Durininkė buvo jauna, patraukli ir turėjo mažutę šviesią svetainę.

Parodęs savo žetoną, Megrė paklausė:

- Jums pavesta rinkti iš nuomininkų pinigus?

- Taip, ponas komisare.

- Jūs, aišku, pažįstate Fransua Rikeną?

- Jie gyvena kieme ir retai pro čia praeina... Noriu pasakyti - praeidavo... Bent jau jis; man sakė, kad jis grįžo... O ji... Aišku, pažinojau, buvo ne itin malonu nuolat reikalauti pinigų... Sausį jie paprašė mėnesiui atidėti terminą, paskui, vasario penkioliktą, ir vėl... Savininkas nusprendė išmest juos iš buto, jei

nesumokės kovo penkioliktą už du pavėluotus ketvirčius.

- Ir nesumokėjo?

- Penkiolikta buvo užvakar...

Trečiadienį...

- Ar nesunerimote jų nebematydama?

- Aš ir nesitikėjau, kad jie sumokės... Iš ryto jis nebuvo atėjęs pasiimti korespondencijos; tariau, jog nenori manęs susitikti... Be to, nedaug laiškų jie ir tegaudavo... Daugiau prospektų ir žurnalų, kuriuos jis buvo užsiprenumeravęs... Po pietų nuėjusi pasibeldžiau į jų duris; niekas neatsakė... ketvirtadienio rytą vėl pasibeldžiau, ir kadangi vis niekas neatsakė, paklausiau vienos gyventojos, ar ši nieko negirdėjusi... Net pamaniau, kad jie gal bus slapta išsikraustę iš buto... Padaryti tai būtų nesunku, nes įėjimas į Sen Šarlio gatvę visą laiką atviras...

- Ką jūs manote apie Rikeną?

- Nelabai juo domėjausi... Kartkartėmis gyventojai pasiskųsdavo, kad jie leisdavę muziką ar iki paryčių linksimindavęsi su draugais, tačiau ir kiti name to nevengia, ypač jaunimas... Jis buvo panašus į menininką...

- O ji?

- Kaip čia pasakius? Jie vos galą su galu sudūrė... Toks gyvenimas ne itin linksmas dalykas... Ar tikrai ji nenusižudė?..

Jis nesužinojo nieko nauja, - per daug sužinoti ir nesistengė. Slankiojo, dairėsi po

aplinkines gatves, namus, atvirus langus, krautuvėlių vidų.

Septintą valandą pastūmėjo "Senojo spaustuvo" duris ir bemaž nusivylė, kad neišvydo Fernandos, tupinčios ant savo taburetės.

Prie vieno staliuko Bobas Mandilis skaitė vakarinį laikraštį, tuo tarpu garsonas baigė dengti stalus - ant kiekvienos languotos staltiesės statė po krištolinę taurę su rože.

- A!.. Komisaras...

Bobas pakilo, priėjęs paspaudė Megrė ranką.

- Nagi? Ką aptikot?.. Žurnalistai nepatenkinti... Sako, jog šita byla apgaubiama paslaptimi ir jie laikomi nuošalyje...

- Paprasčiausiai neturime ką pasakyti.

- Ar teisybė, kad paleidote Fransisą?

- Jis iš viso nebuvo įkalintas, ir gali daryti ką tinkamas. Kas jums sakė?

- Jugė, fotografas, kur gyvena tame pat name, penktame aukšte. Tas, kur turi jau dvi žmonas ir įtaisė vaiką trečiajai... Pamatė per kiemą namo grįžtantį Fransisą... Stebiuosi, kad jis neatėjo pas mane... Sakykite, ar jis turi pinigų?..

- Daviau jam dvidešimt frankų, kad pavalgytų, ir autobusui...

- Tuomet jis netrukus pasirodys... Nebent užsuko į savo laikraštį, o kasoje per stebuklą atsirado pinigų... Tarpais ir taip atsitinka...

- Ar trečiadienio vakarą nematėte Noros?

- Ne, ji nebuvo atėjus... Beje, neprisimenu, kad kada būčiau matęs ja be Kariuso... Jis buvo išvykęs...

- Taip, į Vokietiją. Ji kažkur buvo viena. Svarstau, kur galėjo eiti.

- Ji nesakė?

- Sakosi grįžusi į "Rafaelį" apie devintą.

- Tai netiesa?

- Šveicoriaus registracijos knygoje nurodyta, jog buvo po vienuolikos.

- Įdomu...

Bobas šypsojosi savo įprastine ironiška šypsena, kuri tarsi pabrėždavo jo sustingusį veidą.

- Jums linksma?

- Prisipažinkite, kad Kariusas būtų užsidirbęs, ko vertas!.. Pats nesivaržydamas naudojasi kiekviena proga... Juokinga būtų, jei Nora savo ruožtu... Ir vis dėlto iš jos šito nesitikiu...

- Nes jinai myli jį?

- Ne, nes ji pernelyg protinga ir šalta. Nerizikuotų visko prarasti dėl nuotykio, net ir su žaviausiu vyriškiu, dabar, kai ji taip arti tikslo.

- Galbūt ji ne taip arti tikslo, kaip manote?

- Ką norite pasakyti?

- Kariusas nuolat susitikinėdavo su Sofi bute, kurį buvo išnuomojęs šiam tikslui Pranciškaus I-ojo gatvėje.

- Reikalas toks rimtas?

- Jis taip sako. Netgi tvirtina, kad ji turėjusi kino žvaigždės duomenų ir būtų netrukus ja tapusi.

- Jūs rimtai? Kariusas, kuris... Bet juk tokių mergiūkščių devynios galybės... Pereikite vien Eliziejaus laukais, ir prisirinksite jų tiek, kad užkimšite jomis viso pasaulio ekranus...

- Nora žinojo apie jų santykius.

- Tada aš jau nieko nebesuprantu... Tiesa, jei man reikėtų permanyti savo klientų širdies reikalus, jau ir opų turėčiau... Tad eikite ir papasakokite visa tai mano žmonai... Ji supyks ant jūsų, jei nepalinkėsite labučio jos virtuvėje... Ji jus įsimylėjusi... Ar nenorit išgerti taurelės?..

- Tuojau...

Virtuvė buvo didesnė, modernesnė, negu jis galvojo. Kaip ir tikėjosi, prieš ištiesdama ranką, Roza nusišluostė ją į prikyštę.

- Tai nusprendėte jį paleisti?

- Jūs stebitės?

- Nežinau... Kiekvienas atsineša čionai savo nuomonėlę... Vieniems - nusikaltimą padarė Fransisas iš pavydo... Kitiems - meilužis, kurio ji norėjo atsikratyti... Galų gale dar kitiems - tai moters kerštas...

- Noros?

- Kas jums sakė?

- Tarp Kariuso ir Sofi buvo užsimezgęs rimtas romanas... Nora žinojo... Jis ketino ją išgarsinti...

- Ar tikrai? O gal jūs fantazuojate, kad patrauktumėt mane už liežuvio?

- Tikrai. Jus tai stebina?

- Mane?.. Manęs jau senokai niekas nestebina... Jei įsisuktumėte kaip aš į šį biznį...

Jai ir į galvą neatėjo, kad kriminalinė policija šiek tiek pažįsta žmones.

- Tiktai, jei šovė Nora, mielasis komisare, jums bus sunku įrodyti, nes ji tiek klastinga, kad visus jus į maišą sukiš... Čia valgysite?.. Turiu antytę su apelsinais. Prieš ją galiu pasiūlyti porą trejetą tuzinų moliuskų - ką tik gavau iš La Rošelės... Juos man siunčia motina... Ė, taip!... Ji persirito per septyniasdešimt penkerius, o kas rytas būna turguje...

Pasirodė su savo žmona Jugė, fotografas. Rausvas naivaus veido vaikinas, linksmos išvaizdos, galėjai dievažytis, kad jis didžiuojasi, rodydamasis su moterimi, septintą mėnesį nėščia.

- Jūs pažįstami?.. Komisaras Megrė... Žakas Jugė... Jo draugė...

- Žoslina... - patikslino fotografas, lyg jam būtų svarbu ar malonu ištarti tą poetišką vardą.

Ir perdėtai paslaugiai, atrodė net, kad šaiposi iš jos, paklausė:

- Ką gersi, mieloji?

Jis šokinėjo aplink ją, žvelgė šiltu, švelniu žvilgsniu, tarsi sakė kitiems: "Matote, aš įsimylėjęs ir dėl to nesigėdiju... Mes mylėjomės... Laukiame kūdikio... Mes laimingi... Ir mums vis tiek, jei atrodome jums juokingi".

- Ką gersite, vaikeliai?

- Sulčių Žoslinai... Man portveino...

- O jūs, ponas Megrė?

- Bokalą alaus.

- Fransisas neatėjo?

- Turite čia pasimatymą?

- Ne, bet, man rodos, jis norės vėl susitikti su savo bičiuliais... Bent jau tam, jog parodytų - štai aš laisvas, manęs neįstengė suimti... Toks jau jis...

- Jums atrodė, kad mes ruošiamės jį įkalinti?

- Nežinau... Sunku nuspėti, ką darys policija...

- Manote, kad jis nužudė savo žmoną?

- Ne taip svarbu - ar jis, ar kas kitas!.. Ji mirusi, taip?.. Jeigu ją nužudė Fransisas, vadinasi, turėjo rimtų priežasčių...

- Kokių, jūsų nuomone?

- Nežinau... Galbūt ji jam įgriso?.. Gal kėlė scenas?.. Arba jį apgaudinėjo?.. Žmonėms reiktų leisti gyventi kaip jiems patinka, ar ne, mieloji?..

Pasirodė lankytojų - tai nebuvo nuolatiniai klientai, jie nesiryžo, prie kurio staliuko eiti.

- Trise?

Iš tiesų, įėjo pagyvenusi pora ir jauna mergina.

- Prašom čionai...

Vyko didysis Bobo vaidinimas: meniu, pašnibždom ištarti patarimai, pagiriamasis žodis baltam Šarantų vynui, šiupiniui...

Kartais jis pamerkdavo savo bendrams, likusiems prie baro.

Štai tuomet ir įėjo Rikenas, staiga stabtelėjo, pastebėjęs komisarą su Jugė ir nėščiąja mergina.

- O štai ir tu! - šūktelėjo fotografas. - Tai kas gi tau nutiko? Manėme, kad jau esi tamsaus kalėjimo gelmėse...

Fransisas stengėsi išspausti šypseną.

- Matai, aš čia... Labas vakaras, Žoslina... Ar dėl manęs atėjote, komisare?

- Šiuo metu dėl anties su apelsinais...

- Ką gersi? - priėjęs paklausė Bobas, kuris perdavė užsakymą garsonui.

- Portveino, taip?

Jis dvejojo:

- Ne... Škotiško viskio... Nebent mano skolų lentelė pasirodys tau per ilga...

- Šiandien dar duodu skolon...

- O rytoj?

- Priklausys nuo komisaro...

Ji girdėjo truputį išmušė iš vėžių pokalbio tonas, tačiau jis nutuokė, jog šutvė mėgstanti tokius sąmojus.

- Buvote užėjęs į redakciją? - paklausė jis Rikeną.

- Taip... Iš kur žinote?..

- Juk jums reikėjo pinigų...

- Gavau tik šimto frankų avansą iš to, ką jie man skolingi...

- O Kariusas?

- Pas jį nebuvau...

- Ir vis dėlto ieškojote jo trečiadienio vakarą, paskui beveik visą naktį.

- Dabar jau nebe trečiadienis...

- Tiesą sakant, - įsiterpė fotografas, - Kariusą aš mačiau... Buvau nuėjęs į studiją, jis bandė man nepažįstamą mergiotę... Net paprašė padaryti nuotraukų...

- Mergiotės?

Megrė svarstė, ar nėra jis prašęs fotografuoti ir Sofi.

- Jis vakarieniauja čia... Bent toks buvo jo ketinimas trečią valandą popiet, bet niekad nežinai, kas jam šaus į galvą... Ypač Norai... Tiesa, buvau susitikęs ir Norą...

- Šiandien?

- Prieš porą trejetą dienų... Tokioj vietoj, kur nesitikėjau jos rasti... Viename Sen Žermeno de Prė kabarete, kur beje, renkasi tik jaunikliai...

- Kada? - pasiteiravo Megrė, staiga sukluseęs.

- Palaukite... Šiandien šeštadienis... Penktadienį... Ketvirtadienį... Ne... Ketvirtadienį buvau baleto premjeroje... Trečiadienį... reikėjo nuotraukų straipsniui apie jaunimą iki dvidešimties... Kažkas nurodė tą kabaretą...

- Kelintą valandą tai buvo?

- Apie dešimtą... Taip, aš turbūt atėjau dešimtą... Žoslina buvo su manim... Kaip manai, mieloji?.. Buvo dešimta, ar ne?.. Skurdi skylė, bet vaizdinga, - visi vaikinai gaurais iki pečių.

- Ji jus matė?

- Nemanau... Sėdėjo kampe su žaliūku, kuriam jau tikrai nebe dvidešimti... Įtariu, jog tai buvo savininkas; jie, atrodo, rimtai ginčijosi...

- Ilgai ji ten buvo?

- Įsmukau į porą trejetą kambarių, kur veik visi šoko... Galų gale, jeigu tai vadinasi šokiu... Darė ką išmanydami, sulipę vienas su kitu... Mačiau ją dar kartą kitą, per galvas ir pečius... Jie vis ginčijosi... Tas tipas išsitraukė iš kišenės pieštuką ir rašinėjo skaičius ant popieriaus skiautės... Juokas ima, kai pagalvoji... Jau ir kasdieniniam gyvenime ji ne itin reali... Bet tenai, tame stulbinančiame pasaulyje, tikrai būtų buvę verta fotoaparatu spragtelėti...

- Tu jos nenufotografavai?

- Ne toks aš kvailas!.. Nenoriu užsitraukti tėtušio Kariuso nemalonės... Gera pusė mano bifšteksų priklauso nuo jo...

Megrė užsisakydamas pasakė:

- Dar vieną alaus, Bobai...

Jo balsas, laikysena visiškai pasikeitė.

- Ar galėtumėte rezervuoti man tą kampą, kur vakar sėdėjau?

- Nevalgysite su mumis? - nusistebėjo fotografas.

- Kitą kartą.

Megrė reikėjo pabūti vienam, pamąstyti. Visai atsitiktinai visos jo mintys, kurias buvo surikiavęs, dar kartą susijaukė, ir dabar jau nebeliko nieko tikro.

Fransisas vogčiomis neramiai žvalgėsi į jį. Bobas taip pat pastebėjo įvykusią permainą.

- Atrodo, nustebote, kad Nora lankosi tokioje vietoje kaip toji...

Bet komisaras, atsisukęs į Jugė, paklausė:

- Kaip vadinasi tas kabaretas?

- Ir jūs užsigeidėt pastudijuoti bitnikus?.. Palaukite... Iškaba ne itin originali... Turbūt egzistuoja dar nuo tų laikų, kai ten tebuvo valkatų bistro... "Pikų tūzas"... Taip... Į kairę, kai kyli...

Megrė išlenkė savo bokalą.

- Pasaugokit man mano kampelį, - pakartojo.

Po poros minučių jis jau važiavo taksi į Kontreskarpą.

Dienos šviesoje patalpa atrodė blausi. Tebuvo trys gauruoti klientai bei mergina vyriško kirpimo švarku ir kelnėmis - ji rūkė mažutį cigarą. Iš kito kambario išniro tipas sportiniu megztiniu ir, nepatikliai žiūrėdamas, atsistojo už baro.

- Ką užsisakysite?

- Vieną alaus, - automatiškai pratarė Megrė.

- O daugiau?

- Nieko.

- Jokių klausimų?

- Ką norite pasakyti?

- Kad aš ne vakar gimęs, ir komisaras Megrė čia užeina ne todėl, kas jį troškina. Taigi laukiu, noriu pažiūrėt, kuo čia kvepia.

Vyriškis šaipydamasis įsipylė taurelę.

- Trečiadienio vakarą kažkas buvo pas jus atėjęs.

- Koks šimtas kažkokių, jei leisite jus pataisyti.

- Turiu omenyje moterį, su kuria ilgai šnekėjotės.

- Pusė jų buvo moterų, ir aš su kai kuriomis iš jų šnekėjausi, kaip sakote.

- Nora.

- Ak, štai kas. Na ir ką?..

- Ką ji čia veikė?

- Tą, ko ateina ir ką čia veikia maždaug kartą per mėnesį.

- Tai yra?

- Pareikalauti apskaitos.

- Todėl kad?..

Apstulbęs Megrė suvokė tiesą, dar iki vyriškis ją atskleidė.

- Todėl, kad ji šeimininkė, nagi taip, ponas komisare!.. Netrimituoja to nuo kiekvieno stogo... Nemanau, kad tėtušis Kariusas žinotų... Kiekvienas turi teisę įdėti savo pinigus, kur tinkamas, ar ne? O aš aš jums nieko nesakiau... Jūs man pasakojate istoriją, o aš nesakau nei taip, nei ne... Net jei paklausite, ar ji turi kitų panašių kabaretų...

Megrė klausiamai žiūrėjo, o vyriškis mirkčiojo patvirtindamas.

- Yra žmonių, kurie užuodžia, iš kur vėjas pučia... - baigė jis atsainiai... - Ne visada tie, kurie tariasi gudrūs esą, geriausiai

investuoja kapitalą... Su tokiais trim kabaretais kaip šis jau po metų aš, viską metęs, ramiai leisčiau dienas Rivjeroje... Tad su dešimčia, iš kurių kai kurie Pigalyje ir vienas Eliziejaus laukuose...

VII skyrius

Kai Megrė įžengė į "Senąjį spaustuvą", trys stalai buvo sustumti draugėn, o būrelis pradėjęs drauge vakarieniauti. Pastebėjęs komisarą, Kariusas pakilo ir pasuko prie jo su languota servetėle rankoje.

- Tikiuosi, kad padarysite mums malonumą ir prisidėsite prie mūsų?..

- Nepalaikykit už bloga, bet aš geriau pavalgysiu savo kamputyje.

- Bijote sėstis prie vieno stalo su tuo, ką turėsite anksčiau ar vėliau suimti? - jis žiūrėjo tiesiai Megrė į akis. - Juk labai galimas dalykas, ar ne, kad vargšės Sofi žudikas šįvakar yra tarp mūsų?.. Pagaliau!.. Kaip norit... Prašome bent jau ateiti išgerti su mumis armanjako...

Bobas palydėjo komisarą prie staliuko kertėje, šalia prieangio durų; jis užsisakė moliuskų bei antytę su apelsinais, kuriuos buvo pasiūliusi Roza.

Megrė matė: jie sėdėjo vienas greta kito, dviem eilėm. Iš pirmo žvilgsnio buvo aišku, kad svarbiausias asmuo čia Kariusas. Jo elgesys, laikysena, gestai, balsas, žvilgsnis buvo tokie, kokie esti žmogaus, suvokiančio savo vertę ir pranašumą.

Rikenas atsisėdo priešais jį tarsi nenorom ir tik puse lūpų įsiterpdavo į pokalbį. O Oramenas buvo su jauna moterim, kurios Megrė dar nepažinojo, gan blankia ypata, vos tepasidažiusia, santūriai apsirengusia. - vėliau Bobas pasakė, jog tai montažistė.

Maki daug valgė, smarkiai gėrė, apžiū-

rinėjo paeiliui savo bendrus ir tik kažką suniurnėdavo, kai jo ko paklausdavo.

Prodiuseriui dažniausiai atsakydavo Jugė, fotografas. Atrodė puikios formos ir patenkinto savininko žvilgsniu tebedirsčiojo į romiosios Žoslinos pilvą.

Sekti jų pokalbį iš tolo buvo neįmanoma. Tačiau iš sakinių nuotrupų, šūksnių, veidų išraiškos Megrė daugmaž pavyko atkurti jo prasmę.

- Pažiūrėsim, kieno dabar bus eilė... - taip ar maždaug taip ištarė pokštininkas fotografas.

Ir jo žvilgsnis tuo metu nukrypo į komisarą.

- Jis mus stebi... Nuodugniai tyrinėja... Dabar, kai išpešė iš Fransiso viską, ką buvo galima išpešti, imsis kito... Jei ir toliau sėdėsi toks surūgęs, Dramenai, tai būsi tu...

Paskiri vakarieniautojai, kurie juos stebėjo iš tolo, pavydėjo jiems linksmybės. Kariusas užsakė du butelius šampano; dabar jie šalo sidabriniuose kibirėliuose. Kartais Bobas pats prieidavo prie stalo ir pripildydavo taures.

Rikenas daug gėrė. Jis ir gėrė daugiausia ir nėsyk nenusišypsojo iš fotografo pokštų, kurie anaiptol nebuvo geriausio skonio.

- Laikykis natūraliai, Fransisai... Nepamiršk - Dievo akis įsmeigta į tave...

Šie žodžiai buvo taikomi Megrė. Ar kitais vakarais susibūrę jie būdavo linksmesni?

Kariusas išsijuosęs padėjo Jugė mažinti įtampą. O Nora žvelgė į juos iš eilės savo lediniu žvilgsniu.

Iš esmės ši vakarienė buvo nyki; visi stokojo natūralumo, turbūt iš dalies dėl to, jog jautė greta komisarą.

- Lažinuosi, vieną gražią dieną tu iš to sukurpsi filmą, kurį pastatys mūsų mielas draugas Kariusas... Visos dramos taip baigiasi...

- Ar nenutilsi?

- Atsiprašau... Nežinojau, kad tu...

Buvo blogiau, kai prie stalo įsivieš-pataudavo tyla. Po teisybei, jų nesiejo jokia bičiulystė. Jie vienas kito nepasirinko. Kiekvienas turėjo grynai savo priežasčių būti čia.

Ar nepriklauso visi jie nuo Kariuso? Pirmiausia Nora, kuri milmina iš jo pinigus ir perka naktines užeigas. Ji anaiptol nėra tikra, kad jis vieną gražią dieną ją ves, ir todėl linkusi apsidrausti.

Ar jis tai nuvokia? Ar mano, kad jį myli dėl jo paties?

Abejotina. Jis - realistas. Jam reikia draugės; šiuo metu ji dar neblogai tenkina jo reikalavimus. Matyt, jam nėra nemalonu, kad ji vaizdi ir traukia akį visur, kur jiedu pasirodo.

Kariusas ir jo draugė... Nora... Keistas egzempliorius...

Kodėl ne? Tačiau jis juk tapo Sofi meilužiu ir planavo padaryti ją kino žvaigžde.

Tai reiškia, kad jis atsikratys No-

ra... Prieš ją jis turėjo kitų... Ir turės paskui.

Dramenas eina per gyvenimą, neš-damasis galvoje nebaigtus scenarijus, kuriems gyvybę gali įkvėpti Kariusas... Su sąlyga, kad patikės jo talentu...

Fransiso atvejis tas pats, skirtumas tėra, kad jis ne toks nuolankus, ne toks kantrus, paprastai tampa agresyvus, kai išgeria keletą stikliukų...

O Maki gromuliuoja mintis vienas pats sau... Jo skulptūrų dar niekas neperka... Kol jomis susidomės pirkliai, jis piešia geras ar blogas dekoracijas, Kariusui ar kam kitam, patenkintas, kad nereikia mokėti už pietus - tada dvigubai tiek prisikerta ir užsisako brangiausių patiekalų...

Fotografas, tasai... Megrė nebe taip lengva buvo perkąsti jo fizionomiją... Iš pirmo žvilgsnio jo nepastebi... Beveik visose kompanijose, kurios dažnai susitinka, atsiranda toks naivuolis didelėm šviesiom akim, krečiantis pokštus... Jo tariamas naivumas leidžia jam kišti kur nereikia savo dvylekį, drėbtelėti kartkartėmis nemalonią tiesą, kas nebūtų leidžiama kitam...

Netgi jo amatas daro jį kažkokį nereikšmingą... Juokiamasi iš jo ir jo nuolat nėščių moterų...

Šluostydamasi rankas, Roza atėjo pažiūrėti, ar visi patenkinti, ir stačiomis sutiko išgerti taurę šampano.

Bobas tarpais išdygdavo priešais Megrė.

- Stengiasi iš paskutiniųjų... - sušnibždėdavo nusimanančiai.

Trūko Sofi. Visi tai juto. Kaip tokiom aplinkybėm elgdavosi Sofi?

Tikriausiai būdavo pasipūtusi arba drovi, tačiau suvokė, jog ji yra šutvės turčiaus, Kariuso - prodiuserio, susidomėjimo objektas. Ar ji dar nebuvo su juo susitikus tą pat popietę Pranciškaus I-ojo gatvės butuke?

"- Kantrybės, katyte... Aš rūpinuosi tavimi...

- O Nora?..

- Ilgai nebetruks... Aš ją ruošiu... Bus, kas bus...

- Fransisas?

- Pradžioj užsigaus, kad tau pasisekė anksčiau už jį ir kad tu daug uždirbi... Pripras... Duosiu jam vadovauti filmui... Paskui, vieną gražią dieną, kai situacija pribręs, galėsi paprašyti skyrybų..."

Ar taip viskas ir vyksta? Kariusui jie taip pat reikalingi. Juk iš to jaunųjų garsinimo jis daugiausia ir uždirba. Apsuptas "Senajame spaustuve" tokios savotiškos palydos, jis ryškiau pajunta savo svarbą, nei vakarieniaudamas su turtingesniais ir įtakingesniais už jį piniguočiais.

Bobas, nešęs prie didžiojo stalo dar du butelius, mirktelėjo komisarui. Rikenas, kurį erzino fotografo juokai, sausai atsakinėjo. Galima nuspėti, kad netrukus netekęs kantrybės jis pakils ir išeis sau vienui vienas. Dabar dar nedrįsta, kramto žąslus.

O iš tiesų greičiausiai vienas jų nužudė Sofi, ir Megrė, kuriam nuo karščio kraujas mušė į galvą, atidžiai stebėjo jų veidus.

Kariusas trečiadienio vakarą praleido Frankfurte - tai buvo patvirtinta Orli aerouoste. Nora tarp dešimtos ir vienuoliktos ginčijosi dėl skaičių įelektrintoje "Pikų tūzo" atmosferoje.

Maki?.. Bet kam jis būtų žudęs?.. Pergulėjo su Sofi - atsitiktinai, nes ji to iš jo tikėjosi, kaip, atrodo, tikėdavosi iš visų jų draugų. Šitokiu būdu padrąsindavo save, įrodydavo sau, kad turi žavesio, kad yra ne šiaip sau dėl kino pasimaišiusi mergiūkštė.

Jugė?.. Jis jau turi tris žmonas... Savotiška manija, regis, - kaip ir įtaisyti joms vaikų... Kažin, kaip jis sukasi, kad išmaitintų tuos įvairiausius jauniklius...

O Fransisas...

Megrė dar kartą pergalvojo, kaip Rikenas praleido laiką... Jis grįžta į Sen Šarlio gatvę pie dešimtą valandą... Jam skubiai prireikia pinigų... Tikėjosi sutikti "Senajame spaustuve" Kariusą, bet Kariuso tenai nėra... Bobas nuo šio reikalo nusišalino, nes tokia suma jam per didelė...

Sofi jis palieka namuose...

Kodėl - juk paprastai jis visur tampo žmoną su savim?

- Ne! - garsiai sušuko fotografas. - Ne čia, Žoslina... Dar ne laikas miegoti...

Ir jis paaiškino jiems, kad pastojusi ji tolydžio visur užmiega.

- Vienos reikalauja marinuotų agurkėlių, kitos šveičia kiaulės kojas, veršio galvas... O ji miega... Ne tik miega, bet ir knarkia...

Megrė tuo nesidomėjo, jis stengėsi mintyse peržvelgti, kur bastėsi Rikenas tą naktį iki tol, kol nudžiovė jo piniginę Tamplio gatvėje, ant autobuso platformos.

Rikenas nepasiliko sau nė santimo... Rikenas jam paskambino ir pasakė, kad...

Jis prisikimšo pypkę, užsidegė. Atrodė, jog ir jis snūduriuoja savo kampe, priešais puodelį kavos.

- Gal ateitumėt išgert su mumis paskutinę taurelę, komisare?

Vėl Kariusas... Megrė nusprendė nueiti, minutėlę su jais pasėdėti...

- Nagi, - pajuokavo Jugė, - tai ką suimate?.. Tikrai įspūdinga, žinoma, kad jūs sėdit šalia ir nė minutėlę nenuleidžiat akių nuo mūsų fizionomijų... Tarpais man net ima rodytis, kad aš nusikaltėlis...

Rikenas taip blogai atrodė, jog niekas nenustebo, kai jis skubiai pakilo nuo stalo ir puolė tualeto link.

- Teisės gerti turėtų būti išduodamos, kaip kad išduodamos vairuotojo teisės... - susimąstęs pratarė Maki.

Skulptorius tikrai lengvai būtų gavęs tas teises, nes jis lenkė taurę po taurės, ir vienintelis to gėrimo efektas buvo sublizgusios akys ir plytinė veido spalva.

- Kiekvieną kartą jam tas pats...

- Į jūsų sveikatą, ponas Megrė... - pasakė Kariusas, keldamas taurelę. - Buvau besakąs - už jūsų bylos sėkmę, nes mums visiems knieti, kad jūs kuo greičiau atskleistumėte tiesą.

- Išskyrus vieną! - pataisė fotografas.

- Išskyrus vieną - galbūt... Jei tai kažkas iš mūsiškių...

Kai Fransisas grįžo, jo vokai buvo paraudę, veidas išbalęs. Bobas neprašomas atnešė stiklinę vandens.

- Geriau?

- Nebepakeliu alkoholio...

Jis vengė Megrė žvilgsnio.

- Turbūt eisiu gulti...

- Nelauksi mūsų?

- Pamiršote, kad aš jau trys dienos neišsimiegu...

Pakrikęs fiziškai, jis atrodė dar jaunesnis. Priminė ištįsusį berniūkštį, kuris sublogavo nuo pirmo cigaro ir kuriam dėl to gėda.

- Sudiev...

Kariusas pakilo, nusekė paskui jį durų link, šnektelėjo abu, pusbalsiu. Paskui prodiuseris prisėdo prie Megrė stalo, pastūmėjo į šalį kavos puodelį ir išrašė čekį, kurio Fransisas laukė, nukreipęs žvilgsnį.

- Negalėjau palikti jo bėdoje... Jei trečiadienį būčiau buvęs Paryžiuje, galbūt nieko nebūtų nutikę... Būčiau čia vakarieniavęs... Jis būtų paprašęs pinigų nuomai sumokėti, ir jam nebūtų reikėję palikti Sofi...

Megrė krūptelėjo, mintyse pakartojo šį sakinį, dar sykį juos iš eilės nužvelgė.

- Leisite man pasišalinti?

Turėjo išeiti į lauką, nes ėmė dusti. Gal ir jis per daug išgėrė? Šiaip ar taip, didžiulės armanjako taurės jis nebaigė.

Be aiškaus tikslo, susikišęs rankas į kišenes, jis ėjo šaligatviu, kur dar švietė kelios

vitrinos. Čia stabtelėdavo, dažniausiai poros, - pažiūrėti į skalbimo mašinas ir televizorius. Jaunos poros - jos svajojo, skaičiavo.

- Šimtas frankų per mėnesį, Lui...

- Plius du šimtai penkiasdešimt frankų už automobilį...

Fransua su Sofi turbūt taip pat vaikštinėdavo po kvartalą, susikibę už parankių.

Ar svajojo jie apie skalbimo mašiną ir televizorių?

Automobilį jie turėjo, seną aplūžusį "Triumfą", kurį Rikenas paliko kažkur garsiąją trečiadienio naktį. Ar buvo nuėjęs jo pasiimti?

Su ką tik gautu čekiu jis galės sumokėti nuomą... Ar ketino jis vienas gyventi butuke, kur buvo nužudyta žmona?

Megrė perėjo bulvarą. Ant suolo miegojo senis. Priešais stūksojo didysis naujas pastatas; maždaug pusė jo langų dar šviete.

Kiti gyventojai buvo kine arba pas draugus, o gal užsisėdėjo, kaip "Senajame spaustuve", prie restorano staliuko.

Oras tebebuvo švelnus, bet mėnulio pilnatį netrukus uždengs dideli debesys.

Megrė pasuko už Sen Šarlio gatvės kampo, įžengė į kiemą. Prie Rikeno durų šviete mažutis langelis matiniu stiklu, vonios kambario su sėdimąja vonia langas.

Buvo matyti kitos durys, kiti apšviesti langai - ir vienbučių pusėje, ir centriniame pastate.

Kiemas tuščias, tylus, šiukšlių dėžės savo vietoje, pasieniu vogčiomis šliaužė katė.

Tarpais užsidarydavo kuris nors langas, užgesdavo šviesa. Ankstyvosios vištos. Paskui penktame aukšte nušvito langas. Truputį panašu į žvaigždes, staiga įsižiebiančias ar užgęstančias danguje.

Jis tarėsi už užuolaidos pažinęs didžiatūrį Žoslinos siluetą, pasišiaušusius kaip aureolė fotografo plaukus.

Tuomet jo žvilgsnis nuslydo nuo penktojo aukšto į pirmą.

- Apie dešimtą...

Jis mintinai žinojo tosios nakties tvarkaraštį. Jugė pora vakarieniavo "Senajame spaustuve" ir, kadangi už stalo buvo vieni, vakarienė turbūt neužtruko. Kelintą valandą jie grįžo?

O Rikenas su Sofi atvėrė savo vienbučio duris ir uždegė šviesą apie dešimtą. Paskui, beveik tuoj pat, Fransisas išėjo...

Megrė visą laiką matė ten, viršuje, šmėžuojančius siluetus... Paskui teliko vienas - fotografo... Šisai atidarė langą, žvilgtelėjo į dangų... Kai buvo benueinąs, jo žvilgsnis nukrypo į kiemą... Jis tikriausiai pamatė apšviestą butuko langą ir tuščios erdvės vidury Megrė siluetą, ryškėjantį mėnulio šviesoje...

Komisaras iškratė pypkę ir, stuksendamas ją į kulną, įžengė į pastato vidų. Kadangi atėjo iš kiemo, pro durininkės būstą praeiti jam nereikėjo. Įlipo į liftą, paspaudė penkto aukšto mygtuką, po akimirkos atsidūrė koridoriuje.

Kai pasibeldė į duris, jos išsyk atsidarė,

- Jugė, sakytum, laukė jo vizito.

- Jūs!.. - tarė su keista šypsena. - Žmona

kaip tik eina gulti... Užeisite - ar geriau man išeiti pas jus į lauką?..

- Turbūt geriau būtų, jei nusileistume?..

- Minutėlę... Aš ją įspėsiu ir pasiimsiu cigarečių...

Blausiai ryškėjo sujaukta svetainė; ant fotelio buvo numesta suknelė, kuria Žoslina vilkėjo šį vakarą.

- Ne... Ne... Sakau, kad tuoj grįšiu...

Paskui jis prakalbo patylom. Ji šnibždėjo. Kambario durys liko praviros.

- Ar esi tikras?

- Nesirūpink... Grįšiu po keleto minučių...

Jis niekad nenešiojo skrybėlės. Nepasiėmė apsiausto.

- Eime...

Liftas tebestovėjo. Jie nusileido.

- Į kurią pusę?.. Bulvaro ar kiemo link?..

- Kiemo.

Jie atėjo į kiemą, žengdami greta vienas kito tamsoje. Pakėlęs galvą, Jugė pamatė žmoną, žiūrinčią pro langą ir ženklu kviečiančią jį grįžti namo.

Rikeno vonioje vis tebedegė šviesa. Ar vėl sustreikavo jo skrandis?

- Atspėjote? - pakosčiojęs galop pasiteiravo fotografas.

- Va, svarstau.

- Žinote, situacija ne iš maloniųjų... Nuo to laiko bandau gudrauti... Ten, prie stalo, praleidau bjauriausią savo gyvenimo vakarą!...

- Buvo matyti.

- Turite degtukų?..

Megrė ištiesė dėžutę ir lėtai ėmė kimštis vieną iš dviejų pypkių, kurias turėjo kišenėje.

VIII skyrius

- Ar Rikenas su žmona trečiadienį vakarieniavo "Senajame spaustuve"?

- Ne... Tiesą sakant, jie ten valgydavo tik tada, kai iš netyčių prasigyvendavo arba kai surasdavo, kas juos pakviečia... Buvo užėję apie pusę devynių... Viduje pasirodė tik Fransisas... Dažnai vakarais jis tik praveria, būdavo, duris... Jei Kariusas yra, įeina, Sofi lydimas, ir atsisėda prie jo staliuko...

- Su kuo jis kalbėjosi trečiadienį?

- Kai aš jį pamačiau, jis tik persimetė porą trejetą žodelių su Bobu... Paklausė: "Ar Kariusas yra?" Ir kai jam atsakė, kad ne, išėjo...

- Ar nebandė pasiskolinti pinigų?

- Tuomsyk ne...

- Jei tikėjosi, kad Kariusas pakvies jį vakarienės, vadinasi, jie dar nebuvo valgę?

- Turbūt buvo nuėję užkąsti į savitarnos valgyklėlę La Mot Pikė prospekte. Jie dažnai ten eidavo.

- O judu su žmona ar ilgai užtrukote prie stalo?

- Išėjome iš "Senojo spaustuvo" maždaug devintą... Apie ketvirtį valandos pakvėpavome grynu oru... Grįžome namo, ir Žoslina iš karto nusirengė... Pastojusi, ji visą laiką nori miego...

- Girdėjau...

Fotografas klausiamai pažvelgė į jį.

- Sakėte vakarienės metu. Ji, rodos, dar ir knarkia.

- Kitos dvi mano žmonos taip pat... Manau, visos kelių mėnesių nėščios moterys knarkia... Sakiau, norėdamas ją paerzinti...

Jie kalbėjo pusbalsiu, tyloje, kurią drumstė tik automobilių triukšmas Grenelės bulvare, kitoje namo pusėje. Sen Šarlio gatvė už praviros pinučių tvoros buvo tuščia, ir tik retkarčiais ten pamatydavai praeivio ar ant aukštų kulniukų stypčiojančios moters siluetą.

- Ką jūs darėte?

- Paguldžiau ją ir nuėjau pabučiuoti savo vaikų...

Iš tiesų, dvi jo pirmos žmonos gyveno tame pačiame pastate - viena su dviem vaikais, kita su vienu.

- Taip darote kiekvieną vakarą?

- Beveik visada. Nebent per vėlai grįžtu...

- Ar jus maloniai sutinka?

- Kodėl ne?.. Jos ant manęs nepyksta... Pažįsta mane... Žino, jog negaliu kitaip elgtis...

- Kitaip tariant, vieną gražią dieną jūs paliksite Žosliną dėl kitos?

- Jei tokia pasitaikys... Žinote, aš nekreipiu į tai dėmesio... Labai myliu vaikus... Didžiausias žmogus istorijoje - Abraomas...

Sunku buvo nenusišypsoti, juo labiau, kad šį kartą jis kalbėjo nuoširdžiai. Iš tikrųjų - greta tų pernelyg dirbtinių pokštų turėjo ir kažką iš esmės nuoširdaus.

- Valandėlę praleidau su Nikole...

Nikolė - tai antroji... Kartais mes tarytum sugrįžtam atgal...

- Ar Žoslina žino?

- Ji dėl to nekvaršina galvos... Jei toks nebūčiau, ji neliktų su manimi...

- Jūs mylėjotės?

- Ne... Turėjau tokią mintį... Bet vaikas garsiai prakalbo per miegus, ir aš pirštų galais išėjau...

- Kelinta buvo valanda?

- Nepažiūrėjau į laikrodį... Grįžau namo... Nieko negalvodamas, pakeičiau juostelę viename savo aparatų, nes kitą rytą anksti turėjau fotografuoti... Paskui priėjau prie lango ir atidariau... Atidarau jį kas naktį, pradžioje plačiai, kad išsivėdintų cigarečių dūmai, paskui kiek priveriu, nes ir žiemą, ir vasarą negaliu miegoti užsidaręs...

- Paskui?

- Rūkiau paskutinę cigaretę... Buvo mėnesiena, kaip šiandien... Pamačiau per kiemą einančią porą, pažinau Fransisą ir jo žmoną... Jie nebuvo, kaip paprastai, susiėmę už rankų, ir gyvai šnekučiavosi...

- Nieko nenugirdote?

- Vienintelį sakinį, jį šaižiu balsu ištarė Sofi - pagalvojau, jog ji įpykusi...

- Ji dažnai supykdavo?

- Ne... Ji pasakė: "Nevaidink nekalto... Tu puikiausiai žinojai..."

- Jis atsakė?

- Ne. Čiupo ją už alkūnės ir nusitempė prie durų...

- Ar vis dar nežinote valandos?

- Žinau... Išgirdau, kaip bažnyčioje

išmušė dešimtą... Nušvito vonios langas... Užsidegiau antrą cigaretę...

- Jums pasidarė idomu?

- Paprasčiausiai nenorėjau miego... Įsipyliau taurelę kalvadoso...

- Buvote svetainėje?

- Taip... Miegamojo durys buvo uždarytos; išjungiau šviesą, kad Žoslina galėtų miegoti...

- Kiek laiko praėjo?

- Tol, kol baigiau rūkyti cigaretę - užsidegiau ją pas savo pirmąją žmoną, - paskui tą, kurią užsidegiau prie lango... Gal kiek daugiau nei penkios minutės?.. Šiaip ar taip, mažiau nei dešimt...

- Nieko neišgirdote?

- Ne... Pamačiau išeinantį Fransisą - jis spėriai pasuko išėjimo link... Visada palikdavo automobilį Sen Šarlio gatvėje... Netrukus motoras pradėjo kosčioti, paskui, po kiek laiko, autas pajudėjo...

- Kada nulipote?

- Po ketvirčio valandos...

- Kodėl?

- Jau sakiau... Nenorėjau miego... Buvau nusiteikęs paplepėti...

- Tik paplepėti?

- Galbūt ir šiek tiek daugiau...

- Ar anksčiau turėjote ryšių su Sofi?

- Norite sužinoti, ar su ja gulėjau?.. Vieną kartą... Fransisas buvo girtas ir, kadangi nebuvo likę ko gerti, išėjo nupirkti butelio į dar atdarą bistro...

- Ji sutiko?

- Jai tai pasirodė visai natūralu...

- O paskui?

- Paskui - nieko... Įėjo Rikenas be butelio, nes jam jo nepardavė... Mes jį paguldėme... Vėliau viskas buvo užmiršta...

- Grįžtame prie trečiadienio vakaro... Jūs nulipote...

- Prisiartinau prie durų... Pasibeldžiau... Ir kad Sofi neišsigąstų, sušnibždėjau: "Čia Žakas..."

- Niekas neatsakė?

- Ne... Viduje buvo mirtina tyla...

- Jums tai nepasirodė keista?

- Tariau sau, kad ji susibarė su Fransisu ir nenori nieko matyti... Įsivaizdavau, kad ji guli lovoje, įtūžusi ar apsiašarojusi...

- Nesitraukėte?

- Pasibeldžiau du tris sykius, paskui užkopiau pas save...

- Grįžote prie lango?

- Jau su pižama, užmečiau akį į kiemą... Jis buvo tuščias... Rikenų vonioje vis dar degė šviesa... Atsiguliau ir užmigau...

- Toliau...

- Atsikėlęs aštuntą valandą, išsiviriau kavos - Žoslina dar miegojo... Atlapojau langą ir pamačiau, kad Fransiso vonioje tebedega šviesa...

- Jums tai nepasirodė keista?

- Ne itin... Tokių dalykų pasitaiko... Nuėjau į studiją, kur dirbau iki pirmos valandos, paskui truputį užkandau su bičiuliu. Turėjau pasimatymą "Rice" su amerikiečiu aktorium, kuris mane privertė visą valandą išmaksoti, o paskui vos ne vos spėjau į

nufotografuoti... Žodžiu, kai grįžau namo, buvo keturios...

- Ar jūsų žmona per tą laiką nebuvo išėjusi?

- Apsipirkti, taip... Papietavusi vėl atsigulė... Miegojo...

Jis suvokė šio leitmotyvo komizmą.

- Langas dar...

- Švietė - taip...

- Ar nulipote ir pasibeldėte į duris?

- Ne... Paskambinau... Niekas neatsakė... Pagalvojau, kad Rikenas sugrįžo, nusnūdo, išėjo su žmona, pamiršęs išjungti šviesą...

- Ar taip pasitaikydavo?

- Taip visiems pasitaiko... Na... O mudu su Žoslina išėjome į kiną Eliziejaus laukuose...

Megrė vos nesuniurnėjo:

- Ji užmigo?

Į kelnes jam trynėsi katinas ir žiūrėjo į jį, tarytum tikėdamasis, kad jį paglostys. Bet kai Megrė pasilenkė, atšoko atgal ir už dviejų metrų vėl sukniaukė.

- Kieno jis?

- Nežinau... Visų... Primėto jam pro langus mėsos gabalėlių; gyvena lauke...

- Kelintą valandą grįžote ketvirtadienio vakarą?

- Apie pusę vienuolikos... Po kino išgėrėme bokalą alinėje; susitikau bičiulį...

- O šviesa?

- Žinoma... Bet dabar nebebuvo nieko nuostabaus, nes Rikenai galėjo būti grįžę... Vis dėlto paskambinau... Prisipažinsiu,

jog neišgirdęs atsakymo truputėlį sunerimau...

- Tik truputėlį?

- Juk, šiaip ar taip, negalėjau nutuokti tiesos... Jeigu kiekvieną sykį, kai kas nors pamiršta išjungti šviesą, turėtum galvoti apie žmogžudystę...

- Žodžiu...

- Žiūrėkit!.. Net ir dabar ji neišjungta... Nemanau, kad jis dirbtų...

- Kitą rytą?

- Na, žinoma, aš vėl paskambinau, ir dar dusyk dieną, kol iš laikraščių sužinojau, kad Sofi negyva... Buvau Žuenvilyje, studijoje, fotografavau, kaip suka filmą...

- Ar kas nors atsakė?

- Taip... Nepažįstamas balsas... Aš patylėjau ir akimirką kitą luktelėjęs pakabinau ragelį...

- Ar nepabandėte susisiekti su Rikenu?

Jugė patylėjo. Paskui gūžtelėjo pečiais ir vėl nutaisė įprastinę juokdario fizionomiją.

- Klausykite, aš ne iš Orfevrų krantinės!

Megrė, kuris negalvodamas stebėjo pro matinį stiklą prasijotą šviesą, staiga puolė butuko durų link. Fotografas sekė paskui, manydamas supratęs.

- Kol mes čia plepėjome...

Jei Fransisas nedirba, jei jis nemiega, jei šviesa šįvakar liko uždegta...

Megrė įnirtingai ėmė belstis į duris.

- Atidarykite!.. Čia Megrė...

Sukėlė tokį triukšmą, jog tarpduryje pasirodė kaimynas su pižama. Jis nustebęs žiūrėjo į du vyriškius.

- Kas čia vėl darosi? Ar negalima palikti žmonių...

- Bėkit pas durininkę... Paklauskit, ar turi visraktį...

- Neturi...

- Iš kur žinote?

- Nes esu prašęs jo vieną vakarą, kai pamiršau savo raktą... Turėjau kviestis šaltkalvio...

Jugė, nors mėgo vaidinti naivuolį, šalto kraujo neprarado. Apsukęs kumštį nosine, smarkiai smogė į matinį stiklą, kuris pažiro šukėmis.

- Reikia paskubėti... - pažiūrėjęs į vidų, sunkiai iškvėpė jis.

Megrė taip pat sužiuro. Rikenas apsirengęs sėdėjo vonioje, išsitiesti jis negalėjo, nes ši buvo per trumpa. Iš čiaupo tekėjo vanduo, liejosi per vonios kraštus; vanduo buvo rausvas.

- Ar neturite tvirto atsuktuvo, domkrato, bet ko sunkaus?

- Automobilyje... Palaukite...

Kaimynas nuėjo apsivilkti chalato, išeinantį į lauką žmona apibėrė jį klausimais. Po to praėjo pro vartus, pasigirdo atidaromos automobilio bagažinės garsas.

Kai pasirodė ir žmona, Megrė šūktelėjo:

- Paskambinkite gydytojui... Artimiausiam...

- Kas čia vyksta?.. Negana, kad...

Ji niurnėdama nutolo, tuo tarpu, padangų nuimtuvu nešinas, grįžo jos vyras, buvo stambesnis, didesnis, sunkesnis negu komisaras.

- Leiskite man... Kadangi už nuostolius aš neatsakau...

Medis iš pradžių nepasidavė, paskui sutraškėjo; dar du spustelėjimai, žemiau, paskui aukščiau, durys staiga neatlaikė, ir vyras vos neįlėkė į vidų.

Visa kita vyko sumišai. Triukšmą išgirdo ir kiti kaimynai; keletas jų atsirado netrukus siaurame prieškambaryje. Megrė ištraukė iš vonios Fransisą ir nuvilko jį prie sofos. Prisiminė komodos stalčių, ten suverstus daiktus.

Susirado virvutę. Iš storo mėlyno pieštuko pradėjo darytis suktuvą. Vos spėjo baigti, kai jį atstūmė jaunas gydytojas. Jis gyveno tame pačiame name, buvo paskubom užsitempęs kelnes.

- Kiek jau laiko?..

- Ką tik rado...

- Skambinkite greitajai...

- Ar yra vilties, kad?..

- Nagi, po šimts, neklausinėkite!..

Po penkių minučių kieme sustojo greitosios pagalbos mašina. Megrė įsėdo į priekį, greta vairuotojo. Ligoninėje gavo laukti koridoriuje, kol studentas praktikantas darė kraujo perpylimą.

Nustebo, išvydęs ateinantį Jugė.

- Ar išsikapanos?

- Dar nežinia.

- Manote, jis išties norėjo nusižudyti?

Buvo justi, jog jis abejoja, Megrė taip pat. Prispirtas prie sienos, Fransisas turėjo griebtis kažko teatrališko.

- Kaip manote, kodėl jis tai padarė?

Komisaras ne taip suprato klausimo prasmę.

- Todėl, kad tarėsi esąs pernelyg protingas.

Aišku, fotografas nesuprato ir pažvelgė į jį šiek tiek nustebęs.

Ne apie Sofi mirtį šią minutę galvojo Megrė. O apie įvykį, anaiptol ne tokį rimtą, tačiau galbūt reikšmingesnį, galbūt svarbesnį Rikeno ateičiai: apie piniginės vagystę.

IX skyrius

Jis miegojo iki dešimtos, tačiau pusryčiauti prieš pravirą langą, kaip buvo ketinęs, negalėjo, nes lauke ėmė lyti šaltas smulkus lietus.

Prieš eidamas į vonią, kurios nė vienas langas, matinis ar ne, nežiūrėjo į kiemą, jis paskambino į ligoninę, kur vargais negalais jį sujungė su budinčiu praktikantu.

- Rikenas?.. Kas toks?.. Skubus iškvietimas?.. Praeitą naktį turėjom aštuonis skubius iškvietimus; jei reikėtų prisiminti pavardes... Gerai... Kraujo perpylimas... Bandymas nusižudyti... Hm!... Jei arterija būtų buvusi perpjauta, jo čia nebūtų arba gulėtų dabar vėsioje vietoje, pusrūsyje... Jaučiasi gerai, taip... Nebuvo burnos pravėręs... Ne... Nė žodžio... Prie jo durų stovi faraonas... Jūs turite žinoti...

Vienuoliktą valandą Megrė buvo savo kabinete. Jam vėl skaudėjo kojas, nes nusprendė dar sykį apsiauti savo naujuosius batus, kuriuos nori nenori turėjo pranešioti.

Atsisėdęs priešais Lapuentą ir Žanvjė, jis automatiškai išrikiavo pagal dydį savo pypkes, išsirinko vieną, ilgiausią, ir ją rūpestingai prisikimšo.

- Kaip sakiau vakar vakare fotografui...

Abu inspektoriai susižvalgė, svarstydami, kokį fotografą jis čia mini.

- Taigi, kaip sakiau, jis pernelyg protingas. Kartais tai pavojinga taip pat, kaip ir būti kvailam. Protas, kai jis nesiremia tam tikra charakterio jėga... Nesvarbu! Jaučiu, ką noriu pasakyti, net jei ir nerandu žodžių. Beje, ne mano reikalas. Tuo užsiims gydytojai ir psichiatrai. Esu beveik tikras, jog jis buvo idealistas, - idealistas, nesugebantis gyventi savo idealo aukštumoje. Ar suprantate?

Turbūt nelabai. Retai kada Megrė yra buvęs toks iškalbingas ir drauge toks sumišęs.

- Būtų norėjęs visur kur būti nepaprastas žmogus. Labai greitai prasisiekti, nes nenustygo iš nekantrumo, tačiau stengėsi likti tyras...

Jis krimtosi, nes jautė, kad sakiniai toli gražu neperteikia jo minties.

- Turėjo ir geriausių, ir blogiausių bruožų. Turbūt nekentė Kariuso, nes jam jo reikėjo. Tačiau neatsisakydavo vakarienės, kai prodiuseris pakviesdavo, ir nesivaržydamas kaulijo iš jo pinigų.

Gėdinosi dėl to. Pyko ant savęs.

Nebuvo toks naivus ir suprato, jog Sofi ne ta moteris, kokią jis troško matyti. Bet jam reikėjo ir jos. Galų gale, net išnaudojo jos santykius su Kariusu.

Šito jis nesutiks pripažinti. Negali pripažinti.

O šovė jis į žmoną kaip tik todėl. Jau eidami per kiemą trečiadienio vakarą jie ginčijosi. Nesvarbu dėl ko. Jai turbūt įgrįso dviprasmiška jo rolė, ir ji tikriausiai sviedė jam tiesą į veidą.

Nenustebčiau, jei išvadino jį suteneriu. Stalčius turbūt buvo praviras. Šiaip ar taip, jis negalėjo klausytis, kai ji drebia tokią tiesą.

Iššovė. Po to sustingo, išgąsdintas to, ką padarė, ir būsimų padarinių.

Tą akimirką - esu įsitikinęs - jis nusprendė, kad nesileis nuteisiamas, o jo smegenys, kol klaidžiojo gatvėmis, darbavosi, rezgė painų planą.

Išties, tokį painų, kad jam tik per plauką nepasisekė.

Jis grįžta į "Senąjį spaustuvą". Teiraujasi Kariuso. Jam reikia - tuojau pat - dviejų tūkstančių frankų, jis žino, kad Bobas tokios sumos nepaskolins.

Ginklą jis įmetė į Seną ir šitaip nusikratė pirštų atspaudų klausimo.

Kelissyk pasirodo "Zéro" klube. "Kariuso vis dar nėra?" Jis geria, eina ir eina, vis tobulindamas savo planą.

Teisybė, jam nepakanka pinigų pabėgti į užsienį, bet, jei ir pakaktų, iš to jokios naudos, nes anksčiau ar vėliau jį išduotų atgal.

Jam būtinai reikėjo grįžti į Sen Šarlio gatvę, suvaidinti, kad aptiko kūną, sukelti ant kojų policiją.

Ir štai jis prisimena mane.

Ruošiasi suvaidinti komediją, kuri neateitų į galvą sveiko proto žmogui. Detalės seka viena kitą. Jam padeda jo bastymasis.

Tyko mąnęs nuo ankstaus ryto prie mano namo durų. Jei nebūčiau įsėdęs į autobusą, tikriausiai turėjo numatęs kitą būdą.

Pavagia mano piniginę. Skambina man, suvaidina komediją, kuri turėtų nukreipti nuo jo įtarimus.

Ir persistengia - išties! Pasako, ką tariamai valgiusi vakarienės "Senajame spaustuve" Sofi. Neišlaiko pusiausvyros, pritrūksta paprasčiausio sveiko proto. Pajėgia sukurti beprasmiškiausią istoriją ir perteikti ją kaip visiškai patikimą, bet nepagalvoja apie įprastas, kasdienes detales.

- Manote, jam teks stoti prieš Prisiekusiųjų teismą, šefe? - pasiteiravo Lapuentas.

- Priklausys nuo psichiatrų.

- O jūs ką nuspręstumėt?

- Prisiekusiųjų teismas.

Ir kadangi abu bendradarbiai nusistebėjo tokiu kategorišku atsakymu, tokiu nepanašiu į tai, ką jie žinojo apie komisarą, Megrė tarė:

- Jis būtų pernelyg nelaimingas, jeigu jį palaikytų bepročiu ar net iš dalies tiktai atsakingu. Teisiamųjų suole, priešingai, jis bandys suvaidinti išskirtinio žmogaus, savotiško didvyrio vaidmenį.

Megrė gūžtelėjo pečiais, liūdnai nusišypsojo, priėjo prie lango ir įsižiūrėjo, kaip lyja lietus.

Epalenžas, 1966 metų lapkričio 11 diena

Simenonas Ž.
Si 73 Komisaro Megrė vagis: Romanas: [Apie aut., p. 3-9] /G. Simenon; Iš pranc. k. vertė J. Ramunytė. -V.: Žaltvykslė, 1993. - 191 p.

Paini ir labai paprasta garsaus prancūzų detektyvų meistro Žoržo Simenono vienos bylos istorija - ieškodami nusikaltimo motyvų ir nusikaltėlio, drauge su komisaru Megrė įžvelgiame slapčiausias žmogaus sielos kerteles.

UDK 840 - 3

Georges Simenon

KOMISARO MEGRĖ VAGIS

Iš prancūzų kalbos vertė
JONĖ RAMUNYTĖ

Redaktorė AGNĖ IEŠMANTAITĖ.
Techniniai redaktoriai JUOZAS KRIVAS ir
VIDAS VALUNTONIS.
Dailininkė ELZĖ GRAFAITĖ.

SL 034. 1993. 05 02. Leidyb apsk. l. 9, 23.
Tiražas 20 000 egzempliorių. Užsakymas Nr. 700 .
Leido "Žaltvykslės" leidykla, Laisvės pr. 43 - 89, 2044
Vilnius.
Spausdino Valstybinės įmonės "Spauda" spaustuvė,
Laisvės pr. 60, 2044 Vilnius.

93'ŽALTVYKSLĖ'26